

Ingemar Helland Reilstad

"Herregud, det er lenge siden vi har jubla for 3 poeng"

En kvalitativ undersøkelse som undersøker deltakelsen til spillere i norsk breddefotball under koronapandemien – om hvordan fotball fungerer som «Serious leisure»

Masteroppgave i Idrettsvitenskap

Veileder: Arve Hjelseth

Mai 2021

(Bildet er hentet fra <https://www.tv2.no/a/11656045/>) 26.05.21

Ingemar Helland Reilstad

"Herregud, det er lenge siden vi har jubla for 3 poeng"

En kvalitativ undersøkelse som undersøker deltakelsen til spillere i norsk breddefotball under koronapandemien – om hvordan fotball fungerer som «Serious leisure»

Masteroppgave i Idrettsvitenskap
Veileder: Arve Hjelseth
Mai 2021

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Koronapandemien har skapt utfordringer for idretten, og breddefotballen har hatt det ekstra tungt, med nedstenging og uten kontakttrening. De 48 000 spillerne som befinner seg i denne gruppen har måttet klare seg uten fotballkamper og ordinære fotballtreninger i 14 måneder. Hensikten med denne studien har vært å undersøke hvordan pandemien har påvirket deltakelsen til disse spillerne, med et spesielt fokus på fotball som en betydningsfull fritidsaktivitet. For å kaste lys over dette har Stebbins (1982) sitt Serious Leisure-perspektiv blitt tatt i bruk som teorigrunnlag, foruten motivasjonsteori.

Studien er basert på et kvalitativt forskningsdesign, og det ble utført semi-strukturerte dybdeintervju av elleve informanter, hvorav ni spillere og to trenere. Alle informantene er menn, befinner seg i alderen mellom 20-35 år, og spiller per dags dato i norsk 3. divisjon. Intervjuene er tatt opp med lydopptaker utlånt fra NTNU, før de er transkribert, kodet og kategorisert for analyse. I analysen drøfter jeg funnene i lys av teorigrunnlaget og med tanke på konsekvensene av tiltakene for breddefotballen under koronapandemien. Analysen viser at fotball er en helt sentral brikke i livene til alle informantene. Gjennom dedikasjon, forpliktelse og lojalitet til laget har spillerne stort sett klart å holde egen deltakelse gående gjennom pandemien. Enkelte funn i analysedelen problematiserer fotball som viktig fritidsaktivitet for spillerne, og utfordrer Serious Leisure som dekkende konsept for breddefotball. Funn tyder på at nok en avlyst sesong vil kunne få større konsekvenser, hvor fritidskarrieren i fotball for flere av informantene virker utsatt. Viktigheten av fotball som seriøs og betydningsfull fritidsaktivitet har hittil veid opp for skuffelsene disse spillerne har kjent på. Mine funn tyder på at flere skuffelser i form av like harde tiltak for en ny sesong, vil kunne bli en *for* stor kostnad for mange spillere i breddefotballen.

Breddefotballen er på bristepunktet i 2021. Pandemien har gitt oss en mulighet til å utforske breddefotball som Serious Leisure, og bruke dette perspektivet til å forstå pågående deltakelse i krisetider. Funnene i studien kan ikke uten videre generaliseres, men håpet er at denne studien kan medvirke til interesse og for videre forskning i feltet. Studien vektlegger og anerkjenner Serious Leisure som et relevant perspektiv, sammen med folkehelseperspektivet, for å kunne forstå konsekvensene av koronapandemien, og bruke det når vi møter lignende krisefenomen i fremtiden.

Nøkkelord: breddefotball, korona, Serious Leisure, motivasjon.

Forord

Dette prosjektet markerer slutten på masterstudiet i Idrettsvitenskap ved institutt for sosiologi- og statsvitenskap ved NTNU. Med sterk interesse for fotball både som spiller og tilskuer har jeg utført denne studien for å kunne bidra med forskning på et helt ferskt og spennende tema. Koronaviruset har skapt en periode som for alle har vært krevende, og det å være student om dagen kan være utfordrende. Det har vært mye tid viet til prosjektet, og det har på mange måter vært en lang og krevende prosess. For min egen del har det vært utrolig lærerikt, og det å få teste seg som forsker har vært spennende. Progresjonen og fremdriften i prosjektet har holdt seg stabilt det siste året, og det kan jeg takke flere personer for.

Først og fremst må jeg takke informantene i denne studien, som gledelig stilte opp og brukte sin tid på å ta en prat med meg. Det var fascinerende og interessant å høre alle sine unike fortellinger om det siste året, og hvordan dere har opplevd pandemien som fotballspillere. Breddefotball er gøy, noe som gjorde praten med dere utrolig interessant og engasjerende.

Videre vil jeg takke min veileder Arve Hjelseth som har gitt gode råd og tilbakemeldinger underveis i prosessen. Å holde seg på rett spor hele veien kan være en utfordring i et slikt prosjekt, og tilbakemeldingene dine har vært essensielle for å få et sluttprodukt jeg kan si meg fornøyd med. I tillegg må det sies at det er behagelig å få svar på spørsmål og henvendelser så raskt som jeg har fått fra deg det siste året!

Til slutt vil jeg også takke min egen familie, både foreldre og søster, for å stadig vise interesse i prosjektet og hele veien være nysgjerrige på fremgangen. Motivasjonen for å skrive oppgave har absolutt vært varierende, og en Face Time-samtale med dere har til tider gjort underverker!

Trondheim, mai 2021

Ingemar Helland Reilstad

Innholdsfortegnelse

1.0	INNLEDNING	4
1.1	BEGREPSAVKLARING	4
1.2	AKTUALISERING	5
1.2.1	<i>Nyere forskning på idrettsaktivitet i koronatiden</i>	6
1.3	PROBLEMSTILLING	8
1.4	PERSONLIG BAKGRUNN	8
2.0	TEORETISK FORANKRING	9
2.1	SERIOUS LEISURE	9
2.1.1	<i>Belønninger og kostnader ved SL</i>	11
2.1.2	<i>Casual Leisure</i>	13
2.1.3	<i>Varig involvering, forpliktelse & flow</i>	14
2.1.4	<i>Serious leisure og subjektiv trivsel</i>	16
2.2	MOTIVASJONSTEORI	17
2.2.1	<i>Selvbestemmelsesteorien</i>	18
2.3	OPPSUMMERING AV TEORI	20
3.0	METODE	21
3.1	DESIGN	21
3.2	VALG AV METODE FOR DATAINNSAMLING	22
3.3	UTVALG	24
3.3.1	<i>Informanter</i>	26
3.4	DATAINNSAMLINGSPROSESSEN	27
3.4.1	<i>Konstruksjon av intervjuguide</i>	27
3.4.2	<i>Praktiske forhold ved datainnsamlingen</i>	28
3.4.3	<i>Etterarbeid og transkribering</i>	30
3.5	ANALYSE	31
3.6	VALIDITET OG RELIABILITET	32
3.8	ETISKE HENSYN	34
4.0	ANALYSE OG DISKUSJON	36
4.1	KONTEKSTUELT BAKTEPPE: BAKGRUNN, UTVIKLING, AKTIVITETER OG TRENERE	37
4.1.1	<i>Bakgrunn: hvorfor fotball?</i>	37
4.1.2	<i>Utvikling fra barnefotball til nå</i>	39
4.1.3	<i>Andre aktiviteter</i>	42
4.1.4	<i>Spillernes forutsetninger</i>	43
4.1.5	<i>Presentasjon av trenerne</i>	45
4.2	BREDDEFOTBALL SOM SERIOUS LEISURE	46

4.2.1	Prioritering, ofring og hverdagsliv rundt fotball	47
4.2.2	Kostnader med fotball som SL	50
4.2.3	Belønninger/fordeler	54
4.2.4	Egenskaper i motgang	60
4.3	AVLYST SESONG OG MOTIVASJON	64
4.3.1	Motivasjonskurve 2020	65
4.3.2	Lagets motivasjon i 2020	68
4.3.2	Inn mot 2021	71
4.4	KONSEKVENSER AV AVLYST SESONG I BREDEFOTBALL	72
4.4.1	Håndteringen til regjeringen og NFF	80
5.0	OPPSUMMERING OG AVSLUTNING	85
5.1	VEIEN VIDERE	89
	REFERANSER	90
	VEDLEGG	94
1.1	INTERVJUGUIDE FOR SPILLER	94
1.2	INTERVJUGUIDE FOR TRENER	96
2.	INFORMASJONSSKRIV/SAMTYKKESKJEMA	97
3.	GODKJENNING FRA NSD	101

1.0 Innledning

I mars 2020 ble nesten hver eneste fotballturnering i verden stoppet pga. spredningen av viruset SARS-CoV-2, eller koronaviruset, og det var usikkerhet knyttet til når fotballen skulle åpnes igjen. Sist gang fotballen opplevde noe lignende, var under 2. verdenskrig mellom 1940 og 1945 (Tovar, 2021). Det er en ny og krevende situasjon, og det har vært en vanskelig periode å håndtere for mange. En gruppe innen idretten som har fått kjenne ekstra hardt på konsekvensene av koronapandemien er breddefotballen for voksne i Norge, og det er disse erfaringene det siste året denne studien har som ambisjon å se nærmere på.

1.1 Begrepsavklaring

Videre i teksten vil leseren støte på begreper som kanskje ikke har en umiddelbart forståelig betydning, men som det er viktig å klargjøre presist. De mer teoretiske begrepene jeg tar i bruk blir gjort rede for i kapittel 2, men det har også dukket opp ny terminologi i tilknytning til fotball og treninger i 2020. De fleste av begrepsdefinisjonene under er hentet fra rapporten til Olsvik et al. (2021), som tok for seg konsekvenser for åpning av ordinær trening av breddefotballen for voksne.

Koronatrening/kontaktfri trening: Trening som gjennomføres baserte på de konkrete smittevernsrammene gitt av NFF, og særlig med én meters avstand som håndheves strengt gjennom hele økta.

Ordinær trening/kontakt trening: trening uten begrensninger når det gjelder avstand.

Breddefotball for voksne eller «bredden»: Betegnelse på all fotballaktivitet for voksne fra og med 2. divisjon kvinner og 3. divisjon menn. Dette ordet brukes i resten av oppgaven spesifikt rettet mot denne gruppen.

PostNord-ligaen / Norsk Tipping-ligaen: 2. divisjon for menn / 3. divisjon for menn.

Toppfotball-protokollen: Omfatter alle lag som befinner seg i norsk «toppfotball». Dette innebærer lag fra PostNord-ligaen og oppover på herresiden, fra 1. divisjon og oppover på kvinnesiden, samt Eliteserien i Futsal for menn. Protokollen inneholder retningslinjer for all fotballaktivitet i disse ligaene, og skal håndheves av samtlige klubber.

Lockdown: Blir brukt av informantene og meg selv om periodene i løpet av 2020 hvor det var forbudt med utendørs organisert trening, både med og uten kontakt.

1.2 Aktualisering

Den 01. september 2020 skrev president i Norges Fotballforbund (NFF) Terje Svendsen et brev til kultur- og likestillingsminister Abid Raja og helse- og omsorgsminister Bent Høie. (Svendsen, 2020). Dette brevet ble skrevet på vegne av NFF og hele fotball-Norge, og temaet var gjenåpning av breddefotballen for voksne. Jeg skal ikke gå inn på detaljene i brevet i denne omgang, men NFF oppsummerer med at «*vi håper myndighetene vektlegger betydningen av aktivitet i et folkehelseperspektiv*». Håpet var å komme i gang med kontakttrening og seriekamper for lag i breddefotballen en måneds tid etter at brevet ble innsendt. Sånn ble det aldri i 2020.

Det er interessant at folkehelsen ble brukt som hovedargument for å legitimere åpning av breddefotballen. Jeg hadde som spiller i breddefotballen selv hadde gått noen måneder uten å få lov til å gjøre det jeg liker aller mest, og hadde erfart et annet behov for gjenåpning. Fotball, idrett og fysisk aktivitet er selvfølgelig viktig i et folkehelseperspektiv. Deltakelse i fotball gir økt trivsel, flere relasjoner og større fysisk velvære (Friedrich & Mason, 2017). Fotball er for meg og for mange tusen andre i Norge den fritidsaktiviteten vi bruker mest tid på, og har brukt utallige timer på gjennom oppveksten. Selv om det bidrar til folkehelsen, er manges subjektive motivasjon basert på noe annet.

Hvordan har spillere i breddefotballen klart å motivere seg under pandemien? I Ryan og Deci (2000) fokuseres det på viktigheten av en indre regulert motivasjon for deltakelse i enhver aktivitet, hvor personer som er indre motivert vil oppleve en økning i både interesse, engasjement og tilfredsstillelse rundt egen aktivitet. Spillere i bredden virker å ha funnet ulike motiv for å fortsette deltakelsen i fotball. Det er derfor interessant å utforske hvilke motivasjonsfaktorer som faktisk har spilt en rolle for spillerne i norsk breddefotball.

Fotball har for mange blitt det Stebbins (1982) omtalte som «serious leisure» eller seriøs fritidsaktivitet. Fritiden kan brukes til å uttrykke ens evner og ferdigheter, oppfylle ens potensiale, og det er også en sfære hvor folk kan skape seg en unik identitet, på utsiden av skole og arbeid. Fotball fungerer for flere spillere i norsk breddefotball som «serious leisure», som jeg skal vise i denne studien. Serious leisure har utviklet seg til et sentralt konsept og teoretisk rammeverk i studier av fritid og fritidsaktivitet, og danner også noe av utgangspunktet for min studie.

Nyhetene fokuserte tidlig i kriseforløpet på nedstengt breddeidrett, og frykten for frafall i klubber i lavere divisjoner har stadig vært diskutert og fremhevet (Folvik, 2021; Lone, 2020). Hvis ikke disse spillerne får lov til å drive med det de elsker å gjøre, under ordinære rammer med kontakttrening og kamper, så er det stor sannsynlighet for nettopp frafall. Fotball som en substansiell og betydningsfull aktivitet er noe denne studien vil vektlegge. «Serious leisure»-perspektivet kan bidra til å tydeliggjøre viktigheten av fotball som fritidsaktivitet.

1.2.1 Nyere forskning på idrettsaktivitet i koronatiden

Fotball er en kontaktsport, og den åpenbare grunnen for å stenge ned amatør- og breddefotball er at smittefare er stor. Fotball uten den kontakten mellom med- og motspillere vil mangle spesifisitet og intensitet, og det å trene med et avstandskrav vil som Mon-López et al. (2020) poengterer være godt «ute av kontekst», og vil befinne seg langt fra konkurransesituasjonen. Utilstrekkelig og lite spesifikk trening leder til mindre likhet til kampsituasjon, som er tilfellet for breddefotballen. Smitte på fotballbanen er et ferskt forskningstema, men det er gjort flere undersøkelser allerede. Noen er godt vitenskapelig belagte og publisert i fagfelleverderte tidsskrift, mens andre er av mer observerende natur (Olsvik et al., 2021).

En studie av den øverste divisjonen i Tyskland konkluderte med at profesjonell trening og kamper fint kunne gjennomføres under Covid-19 pandemien, og at dette krevde god hygiene og et bra testsystem (Meyer et al., 2021). Smitten i Tyskland var lav på dette tidspunktet, og det var derfor interessant å se funnene Schumacher et al. (2021) gjorde i sin studie på toppserien i Qatar, hvor smitteinsidensen var høy på tidspunktet. Konklusjonen var, at av alle smittetilfellene (85) i den qatarske ligaen, fikk de fleste smitten fra familie eller andre sosiale kontakter, og at ingenting kunne spores til verken trening eller kamp.

En dansk undersøkelse fra Aarhus ble gjennomført i 2020. Den så på hvor mange sekunder en spiller befant seg innenfor 1,5 meter til en gitt koronasmittet person. I løpet av 90 minutter var spillerne innenfor «smittesirkelen» i 87,5 sekund, og de konkluderte også her med at smitterisikoen ved å spille fotball var veldig lav, siden en vanlig kamp innebar såpass lite nærkontakt (Knudsen et al., 2020). En studie av russisk toppfotball fant på andre siden en voldsomt høy smitteinsidens, selv om smitteveien og presis infeksjonsrate på dette tidspunktet var uklar (Bezuglov et al., 2020).

Som Olsvik et al. (2021) også understreker i sin litteraturgjennomgang er mange av disse undersøkelsene preprint-versjoner og har ikke rukket å bli fagfellevurderte. Det er likevel hensiktsmessig å ta med resultater fra slike studier for å gi kontekst til smitteforskning på fotballbanen. Det generelle inntrykket fra de få undersøkelsene som er gjort, er at smitterisikoen på fotballbanen er liten. Det må understrekes at forfatterne av rapporten hadde som hensikt å fremstille fotball som lite farlig, noe som bør overveies i den helhetlige evalueringen av rapporten. Det er breddefotballen som er i fokus i denne studien, og ikke profesjonell fotball. Undersøkelsene fra toppfotballen blir vanskelig å sammenlikne direkte med breddefotball, først og fremst pga. den «boblen» toppfotballspillere lever i. Det er uansett interessant at smitteinsidensen i disse tidlige undersøkelsene ikke uten videre kan kobles til fotballaktiviteten i seg selv.

I Norge har vi om lag 48.000 spillere i breddefotballen, og for mange spillere er fotball en fritidsaktivitet de bruker mye tid på. Koronapandemien har allerede satt sine spor, og som rapporten til Hamoud (2021) viser er det flere spillere og lag som har kuttet ned på treningen som følge av avstandskravet som er satt for treningene. Grunlaget for reduksjonen i treningsmengde har vært at interessen for å trene og spille fotball ikke er den samme når man må trene uten kroppskontakt. I Olsvik et al. (2021) sin rapport om konsekvenser for åpning av ordinær trening i breddefotball snakker de også om den psykososiale effekten av å åpne opp fotball igjen. De skriver at i en tid med isolasjon og sosiale begrensninger er det rimelig å anta at ordinære fotballtreninger kan ha en positiv innvirkning på forekomsten av lett til moderate psykiske lidelser, samt den generelle livskvaliteten.

Hamoud (2021) og Olsvik et al. (2021) sine foreløpige tall på frafall i breddefotballen viser en urovekkende utvikling, og det er plausibelt å anta at den generelle fysiske aktiviteten har gått ned blant spillere i breddefotballen, som følge av mindre treninger. Hvilke faktorer og egenskaper har vært viktige for å fortsette deltakelsen i fotball? Hva er det med fotball som fritidsaktivitet som eventuelt har gjort deltakelsen verdt det i et år som 2020? Den antatt viktigste hobbyen og fritidsaktiviteten til spillerne har blitt utsatt og til tider nedstengt det siste året, noe som også gjorde breddefotball som seriøs fritidsaktivitet til et interessant og ikke minst veldig dagsaktuelt tema å forske på. Målet til denne studien blir derfor å utforske deltakelsen til spillere i norsk breddefotball i kriseåret 2020, og forhåpentligvis få frem viktigheten av aktiviteten for disse spillerne.

1.3 Problemstilling

På bakgrunn av temaene og begrepene som ble presentert i de foregående kapitlene, har jeg skissert to forskjellige problemstillinger:

«Hvordan har Koronapandemien påvirket deltakelsen til spillere i norsk breddefotball i 2020, og i hvilken grad kan perspektiv fra Serious Leisure og motivasjonsteori kaste lys over dette?»

«Kan åpning av breddefotballen i 2021 legitimeres av noe annet enn «folkehelsen»?»

1.4 Personlig bakgrunn

Det er ikke uten grunn at jeg har valgt å forske på dette temaet. Jeg ble selv introdusert for fotball i veldig ung alder, og var i gang for fullt allerede i 5-års alderen på barneskolen. Det tok ikke lang tid før jeg ble oppslukt av aktiviteten. Hverdagen bestod stort sett av å spille fotball, både i friminuttene på skolen og på fritiden. Mine nærmeste venner har alltid vært like interessert i fotball som meg, noe som har gjort det enkelt å fortsette med aktiviteten fram til i dag. Jeg spiller selv i breddefotballen, og har de siste årene spilt for diverse lag i både 4. og 5. divisjon. Det siste året har vært en utfordring, og aldri før har jeg gått så lenge uten å spille en offisiell kamp. Allerede forsommeren 2020 ble jeg overbevist om hva min masterstudie skulle ta for seg, nemlig breddefotball og pandemi. Noe av hovedgrunnen til at jeg valgte å se på dette var at det er dagsaktuelt. Pandemi i dette omfanget er et helt nytt fenomen for nålevende generasjoner, og forståelig nok mangler vi kunnskap på dette forskningsfeltet. Som spiller i breddefotballen håper jeg at min egen bakgrunn, forståelse og innsikt i fotballen vil være berikende for denne studien.

2.0 Teoretisk forankring

Kapittelet presenterer tidligere forskning, teoretiske perspektiv og ulike begreper som er relevant for studien. Målet her er å introdusere de teoretiske perspektiver som har inspirert studien, og derigjennom utvikle et begrepsmessig rammeverk som kan kaste lys over studiens tema. Kapittelet er delt inn i tre bolker, hvor den første tar for seg Serious Leisure-perspektivet, mens den andre presenterer aktuelle motivasjonsteorier. Målet med å bruke Serious Leisure som perspektiv er å vise hvordan en aktivitet, med spesielt fokus på amatør- og grasrotfotball, kan være en betydningsfull og viktig aktivitet i livene til disse spillerne. Motivasjonsteorien vil deretter brukes for å vise hvordan ulike former for motivasjon skapes, med spesielt fokus på viktigheten av den indre motivasjonen, som antas å ha vært viktig for at spillere i breddefotballen har «holdt seg gående» gjennom 2020. Avslutningsvis i dette kapittelet vil det teoretiske rammeverket for studien oppsummeres, og det vil bli pekt på hvordan begrepene som brukes supplerer og overlapper hverandre.

2.1 Serious Leisure

FIFA sin store optelling av fotballspillere viste at fotball er verdens mest populære idrett med omtrent 265 millioner spillere (Fédération de Internationale de Football Association, 2007). I Norge er det også den mest populære kommersielle idretten, med 380.000 registrerte spillere i et land med 5.3 millioner innbyggere (Kristiansen et al., 2020). Av disse utgjør breddefotballen for senior et omtrentlig antall på 48.000 spillere, og for mange av disse er fotball en fritidsaktivitet som opptar en stor del av livene deres, hvor svært mange legger ned utallige timer med trening i løpet av et år.

Men hva menes egentlig med fritid? Fritid i det (vestlige) postindustrielle samfunnet blir ikke lenger sett på som et sted hvor man «kan komme seg til hektene igjen» etter en tung arbeidsdag. Synet har endret seg i retning av fritid som en mulighet for personlig uttrykkelse, selvidentitet, selvutvikling og selvoppfyllelse (Stebbins, 1982). Fritid kan komme i flere former, med ulike intensitetsnivå og ulik varighet over flere sosiale kontekster. Det kan være alt fra flytende engasjement til intensive kortvarige prosjekt, og til seriøse forpliktelser som varer livet ut, som koster mye av både tid, penger og energi. Stebbins (2007) skriver i denne

sammenheng at fritid er alt annet enn trivielt for de deltakerne og utøverne som er veldig viet til sin aktivitet. I denne studien er fokuset rettet mot begrepet Stebbins (1982) etablerte som «serious leisure» (heretter «SL»).

SL blir definert som «systematisk forfølgelse av en amatør, hobby, eller frivillig aktivitet som deltakerne finner såpass betydelig, interessant og oppfyllende at de starter en (fritids) karriere sentrert rundt å skaffe seg og uttrykke en kombinasjon av ferdigheter, kunnskap og erfaring innen den valgte aktiviteten» (Stebbins, 2007). Ofte, og kanskje spesielt i Norge, blir slike aktiviteter fulgt opp som medlemmer av en grasrotorganisasjon eller en frivillig organisasjon (Stebbins, 2005). Breddefotballen i Norge faller inn under én av Stebbins (1982) sine kategorier innen SL, nemlig «amatørisme». Amatørutøverne er ofte identifiserbare gjennom deres seriøse og til tider «strenge» tilnærming til aktiviteten, som de både finner interessant og drar fordeler av (Lamont et al., 2014).

Videre skriver Lamont et al. (2014) at amatørisme kjennetegnes av tilstedeværelsen av en profesjonell motpart i samme aktivitet som tjener penger nok til livets opphold. Disse pengene kan komme fra månedslønn, prispenger og sponsoravtaler av ulike slag. Selv om det finnes tilfeller av spillere som blir betalt også innen amatørismen, er det som regel ikke nok til å være hovedinntekten. Et vanlig kjennetegn med SL er nettopp at deltakerne ikke er avhengig av godtgjørelse for å drive med aktiviteten sin (Stebbins, 1982). Breddefotballen faller innenfor amatørismen, spesielt når de har profesjonelle motparter i toppfotballen, som tjener penger på å bedrive aktiviteten.

«Moderne amatørutøvere» kjennetegnes mer gjennom deltakelse pga. aktivitetens sterke appell, og at deltakeren selv blir motivert av seriøsitet og forpliktelse, som kan komme til uttrykk gjennom en systematisk og organisert tilrettelegging for aktiviteten. I Elkington og Stebbins (2014) sin introduksjon til SL-perspektivet forklarer de hvordan SL er en type syssel som aktiverer deltakerne både fysisk og mentalt, hvor de er motivert for å oppnå noe med aktiviteten i andre enden. Dette perspektivet gir oss også en mulighet til å se og forstå hvorfor deltakere i disse ulike aktivitetene bruker så mye tid på den, eksempelvis for den iboende tilfredsstillelsen og selvoppfyllelsen aktiviteten gir.

Hva er det som da avgjør om en fritidsaktivitet kan klassifiseres som en SL-aktivitet? Stebbins (2007) skisserer seks kjennetegn for å skille mellom SL og mindre betydelige og kortvarige fritidsaktiviteter. Den avhenger først og fremst av at deltakeren *utvikler seg en*

karriere innen aktiviteten, hvor det til tider vil være nødvendig å *holde ut* for å muliggjøre pågående deltakelse. Videre må en signifikant *personlig innsats* investeres i aktiviteten, noe som skaper spesifikk kunnskap, erfaring, trening og ferdigheter. SL er også understøttet av varige *fordeler/belønninger* for deltakeren, som er av stor verdi for vedkommende. Til slutt engasjerer deltakeren seg i et sosialt miljø med et *unikt ethos* i sin aktivitet, hvor man også *identifiserer seg sterkt* med aktiviteten.

Positivitet blir også fremhevet av Elkington og Stebbins (2014) som viktig for deltakelse i en aktivitet. I tilfellet med SL blir positivitet knyttet til en personlig følelse hos deltakeren som driver på med det vedkommende brenner for, noe som igjen gjør deltakelsen givende, attraktiv og verdt å leve for. SL i form av fotball kan utvikle seg til å bli en sentral komponent i en amatørutøvers liv, noe som derfor kan gjøre det til den sentrale livsinteressen til utøveren. MacCosham et al. (2015) definerer sentral livsinteresse som «den sentrale delen av en persons liv hvor energien er investert i både fysiske og intellektuelle aktiviteter og i positivt emosjonelle tilstander». For spillere i norsk breddefotball må vi anta at aktiviteten fungerer akkurat slik. Hva er det da som holder deltakere i en SL-aktivitet gående?

2.1.1 Belønninger og kostnader ved SL

Belønninger og kostnader ved SL kan forklares ved hjelp av Stebbins' *profitthypotese*, som i all hovedsak går ut på at belønninger og fordeler ved å drive på med en aktivitet, veier opp for de kostnadene man støter på (Lamont et al., 2014). Stebbins (2005) deler disse belønningene inn i personlige og sosiale, hvor de personlige innebærer; personlig berikelse, selvaktualisering, selvoppfyllelse, selvuttrykkelse, selvbylde, selvtilfredsstillelse og finansielle goder. De sosiale belønningene er; sosial tiltrekning (til andre SL-deltakere), gruppeprestasjoner og vedlikehold/utvikling av gruppen. Av disse er det oftest de finansielle godene som viser seg å være de minst viktige belønningene, mens selvberikelse, selvtilfredsstillelse og selvaktualisering blir pekt ut med høyest personlig viktighet (Stebbins, 2001b).

«Thrills» blir fremhevet av Stebbins (2007) som en annen belønning utenom de som er nevnt ovenfor, eller «spenning» på norsk. I forbindelse med SL-karrierer referer «thrills» til det vi kaller for et «high-point» i karrieren. Dette kan være hendelser eller situasjoner som har vakt ekstra glede og spenning for en deltaker. I studien til Major (2001) fant de at følelse av en god

prestasjon var den mest fremtredende belønningen for seriøse amatørlopere. Slike high-point har en vital rolle, fordi de motiverer deltakerne til å holde ut og fortsette med aktiviteten, i søken etter å oppleve slike hendelser igjen og igjen, som vil være et resultat av hard innsats og jevnt engasjement (Stebbins, 2005).

Slike vendepunkt nevnes også av Hungenberg og Gould (2015) som essensielle for utvikling av en SL-karriere. Her er det sentralt å poengtere at det også finnes negative vendepunkt eller såkalte «low-points», som fører oss inn på kostnader ved å bedrive SL. Som i de fleste domener, yrker og idretter vil man finne negative sider, og SL er intet unntak i den forstand. Kostnader med disse aktivitetene har fått begrenset oppmerksomhet innen fagfeltet, men den aller første studien som så på dette var Stebbins (1992b), som på den tiden kategoriserte kostnadene i tre former; skuffelser, misnøye og spenning/nervøsitet.

Skuffelse og misnøye følte også tilskuerne til Luton Town i det engelske divisjons-systemet, når de stadig måtte takle motgang i form av lagets dårlige prestasjoner (Jones, 2000). I studien til Major (2001) var fysiske skader og skuffelsen over å ikke nå egne mål de største kostnadene for løperne. Når Lamont et al. (2014) intervjuet triathlonutøvere som skulle delta i et Iron Man-løp i New Zealand, som ble avlyst pga. dårlig vær, utforsket de også kostnader. De fant at utøverne følte på en enorm skuffelse når arrangementet ble avlyst, spesielt med tanke på all den personlige innsatsen de hadde lagt ned, med utallige timer trening og forberedelser. For disse deltakerne var kanselleringen av løpet et eneste stort low-point, og for noen av dem førte det omsider til at SL-karrieren deres i triathlon ble nedskalert. Her er et eksempel på at low-points kan få en direkte konsekvens på motivasjon og treningsvilje for utøvere i SL. Det å støte på diverse hindringer i slike karrierer er stort sett unngåelig, og det store dilemmaet her blir hvordan deltakerne håndterer situasjonen. Kostnadene kan bli for store for mange, men som profithypotesen til Robert Stebbins tilsier, vil belønningene i mange tilfeller overgå kostnadene. Hvorfor er det sånn?

Her vil identitet spille en stor rolle, ett av kjennetegnene på en SL-karriere. Hvis vi går tilbake til Jones (2000) sin undersøkelse av Luton-supportere, så prøvde de å finne ut hvorfor disse supporterne fortsatte å støtte laget, selv med den elendige formen på banen. De konkluderte i studien med at de var så sterkt identifisert med laget og supportergruppen at det understøttet deltakernes fortsatte engasjement, selv om de møtte kostnad i form av dårlige resultater og prestasjoner. Utviklingen av en slik sosial identitet kommer av at deltakeren gjenkjenner seg

selv som et medlem av gruppen, og blir en del av det Stebbins (1992a) kaller for et unikt ethos, nok et viktig kjennetegn ved SL. Det sentrale ved profitthypotesen er at belønninger og fordeler ved å bedrive aktiviteten i de fleste tilfeller vil veie opp for kostnadene deltakerne møter på.

Sentralt innen SL er det som blir kalt for en *optimal fritidslivsstil*. Forskning har vist at en ubalansert fritidslivsstil, mellom sport og andre interesser, kan ha negativ innvirkning på velvære og livskvalitet (Stebbins, 2001a). Definisjonen på en optimal livsstil er ifølge Stebbins en «dypt tilfredsstillende jakt, under fritiden, på én eller flere substansielle former av serious leisure, komplementert med en forsvarlig mengde med casual leisure». Casual leisure har en viktig rolle i fagfeltet, og er verdt å forklare i litt mer dybde.

2.1.2 Casual Leisure

Det å forstå balansen mellom sport og andre aktiviteter er spesielt viktig med tanke på prosessen før dropout (MacCosham et al., 2015). Casual leisure (heretter «CL») defineres som en aktivitet som er umiddelbar og iboende givende, relativt kort og behagelig, og hvor det ikke kreves spesiell trening for å få glede av det (Stebbins, 1997). Noen av de vanligste formene for CL er spill, avslapning, underholdning og sosialt samvær/samtale. Noe av det mest sentrale med CL-aktiviteter er at de omtales som hedoniske, og at de gir et signifikant nivå av glede eller fornøyelse for dem som deltar (Stebbins, 2001a).

Vi merker allerede her et skille mellom casual og serious leisure, hvor CL tenderer mot å ha belønninger som glede og fornøyelse, mens SL er noe som er mer givende og tilfredsstillende, og da i form av for eksempel å oppnå et mål. Ifølge Elkington og Stebbins (2014) bør man, hvis man vil oppleve selvutvikling, selvuttrykkelse og identitetsutvikling, drive med SL fremfor CL. Stebbins (2001c) identifiserte likevel fordeler med CL som for eksempel kreativitet, utforskning, vedlikeholde vennskap, livskvalitet og trivsel. Hutchinson og Kleiber (2005) undersøkte bruk av CL i vanskelige livssituasjoner, og fant selvbeskyttelse som en viktig fordel med det, fordi det tillot individer å skjerme seg fra hverdagsstress. Dette ga et fornyet bilde av selvoppfatning, som igjen økte følelsen av kompetanse, prestasjon og kontroll over situasjonen deres.

En optimal fritidslivsstil ser gjennomgående ut til å være viktig for deltakere i SL-aktiviteter. MacCosham et al. (2015) fant i sin studie ut at utøverne de undersøkte hadde en lite optimal fritidslivsstil før dropout. Etter bruk av CL som en mestringsmekanisme oppfattet de aktiviteten sin positivt igjen, når de balanserte det med andre aktiviteter. På denne måten kan CL brukes å balansere fritiden for utøvere og deltakere i ulike idretter/aktiviteter, som også gir mindre sjanse for dropout (MacCosham et al., 2015).

2.1.3 Varig involvering, forpliktelse & flow

Det finnes ulike preferanser på hva vi vil bruke fritiden vår på, og ofte blir begrep som varig involvering/engasjement, lojalitet og forpliktelse brukt for å forklare folks stabile og fortsatte fritidsvaner (Havitz & Mannell, 2005). Havitz og Dimanche (1997) definerer involvering i fritid som «*uobserverbar tilstand av motivasjon, arousal eller interesse mot en aktivitet, fremkalt av en stimuli eller situasjon*». Involvering i en fritidsaktivitet ser ut til å konseptualiseres som en kognitiv link mellom aktiviteten og selvet, hvor involvering eller engasjement i en aktivitet reflekterer i hvor stor grad en person er dedikert eller viet til selve aktiviteten.

Å måle «hvor involvert» en person er kan være vanskelig, og her fremhever litteraturen at konsept som tiltrekning, selvuttrykkelse og sentralitet til livsstil kan være nyttige i målingen av involvering (Cheng & Tsaur, 2012; McIntyre & Pigram, 1992). Med tiltrekning refereres det til viktigheten og gleden en person får av aktiviteten. Ved å delta i en aktivitet får også personer mulighet til å uttrykke og forstå seg selv, hvor det skapes et selvbylde fra aktiviteten. Til slutt forteller sentralitet til livsstil noe om hvor stor del av hverdagen aktiviteten tar, og hvorvidt livsstilen er basert og sentralisert rundt aktiviteten (Cheng et al., 2016).

Psykologisk forpliktelse handler om «*hvor forpliktet en person er til sin fritidsaktivitet*» (Havitz & Mannell, 2005). Dette refererer til deltakernes lojalitet til de aktivitetene de deltar i, og innebærer frivillige valg, utvikling av identitet og motstand mot å endre sine preferanser (Cheng et al., 2016). Deltakere med høy psykologisk forpliktelse vil frivillig delta i aktiviteten og erkjenne viktigheten av aktiviteten. I tillegg vil de innhente rik kunnskap om de ulike aspektene ved aktiviteten, samt bygge seg opp mange erfaringer. Ifølge Cheng et al. (2016) vil deltakere som har glede av en aktivitet overvinne utfordringer og hindringer på veien ved å

ta i bruk de ferdighetene og den kunnskapen de har opparbeidet seg gjennom varig involvering i aktiviteten.

Denne dype forpliktelsen er et produkt av lang og meningsfull involvering i en aktivitet. Deltakere som utvikler en slik forpliktelse bruker mye tid på å bedre ferdigheter og kunnskap, og behandler aktiviteten som senteret i livet sitt (Cheng et al., 2016). Investeringen i en fritidsaktivitet kan også være et resultat av en persons tilknytning til dem rundt seg også, og rett og slett en konsekvens av en deltakers ønske om sosial interaksjon med miljøet rundt seg (Kyle & Chick, 2004). I studien til Kyle og Chick (2004) fant de bl.a. at venner og personlige forhold var de viktigste momentene i en fritidsaktivitet, og at vedlikehold og glede av disse forholdene var den viktigste pådriveren for fortsatt deltakelse.

Psykologisk forpliktelse fungerer også som en mediator til det Csikszentmihalyi (1990) beskriver som *flow*, som har etablert seg som en mer holistisk teori innen motivasjon. Han definerer dette begrepet som en tilstand hvor alt går bra og «ting flyter», hvor personen er fullstendig involvert i aktiviteten og «går litt på autopilot». Det finnes flere elementer innen flow-teorien, og noen av de mest essensielle blir presentert av Weinberg og Gould (2014).

Balanse mellom utfordring og ferdigheter trekkes frem som det mest sentrale, som i hovedsak handler om at utøveren eller personen har troen på at egne ferdigheter kan møte kravene til fysiske, tekniske og mentale utfordringer man møter. Klare mål er også viktig for å fasilitere for konsentrasjon og oppmerksomhet. En viktig indikator på en god «flow experience», er full konsentrasjon på oppgaven en står ovenfor. Følelse av kontroll og et mindre ego nevnes også som kjennetegn på flow. Med dette menes at personen selv har kontroll over egne mål og oppgaver, uten fokus på utfallet av aktiviteten eller hvorvidt man har kontroll på situasjonen eller ikke. Dette er *nok* en indikasjon på den autopilot-tilstanden Csikszentmihalyi (1990) beskriver. Når deltakere har en «flow experience» er utfordringer og ferdigheter godt balansert, og de vil dra glede og selvtillit av å involvere seg i aktiviteten (Cheng et al., 2016). Det er en midlertidig mental tilstand som har en selvforbedrende mekanisme; når en deltaker har opplevd en flow experience, vil de fortsette i samme spor og med samme oppførsel, for å kunne oppleve det samme igjen. Ved å være varig involverte i en aktivitet viser man en høy grad av psykologisk forpliktelse, noe som øker kunnskap og ferdigheter, og det skapes en balanse mellom ferdigheter og utfordringer for å kunne oppleve flow.

Flow som konsept har vist seg å være et nyttig redskap i forskning på fritid og opplevelser av fritidsaktivitet (Havitz & Mannell, 2005). Flow kan måles ved hjelp av faktorer som glede, konsentrasjon, utfordring, følelse av kontroll, indre interesse og nysgjerrighet. Funnene i studien til Cheng et al. (2016) indikerer at involvering i fritidsaktivitet er positivt relatert til følelsen av flow. I forbindelse med SL og CL, så fant også Stebbins (2007) at flow ikke *kun* kan oppleves gjennom SL, men også i CL, på grunn av den gleden man finner uttrykt der.

2.1.4 Serious leisure og subjektiv trivsel

«Subjective well-being» eller subjektiv trivsel er et annet konsept som dukker opp i litteraturen på fagfeltet, og i studien til Heo et al. (2010) undersøker de hvordan konsept som Serious Leisure (SL) og flow begge fungerer som mediator til subjektiv trivsel. De konkluderer her med at subjektiv trivsel er en viktig konsekvens av SL i hverdagslivet, og det å ha en SL-aktivitet på fritiden førte til økt subjektiv trivsel. Heo et al. (2010) presenterer komponenter som negativ følelse, positiv følelse og generell livstilfredsstillelse som de viktigste faktorene for subjektiv trivsel. Subjektiv trivsel gir evne til å takle stress bedre, bedre å bygge relasjoner med andre, og gjøre det godt i sitt domene eller yrke (Pavot & Diener, 2004). Flere studier viser forbindelse mellom høy involvering i en aktivitet og positive følelser, som f.eks. trivsel og flow-opplevelse (Havitz & Mannell, 2005). Ifølge Green og Chalip (1997) vil høyere involvering i en SL-aktivitet gi høyere tilfredsstillelse med aktiviteten.

Det er ikke kun SL som genererer subjektiv trivsel. I studien til Hutchinson og Kleiber (2005) fant de også at ulike CL-aktiviteter kunne være forbundet med positiv helse og trivsel. Sosial og subjektiv trivsel kommer ifølge Stebbins (2020) fra høy livskvalitet, som ofte blir generert av en eller annen form for seriøs deltakelse i en fritidsaktivitet. Fordelene man får av å delta i en SL-aktivitet er også bidrag til subjektiv trivsel, og som Kane og Zink (2004) fant kan dette være følelse av gode prestasjoner, lettelse av stress og anskaffelse av ferdigheter og kunnskap i en aktivitet. Fritidsaktivitet bidrar altså til en følelse av subjektiv trivsel hos de som deltar, noe som også kan være med å forklare kontinuiteten og intensiteten i deltakelsen.

2.2 Motivasjonsteori

Motivasjon blir definert som retning og intensitet på en persons innsats eller anstrengelse (Weinberg & Gould, 2014). Med retning refereres det til hvordan et individ søker mot, tilnærmer seg eller er tiltrukket av en situasjon. Hvordan er en student motivert for en masterstudie, en lektor for å undervise, eller hvordan motiveres en fotballspiller for ny sesong? Med intensitet refereres det til hvor mye anstrengelse individet legger ned mot den gitte situasjonen. Det synet på motivasjon som er «allment godkjent» av forskere er det interaksjonelle synet, hvor hovedessensen er at for å forstå motivasjon hos et individ må man ta i betraktning både personlige trekk og omgivelsene rundt.

De personlige trekkene kan være interesser, mål, personlighet og behov, mens de mer situasjonelle faktorene er lederstil, lagprestasjoner og treningsfasiliteter. Denne interaksjonelle modellen for motivasjon legger viktige føringer på trenere, lærere og instruktører, og Weinberg og Gould (2014) anfører fem retningslinjer for å bygge opp en persons motivasjon:

1. Når man skal øke motivasjonen hos noen, blir det essensielt ikke *kun* å se på personligheten, men interaksjonen mellom personlig og situasjonelle karakteristikker. Motivasjon er i stadig endring, og man bør overvåke personers motiver over lengre tid før man velger virkemidler.
2. Alle personer har flere og forskjellige motiver for involvering og engasjement. For eldre og voksne er ofte motiver som helse, utfordring, glede og sosiale faktorer vanlige. Noen er kanskje med på laget for å konkurrere og utvikle seg, mens andre for ren glede.
3. Endring i omgivelsene kan bedre motivasjonen. Det man vet om deltakerne/spillerne sine som trener må man bruke til å strukturere miljøet/treningen slik at det fyller alle sine behov. Dette går i hovedsak ut på å tilrettelegge for både konkurranse og rekreasjon, skape variert trening, og justere øktene i forhold til individualisering av miljøet.
4. Som instruktør, trener og lærer kan man motivere indirekte, bare med en energisk og engasjert stil, noe som smitter over på deltakerne. Nøkkelen her er å vite at tilstedeværelse, humør og handlinger er med på å påvirke motivasjonen til de man underviser/trener.
5. Deltakernes motiv kan endres hvis de viser seg uønskede i treningsmiljøet. Negativ og aggressiv oppførsel vil f.eks. ikke gagne noen, og kan og bør forsøkes endret.

Disse retningslinjene er nyttige for trenere og ledere. Ved å forstå ulike motiv og tilrettelegge for alle involverte vil man kunne bedre motivasjon (Weinberg & Gould, 2014).

Ifølge Vallerand og Losier (1999) fins det to ulike hovedtyper av motivasjon. På den ene siden har vi indre motivasjon, hvor man deltar på bakgrunn av glede og trivsel. Ytre motivasjon handler på den andre siden om deltakelse i idrett og fysisk aktivitet for å dra fordeler som kan være materielle (troféer, medaljer), sosiale (prestisje, status) eller for å unngå straff. Type motivasjon en utøver har er videre avhengig av forskjellige sosiale faktorer som er i miljøet rundt. Ryan og Deci (2000) har utviklet en generell teori på motivasjon, «self-determination theory» eller selvbestemmelsesteorien (herav SDT), som omfatter de ulike typene motivasjon.

2.2.1 Selvbestemmelsesteorien

Den mest sentrale distinksjonen i SDT er mellom autonom og kontrollert motivasjon, som bør sees langs et kontinuum. *Autonom* eller selvbestemt motivasjon rommer både den indre motivasjonen, samt de typer ytre motivasjon hvor personer har identifisert seg med aktivitetens verdier, og har gjort til en del av seg selv. Når man er autonomt motivert opplever man egen vilje og selvtillit knyttet til deltakelse og handling (Deci & Ryan, 2008). På den andre siden av kontinuumet har vi *kontrollert* motivasjon, som består av ytre og introdusert regulert motivasjon, hvor motivasjonen er bestemt av mer ytre forhold, som f.eks. straff, belønninger og godkjenning fra andre og seg selv. Amotivasjon reflekterer verken en indre eller ytre motivasjon, men heller at en person har en gjennomgripende følelse av inkompetanse, og ikke ser noen verdi i og med aktiviteten lenger, noe som ofte indikerer en total mangel på motivasjon (Weinberg & Gould, 2014).

Figur 1: Kontinuum av indre og ytre motivasjon.

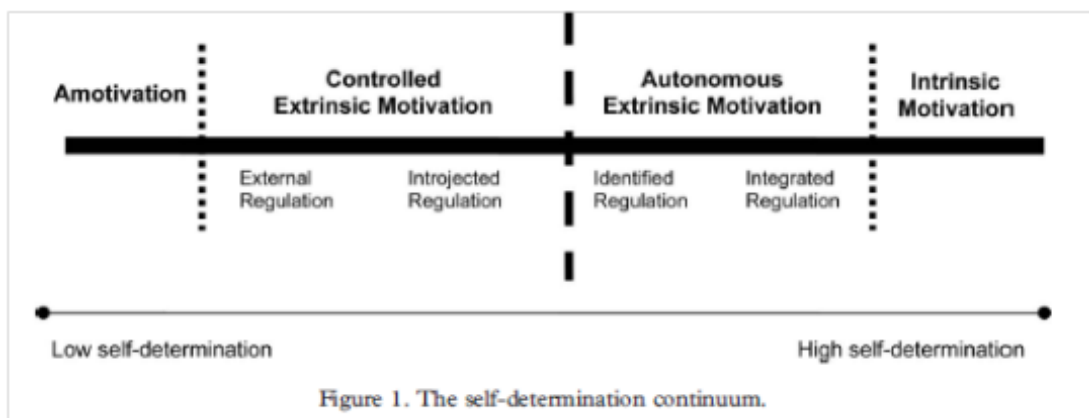

Figure 1. The self-determination continuum.

Personer med en indre motivasjon for aktiviteten vil automatisk jobbe for å være kompetent og selvbestemmende i sin aktivitet, for å kunne mestre de oppgavene som ligger frem i tid. De har glede av både trening, konkurranse og spenning, fokuserer på å ha det gøy, og har et ønske om å tilegne seg nye ferdigheter for å maksimere egen evne (Weinberg & Gould, 2014). Indre motivasjon blir av Zahariadis et al. (2006) delt inn i tre typer: **1)** indre motivasjon til å vite hvorfor man får positive følelser av læring og å oppdage noe nytt, **2)** indre motivasjon til å oppnå tilfredsstillelse og glede av å skape og utvikle nye ferdigheter, og **3)** indre motivasjon til å oppleve stimulering av gode følelser man får gjennom aktiviteten.

Hvor på dette kontinuumet man befinner seg, er ifølge selvbestemmelsesteorien til Ryan og Deci (2000) bestemt av hvorvidt våre grunnleggende psykologiske behov blir tilfredsstilt. Disse tre behovene er *kompetanse*, *autonomi* og *sosial tilhørighet/tilknytning*, og blir forespeilet som viktige for både psykologisk helse og effektiv funksjon. Behovet for kompetanse betyr at man oppfatter sine handlinger som effektive. Behovet for autonomi representerer behovet for å oppfatte handlingene våre som fritt valgte, altså at vi opplever en høy grad av selvbestemmelse (Hollembek & Amorose, 2005). Sosial tilhørighet representerer et behov for å være tilknyttet personer i samme miljø, som for eksempel et fotballag eller en garderobe.

Hvis en aktivitet oppfyller behovene for kompetanse, autonomi og tilhørighet, vil aktiviteten oppleves iboende gledelig og givende, som gjør at personen blir indre motivert for å fortsette. På den andre siden vil sviktende behovstilfredsstillelse føre til at deltakelsen i aktiviteten *ikke* kommer av indre og iboende grunner. Personen eller utøveren vil fortsette å delta, men det vil ikke være like mye selvbestemt. Ryan og Deci (2017) skriver at manglende evne til å fylle disse behovene vil kunne lede til redusert integritet, vekst og trivsel, og er også forbundet med et større ubehag. Tilfredsstillelse av behovene er forbundet med økt følelse av subjektiv vitalitet/viktighet. Autonomistøtte fra trenere og ledere er essensielt for å oppfylle alle behovene. Som trenere, ledere og lærere er det viktig å tilrettelegge for oppfylling av behovene for kompetanse, autonomi og tilhørighet, slik at kvaliteten på motivasjonen bedres, i form av en indre, selvregulert og selvbestemt motivasjon. Strategier for å øke indre motivasjon kan være bruk av verbal og non-verbal ros, involvere deltakere i beslutningstaking, realistiske prestasjonsmål og god variasjon (Weinberg & Gould, 2014).

2.3 Oppsummering av teori

I de foregående kapitlene har jeg presentert det teoretiske rammeverket for denne studien. Det er ikke uten grunn at motivasjonsteori og Serious Leisure-perspektivet blir brukt, fordi de henger nært sammen. For å kunne følge opp sin hobby eller fritidsaktivitet i det lange løp, og for å klare å holde ut med aktiviteten over lengre tid, så vil det til syvende og sist kreve en form for indre motivasjon, og det er også her selvbestemmelsesteorien til Ryan og Deci (2000) kommer inn i bildet. Den kan brukes til å forklare de motivasjonelle aspektene ved Serious Leisure, og som Elkington og Stebbins (2014) viste kan selvbestemmelsesteorien øke forståelsen for hvorfor deltakere i SL er villige til å påta seg en stor forpliktelse om og for egen aktivitet, som er et mål å få frem i denne studien.

Forpliktelse og varig involvering i en aktivitet kjennetegnes ved at man legger ned en signifikant mengde innsats, som utvilsomt er én av kvalitetene med SL. Innsatsen som legges ned refererer til handlingene, intensjonene, erfaringen og de ferdighetene som trengs for å kunne prestere i en gitt fritidsaktivitet (Heo et al., 2012; Stebbins, 2007). Forpliktelse fungerer som et overordnet begrep for å forklare utholdenhet, innsats og fremgang i en fritidskarriere eller SL-karriere, og som Cheng et al. (2016) fant er psykologisk forpliktelse forbundet både med opplevelse av flow og høyere involvering i fritidsaktivitet. Forpliktelse er et begrep som vil tas i bruk senere i analysen for å forklare fotballspillernes pågående deltakelse i 2020 og 2021.

Hvorvidt fotballspillere i norsk breddefotball er motivert av indre eller ytre faktorer, vil kunne spille en stor rolle for deres deltakelse i aktiviteten. Lamont og Kennelly (2012) fant at en mer indre form for motivasjon hjalp deltakere i SL å fortsette med aktiviteten, fordi de fant mer personlig verdi med selve aktiviteten. På den andre siden vil en ytre form for motivasjon være drevet av belønninger og straff, og uten slike faktorer vil motivasjonen kunne forsvinne. Det blir dermed interessant å undersøke hvorvidt fotballspillere i bredden er drevet av indre eller ytre motivasjonsfaktorer, og ved hjelp av selvbestemmelsesteorien skal jeg prøve å kaste lys over hvorfor disse spillerne har holdt seg gående gjennom Koronapandemien med sin «seriøse fritidsaktivitet», nemlig fotball.

3.0 Metode

I dette kapitlet foretas en gjennomgang av den metodiske prosessen i masterstudien. Forskningsprosessen har vært inndelt i faser, og jeg vil i tur og orden ta for meg de ulike fasene, fra valg av design frem til transkribering og analyse av datamaterialet. For best mulig å kunne redegjøre for mine metodiske valg vil også relevant litteratur presenteres underveis. Kapitlet avsluttes med en oppsummerende drøfting rundt validitet og reliabilitet ved denne kvalitative studien, samt en kort gjennomgang av etiske hensyn som er tatt.

3.1 Design

Studien har som formål å undersøke deltakelsen til spillere i norsk breddefotball under den avlyste sesongen i 2020. Et overordnet mål med kvalitativ forskning er å utvikle forståelsen av fenomener som er knyttet til personer og situasjoner i deres sosiale virkelighet. Det handler om å få en dypere innsikt i hvordan mennesker forholder seg til egen livssituasjon (Dalen, 2004). Covid 19-pandemien er en ny situasjon for alle poster i samfunnet, og det ble derfor tidlig klart for meg at det var en kvalitativ undersøkelse som måtte til for å gi en dypere innsikt i fenomenet.

Tjora (2017) skriver at kvalitative studier ofte forholder seg til et fortolkende paradigme, hvor fokuset er rettet mot informantenes opplevelser og meningsdanning. Det handler om å oppnå en nærhet til de man forsker på, med en åpen interaksjon mellom forsker og informant, hvor dataene forekommer i form av tekst heller enn tall (Tjora, 2017). Dette med nærhet til informantene gjorde valget av kvalitativ studie lettere, ettersom jeg ønsket å finne ut hvordan fenomenet framtrer for hver enkelt informant fra et førstepersonsperspektiv. Kvalitativ metode er godt egnet i dette tilfellet, nettopp fordi det fokuseres på opplevelsesdimensjonen hos informantene, og ikke bare en beskrivelse av forholdene i livene deres (Dalen, 2004).

I motsetning til kvantitativ forskning, hvor man ofte genererer hypoteser og tester disse, så er det i kvalitative studier oftest en mer induktiv tilnæringsmåte, hvor man beveger seg mot en virkelighet man ikke kjenner særlig til fra før.

Det er en lignende tilnærming jeg bruker i min studie. Tjora (2017) presenterer det som kalles for en *abduktiv* tilnærming, som starter fra de empiriske dataene, men hvor teorier og perspektiver spiller inn i forkant eller i løpet av forskningsprosessen. Med perspektivet Serious Leisure har jeg allerede et teoretisk utgangspunkt. Underveis i datainnsamling og analyseprosess ble det klart at motivasjonsteori var en nødvendig teoretisk bestanddel, som vil brukes side om side med Serious Leisure.

Fenomenologi er en metodologisk tilnærming relevant for denne studien. Det handler om å forstå, fra et subjektivt og dermed relativistisk perspektiv, hvordan mennesker opplever livet (Sokolowski, 2000). For å forstå hvordan spillere i breddefotballen opplever den nåværende situasjonen, og hva som har gjort at de likevel har fortsatt å spille fotballen i en umulig sesong, peker en fenomenologisk tilnærming seg ut som hensiktsmessig og nyttig. Ifølge Dalen (2004) søker man da etter å «se det samme» som mennesket man undersøker, og for å lykkes med dette må forskeren sette seg godt inni dette menneskets situasjon eller «verden», som i dette tilfellet blir breddefotballen. Tjora (2017) skriver at en metodologisk tilnærming som er fenomenologisk vil særlig baseres på bruk av intervju, hvor forskeren vil få informantene til å beskrive hvordan de forstår verden rundt seg, avgrenset til det fenomenet som studeres.

3.2 Valg av metode for datainnsamling

Alle former for forskningsaktivitet preges av begrensede ressurser, som gjerne begrenser en metodologisk mangfoldighet. Hvilke metoder og analyseformer man velger å bruke styres ikke bare av faglige hensyn, men til en viss grad også av praktiske forhold (Tjora, 2017). I en masterstudie er ressursene knappe, med begrensede muligheter for mangfold i metode. Et pragmatisk hensyn å ta var rett og slett hva slags tilgang jeg hadde til aktuelle informanter. Som spiller i breddefotballen i ulike kretser opp gjennom årene hadde jeg allerede en god fot innen ulike miljø, og jeg hadde tidlig en tanke om hvilke kontaktpersoner som var aktuelle. Praktiske muligheter til å gjennomføre undersøkelsen er også et viktig moment å ta i betraktning i forhold til valg av metode, noe jeg kommer tilbake til senere i kapittelet. Tjora (2017) skriver at en empirisk basert masteroppgave basert på dybdeintervjuer typisk kan ha 10-15 intervju, som en omtrentlig anbefaling. Etter samråd med veileder, som bekreftet at 10-

15 intervju var et solid datamateriale i et prosjekt som dette, ble intervjuet valgt som en passende datainnsamlingsmetode i undersøkelsen. Dette ga gjennomførbarhet med hensyn til rekruttering av informanter. Det er vanlig å skille mellom ustrukturerte, semi-strukturerte og strukturerte intervju (Whiting, 2008).

Intervjuet er også en av de mest brukte kvalitative metodene i samfunns- og idrettsvitenskap, og de som er hyppigst i bruk er ustrukturerte, semi-strukturerte og gruppeintervju (Smith & Caddick, 2012). I et semi-strukturert intervju bruker forskeren en forhåndslagt intervjuguide, mens man i ustrukturerte intervju ikke har noen spørsmål eller tema listet opp på forhånd, hvor forsker ikke styrer like hardt og med mindre kontroll på hva som blir sagt (DiCicco-Bloom & Crabtree, 2006). Her leder informantene intervjuet i større grad, noe som gjør intervjuet i seg selv mer åpent. Ettersom problemstillingen min har vært noenlunde skissert på forhånd, og jeg ville ha svar på visse spørsmål, var det semi-strukturerte intervjuet mest hensiktsmessig å bruke i denne studien. Kvale (1994) definerer det som et intervju som har som formål å innhente beskrivelser fra den intervjuedes livsverden med henblikk på å fortolke betydningen av fenomenet som undersøkes.

Et semi-strukturert dybdeintervju blir av DiCicco-Bloom og Crabtree (2006) beskrevet som både et personlig og intimt møte med informanten, hvor åpne og direkte spørsmål blir stilt for å få detaljerte svar og historier tilbake. En kvantitativ spørreundersøkelse ville ikke på samme måte fått utdypende svar fra informantene om det anførte fenomenet. Breddefotball og pandemi er forskningsmessig et *helt* nytt tema, som gjør det nødvendig å velge en metode som gir rom for respondentens egne initiativ og kommentarer. For å «komme under huden» på informantene mine og oppleve deres syn på den avlyste sesongen i 2020, ble en personlig samtale i form av et semi-strukturert intervju det mest hensiktsmessige metodevalget.

3.3 Utvalg

«Hvor mange intervjupersoner bør jeg ha?» er et alminnelig spørsmål i kvalitativ forskning, og som Kvale (1994) skriver skal man intervju så mange personer som er nødvendig for å finne ut av det man vil vite. Som masterstudent og nybegynner i kvalitativ forskning, ble det viktigste for meg å finne den type spillerne i breddefotballen som kunne belyse problemstillingen min best mulig. Dette samsvarer med Ryen (2002) sin anbefaling om ikke å bruke for mye tid på respondenter og informanter som er perifere, eller som har begrenset å bidra med. Et problem som var viktig å unngå i min studie var for svulmende bunke med intervjutranskripsjoner som var vanskelig å gå i dybden på.

Hovedregelen for utvalg i kvalitative intervjustudier er at man velger informanter som av ulike grunner vil kunne uttale seg på en reflektert måte om det aktuelle temaet (Tjora, 2017). På denne måten blir utvalget strategisk, og ikke tilfeldig utplukket for å representere en populasjon, noe som ofte er vanlig i kvantitative undersøkelser. Hadde all fotball i Norge stengt ned fra mars 2020, kunne nært sagt hvem som helst rekruttert som informant. I min studie er det utelukkende breddefotball på seniornivå som skal forskes på, nettopp fordi det er denne gruppen som har blitt hardest rammet av pandemien i form av null kontakttrening og kamper.

Dette er bakteppet for hvilke spillere jeg søkte til i min studie, og målet var å få kontakt med spillere som ble direkte berørt av nedstenging. Mange av de kvalitative studiene er eksplorative og søker en relativt bred tilgang på data, for eksempel ved å intervju folk som representerer ulike organisasjoner innenfor samme tematikk (Tjora, 2017). Det ble derfor viktig for meg å få tak i spillere fra forskjellige klubber, regioner og kretser i landet. På denne måten ville jeg få ulike synsvinkler fra større deler av fotball-Norge, med bud på hvordan fenomenet har blitt opplevd i ulike hjørner av landet. Serious leisure-perspektivet gjorde det essensielt å få tak i spillere som ofrer mye tid på aktiviteten, som er et sentralt kjennetegn ved en SL-aktivitet. Tidlig pekte 3. divisjon for menn (Norsk Tipping-ligaen) og 2. divisjon for kvinner seg dermed ut. Med min personlige bakgrunn og eget interessefelt tatt i betraktning, ble spillere i Norsk Tipping-ligaen valgt som et ønskelig utvalg. Det at informantene sitter på relevant informasjon ble til slutt hovedkriteriet for involvering i det endelige utvalget (Repstad, 2009).

Den strategiske utvelgingen av informanter startet i månedsskiftet oktober og november 2020, da jeg sendte ut mail og melding til egne kontakter i ulike lokalfotball-miljø, med varierende hell. Det sikret meg blant annet én informant fra én krets i Norge. Videre sendte jeg mail til diverse klubber i ulike distrikt i Norsk-Tipping ligaen. Det kom raskt svar fra interesserte lag som ville være med på prosjektet. Fra de forskjellige kontaktpersonene i klubbene, som kunne være daglige ledere, sportslige ledere og trenere, fikk jeg tilsendt kontaktinformasjon til de spillerne som var interessert i å delta.

Etter mye kommunikasjon og litt purring for svar fra ulike klubber og aktuelle informanter, endte jeg til slutt opp med ni spillere og to trenere, fordelt på elleve forskjellige klubber og tre ulike kretser. Den geografiske spredningen i utvalget føltes tilfredsstillende med tanke på å få forskjellige historier og opplevelser rundt den avlyste sesongen. Jeg valgte å inkludere to trenere, og det er viktig å grunngi valget. For det første har trenere rundt om i fotball-Norge følt på den samme frustrasjonen som spillerne selv. Det å planlegge og tilrettelegge for trening må tenkes å ha vært en stor utfordring. Et trenerperspektiv virket på forhånd berikende for studien. Ifølge Dalen (2004) er det i et hvilket som helst fagområde viktig å få belyst hvordan ulike parter opplever samme situasjon, for å fange opp nyanser og mangfold. Med det i bakhodet var det hensiktsmessig å prate med trenere for å kunne kaste et annet lys over motivasjonen og deltakelsen til spillerne, både på et individuelt og kollektivt plan.

Nedenfor er mine 11 informanter i denne studien listet opp, med pseudonym for å bevare anonymiteten. Tabellen viser de ulikes navn (pseudonym), alder, rolle og nivå.

Pseudonymene ble tatt i bruk med én gang transkriberingen ble igangsatt, for å få et tidlig system på hvem som har sagt hva, slik at sammenligning mellom de ulikes narrativ ble ryddigere. Dette understrekes av McLellan et al. (2003) når de skriver at hver transkripsjon bør inneha en unik identifikator eller pseudonym for å muliggjør en link mellom lydfil og transkripsjon.

3.3.1 Informanter

Pseudonym	Alder	Rolle	Nivå
Svein	25	Spiller	3. divisjon
Andreas	26	Spiller	3. divisjon
Tor	21	Spiller	3. divisjon
Lars	22	Spiller	3. divisjon
Karsten	26	Spiller	3. divisjon
Marius	27	Spiller	3 divisjon
William	25	Spiller	3. divisjon
Brage	20	Spiller	3. divisjon
Fredrik	24	Spiller	3. divisjon
Karl	34	Spillende trener	3. divisjon
Petter	35	Trener	3. divisjon

3.4 Datainnsamlingsprosessen

Det første jeg gjorde høsten 2020 var å sette en progresjonsplan for når jeg skulle være ferdig med ulike moment i prosjektet. Jeg bestemte meg for at datainnsamlingen skulle være ferdig innen januar måned, som gikk greit. Etter en prat med de første informantene per telefon i november, gikk det slag i slag, og de første intervjuene ble foretatt i begynnelsen av desember, mens det siste intervjuet ble foretatt 27. januar 2021. Før intervjuene måtte intervjuguiden spikres, og det å lage en fyldig og god guide var naturligvis viktig.

3.4.1 Konstruksjon av intervjuguide

De fleste forskere er enige i at man på et eller annet stadium i møte med respondenten bør bruke en intervjuguide (Ryen, 2002). Det viktigste for min egen del var å konstruere en guide som ga informantene mine rom for elaborering og «tykke» utsagn. I den metodiske litteraturen blir det presentert mange hensiktsmessige fremgangsmåter i forhold til guiden, og det generelle inntrykket jeg satt igjen med var at man ikke burde holde for fast på den «satte» formen på intervjuet, og heller åpne opp for informanten. Tjora (2017) presenterer i grove trekk tre faser for dybdeintervjuet – oppvarming, refleksjon og avrundning. De innledende spørsmålene bør være av en slik art at de får informanten til å føle seg vel og avslappet (Dalen, 2004).

Dette handler i stor grad om «bygging av rapport» som det så fint heter. Om å etablere en tidlig tillit til informanten, hvor vedkommende føler han / hun befinner seg i behagelige omgivelser (DiCicco-Bloom & Crabtree, 2006). På bakgrunn av dette var det hensiktsmessig å starte intervjuet med innledende spørsmål om informantens bakgrunn, litt om dem selv, når de startet med fotball og hva som fikk dem til å begynne. Intervjuguiden ble videre delt inn i ulike kategorier som skulle belyse problemstillingene, og kategoriene dreide seg i hovedsak om motivasjon for fotball, fotball som fritidskarriere (Serious leisure-karriere) og tanker knyttet til den avlyste sesongen.

Det er viktig å arbeide grundig med utarbeiding av spørsmålene som skal inngå i guiden til et kvalitativt intervjuprosjekt. Det informantene forteller deg er datamaterialet ditt, og det bør være så rikt og fyldig som overhodet mulig (Dalen, 2004). Et viktig grep for å få slike rike og

fyldige svar var å stille åpne spørsmål til informantene. På denne måten lar jeg informanten tolke spørsmålet på sin måte, og forhåpentligvis gi et bredt og godt svar. Leech (2002) viset til det hun kaller for «grand tour»-spørsmål og eksempelspørsmål, hvor målet er å få informanten til å ta oss med på en verbal «tour» om noe de kan mye om, eller gi et grundig eksempel på noe i sin egen hverdag. Et spørsmål som for eksempel gikk igjen i mine intervju var; «kan du gi et eksempel på et negativt vendepunkt i din fotballkarriere?».

Slike spørsmål åpnet opp for fyldige og lengre svar fra informantene, som ga en dyp innsikt i *ett* av spillerens aspekt i karrieren. En annen viktig ting å tenke på er at spørsmålene ikke skal være ledende, og at man som forsker skal være påpasselig, slik at man ikke putter ord i munnen på informanten. Underveis i innsamlingsprosessen merket jeg hvilke spørsmål som fungerte dårlig og ikke, og endret på spørsmålene der jeg synes det var nødvendig. I løpet av de første intervjuene dukket det også opp nye synsvinkler og tema fra noen av spillerne, som jeg valgte å fokusere på i de senere intervjuene. Dette kan være et resultat av at jeg klarte å stille åpne spørsmål i begynnelsen. Guiden ble i det store og hele seende veldig lik ut gjennom hele innsamlingen, bare med små modifikasjoner underveis.

3.4.2 Praktiske forhold ved datainnsamlingen

Helt fra mars 2020 og til dags dato har det vært vanskelig å møtes både ute og inne, noe som også har preget datainnsamlingen. Jeg tok tidlig en helhetlig vurdering rundt selve intervjusituasjonen, om hvorvidt jeg skulle møte informantene mine ansikt til ansikt over en kopp kaffe, eller om dette ble for vanskelig med tanke på «å holde avstand». Det ble derfor bestemt at intervjuene skulle foregå over nett, og da via plattformene Microsoft Teams og Zoom. Dette var etter forholdene den mest ryddige måten å gjennomføre undersøkelsen på. Janghorban et al. (2014) deler online-intervju inn i to ulike varianter, nemlig asynkrone og synkrone. I et synkront online-intervju foregår selve praten i «real-time» eller sanntid, noe som ble valgt for min undersøkelse. Det at intervjuene foregikk via Internett ga økt fleksibilitet i datainnsamlingen, og jeg kunne intervju ulike spillere og trenere fra ulike steder i landet, uansett hvor jeg og de befant meg. Geografiske begrensninger ble med dette overvunnet, i tillegg til at tid og ressurser ble spart.

Janghorban et al. (2014) skriver videre at denne måten å foreta intervju på kan øke deltakelsen fra informantene, i tillegg til at man unngår et forstyrrende miljø rundt intervjusituasjonen, som for eksempel kunne vært tilfellet i en kantine eller kafé. Dette er også i tråd med det Tjora (2017) understreker, nemlig at en viktig forutsetning for å lykkes med et dybdeintervju, er at man greier å skape en avslappet stemning hvor informanten føler at det er greit å snakke åpent om personlige erfaringer, hvor det er greit å tenke høyt, og hvor digresjoner er tillatt. Det er meg som intervjuer og forsker som har ansvar for å etablere rammene rundt intervjuet, og det ble i denne studien tilstrebet å skape en uformell intervjusituasjon helt fra starten av.

For å tilrettelegge for en slik avslappet stemning er det vanlig å gjennomføre intervjuer på steder der informanten føler seg trygg, som for eksempel informantens arbeidsplass eller vedkommendes hjem (Tjora, 2017). I forkant av de ulike intervjuene gjorde jeg det klart for informanten at jeg tilpasset meg deres arbeidstider og studier, og lot dem selv bestemme et passende tidspunkt for praten. Ved å foreta intervjuene via Internett fikk også informantene kontroll over intervjusituasjonen, og kunne finne seg komfortable omgivelser for praten. Ni av intervjuene foregikk via plattformen Microsoft Teams, mens de to resterende foregikk via Zoom, hvor jeg sendte ut invitasjon på mail en dag og to i forkant, med en link som informanten kunne trykke seg innpå rett før intervjuet startet.

Hvilke typer spørsmål som blir stilt er viktig i et kvalitativt intervju, men det å være en aktiv lytter er også fundamentalt. Det viktigste er å ha evnen til å lytte og å kunne vise genuin interesse for det informanten forteller. Dette handler om å vise anerkjennelse overfor den personen som intervjues, både ved måten det spørres og lyttes på. Jeg prøvde hele veien å være oppmerksom på dette, og lot informantene tenke gjennom spørsmålet før de svarte. Som Leech (2002) skriver er en av de viktigste reglene med et semi-strukturert intervju å gi respondenten rom til å snakke. Det hendte at informanten sporet lett av, men det var viktig å la dem fullføre, før jeg sakte, men sikkert kom tilbake til hovedtemaet. Samtalene opplevdes generelt å ha en god og uformell flyt, uten at det ble for ensidig og «stivt».

Den anbefales sterkt å bruke teknisk opptaksutstyr ved gjennomføring av kvalitative intervjuer fordi det er viktig å ta vare på informantens egne uttalelser (Dalen, 2004). I mine intervju ble det brukt en båndopptaker av typen «H1n Handy Recorder» fra Zoom Corporation, som ble utlånt fra NTNU. Den ble lagt rett ved siden av datamaskinen, og tok opp lyden som kom direkte fra maskinen underveis.

Det ble foretatt to korte pilotintervju med et familiemedlem først, for å sikre at lyden ble tatt opp, samt at lyd kvaliteten var optimal på opptaket. Både Kvale (1994) og Tjora (2017) skriver at bruk av lydopptaker gjør at man i intervjusituasjonen kan konsentrere seg mer om intervjuets emne og dynamikk, og ikke minst om deltakerne som snakker, for å sørge for god kommunikasjon og flyt i intervjuet, samt be om utdypning og konkretisering om det trengs. Bruk av lydopptaker ble informert om i samtykkeskjemaet alle informantene hadde lest gjennom i forkant, og i tillegg informasjon om hvordan disse opptakene skulle oppbevares, hvordan de skal brukes og når de skal slettes.

Det gode intervjuet og en god dialog er avhengig av kroppsspråk, noe man kanskje mister litt i et intervju som foregår via Internett. Heller ikke lydopptakeren kan fange dette opp. Ulik mimikk og gester som brukes av informantene kan ha analytisk verdi, for eksempel når voldsomt engasjement eller frustrasjon vises gjennom kroppsspråket. Samtalene jeg hadde via webkamera gjorde dette litt vanskeligere å oppdage, men likevel ikke umulig, og jeg fikk notert ned de gangene jeg følte det var nødvendig å kommentere kroppsspråket til informanten.

3.4.3 Etterarbeid og transkribering

Ved å bruke lydopptaker har man mulighet for å få nøyaktige utskrifter av intervjuet, og man unngår dermed at man påvirker dataene (Ryen, 2002). Når jeg var ferdig med intervjuene, transkriberte jeg lydopptakene så raskt som mulig i etterkant, mens de fortsatt var «friskt i minnet». Ifølge Tjora (2017) kan det ofte være smart å transkribere litt mer detaljert enn det man tror er nødvendig i kvalitative intervju, og tenkepauser og latter er eksempelvis noe som kan tas med i transkripsjonene. Selv om det er vanskelig å vite om dette vil ha betydning i analysen, så er det bedre å ta det med fra begynnelsen, og eventuelt droppe det når utsagnene skal presenteres i studien (Tjora, 2017).

Kvale et al. (2009) er opptatt av at transkriberingsprosessen er en form for datareduksjon, og det er kritisk at forskeren bare forholder seg til utskriftene under analysen. Det er alltid nødvendig å forholde seg til opptakene som råmaterialet for analysene, og det blir viktig å sjekke lydfilene grundig opp mot transkripsjonene. Prosessen med transkribering i min studie var tidkrevende, og det ble holdt et høyt detaljnivå underveis, hvor lydfilene ble skrevet ned ordrett på bokmål, for å sikre anonymitet hos informantene.

3.5 Analyse

Analyse av det kvalitative datamaterialet er som Sandelowski (1995) understreker «det mest paralyserende øyeblikket» i kvalitativ forskning - når man har samlet inn all data og skal finne ut hva man skal gjøre med det. Kvalitativ dataanalyse er en kompleks og utfordrende del av forskningsprosessen, og ofte blir en slik prosess «learnt by doing» (de Casterlé et al., 2012). I denne masterstudien var nok dette tilfellet. Det har vært en lærerik prosess. Det var viktig å fange det unike i og med de forskjellige intervjuene, og på denne måten ta vare på integriteten i hver informant sin «fortelling». Hver informant har opplevd pandemien og den avlyste sesongen på helt ulike måter, og alle har en særegen synsvinkel på problemet. Froggatt (2001) skriver at målet med kvalitativ forskning er å utforske underliggende sosiale prosesser i deres bestemte sosiale kontekst, for å åpne individers erfaringer og utledede meninger, og var et klart mål i denne studien.

Det var et stort antall transkriberte sider som skulle gjennomgås. Et spørsmål jeg tidlig stilte var: Hvordan skal jeg gå frem når jeg skal analysere de mange interessante og komplekse historiene informantene fortalte meg? Analysemetoden jeg valgte å bruke kalles meningskategorisering, som er en metode hvor intervjuet kodes i ulike kategorier, hvor utsagn om samme fenomen plasseres i like kategorier (Kvale, 1997). Ved hjelp av markerings- og fargetusjer gikk jeg gjennom transkripsjonene, hvor jeg startet med det intervjuet jeg følte inneholdt mest informasjon. Dette for å tidlig kunne skissere mange aktuelle kategorier, og gjøre arbeidet lettere senere i analysen.

Koding blir ofte brukt som et annet ord for kategorisering, og i min analyse ble det brukt en åpen form for koding, eller råkoding, hvor målet var å identifisere begreper som kan inngå i kategorier. I intervjuguiden hadde jeg allerede delt selve intervjuet inn i flere kategorier, og på denne måten fikk jeg også en fin base for tidlig skissering av kategorier i analysen. Eksempler på kategorier jeg benyttet var: «hvorfor fotball?», «motivasjonskurve 2020», «samhold og garderobekultur», «fordeler/belønninger med fotball», «kostnader med fotball som SL», «personlige egenskaper i motgang», «hvorfor fortsette med aktiviteten?», «ofring og prioritering», «konsekvenser av ny avlyst sesong» og «håndtering».

Etter analyse av første intervju så jeg noen klare kategorier eller koder, men i analysen av resten av intervjuene dukket det stadig opp nye og interessante underkategorier som ble brukt. Gjennom den åpne kodingen av transkripsjonene kunne jeg oppdage ambivalens i informantenes uttalelser og fortellinger. Det var veldig interessant å se hvor forskjellig spillerne hadde opplevd pandemien og 2020. På denne måten fant jeg f.eks. fort forekomsten av lite/mye motivasjon eller hvorfor de ulike spillerne valgte å holde treningen gående, noe som igjen gjorde at jeg kunne putte det under forskjellige kategorier. Mange i kvalitativ forskning velger å bruke ulike dataprogram for å systematisere kodingen eller kategorisering, men dette var noe jeg bestemte meg for å droppe. «*Kvalitativ forskning er ikke programvare, det er menneskevare*» (Jennings, 2007), noe jeg bestemte meg for å legge til grunn for valg av analysemetode. Ved å sette meg ned med egne transkripsjoner følte jeg umiddelbart en nærhet til datamaterialet.

Slik følte jeg at jeg kunne bli virkelig godt kjent med informantenes utsagn, og gå gjennom alle uttalelsene nøye. Alle utsagnene ble samlet i et eget dokument hvor de ble inndelt i forskjellige hoved- og underkategorier. Etter systematisk å ha konseptualisert utsagnene ble det viktig å finne hvilke utsagn som «rommet mest», og som dermed kunne brukes som de mest relevante eksemplene i denne masterstudien. Mange av informantene hadde de samme meningene, historiene og synspunktene, så det var viktig for meg å finne de utsagnene som representerte det mange av spillerne sa. Dette er også noe av grunnen til at enkelte av utsagnene som presenteres i studien kan oppfattes som litt lange.

3.6 Validitet og reliabilitet

I kvalitativ forskning blir ofte begrepene pålitelighet, gyldighet og overførbarhet brukt som indikatorer på kvalitet (Tjora, 2017). Validitet eller gyldighet handler mye om den logiske sammenhengen mellom prosjektets utforming og funn, og de spørsmålene man ønsker å finne svar på. Intervjuguidene jeg brukte (se vedlegg 1) ble derfor konstruert på bakgrunn av tidligere forskning, teori og tidligere erfaringer. Det å basere et intervju på tidligere forskning er ifølge Tjora (2017) den viktigste kilden til å sikre studiens validitet. Validiteten i datamaterialet styrkes også ifølge Dalen (2004) ved at intervjueren stiller «gode» spørsmål som gir informantene anledning til å komme med innholdsrike og fyldige uttalelser.

Det ble derfor viktig for meg å være tålmodig under intervjuet, ikke avbryte informantene, og la dem få betenkningstid på spørsmål som var utfordrende å svare på. Ved å gjøre dette kunne jeg på en bedre måte fange opp informantenes meninger og forståelse, og det styrket også muligheten for at datamaterialet inneholdt tykke og gode beskrivelser. Ved å foreta pilotintervju med et familiemedlem på forhånd sikret jeg også at forhold ved intervjusituasjonen ble vurdert og justert, og at det tekniske utstyret sikret høy lyd kvalitet til den videre transkriberingen, noe som styrker validiteten rundt selve intervjuet.

Det snakkes også i Dalen (2004) om tolkningsvaliditet, hvor essensen er at tolkningen skjer i relasjon til en større helhetsforståelse. I min studie har jeg fokusert på å finne indre sammenhenger i materialet, samt prøvd å problematisere utsagnene til mine informanter, og med det bryte både min og deres virkelighetsforståelse. Da jeg til slutt valgte ut sitatene som skulle innlemmes i analysen brukte jeg god tid på å vurdere dem opp mot det teoretiske rammeverket, samt at de reflekterte den faktiske virkeligheten fra informantenes side.

Hvordan forskerrollen påvirker undersøkelsen er en viktig refleksjon å gjøre seg, og ifølge Nilssen (2012) er slik refleksivitet en «*erkjennelse av at all kvalitativ forskning er verdiladet og påvirket av forskerens subjektive, individuelle teorier*». Tjora (2017) skriver også at forskerens engasjement i tematikken vil kunne betraktes som «støy» i prosjektet, ved at det kan påvirke resultatene. Jeg har selv spilt fotball siden jeg var 5 år, og spiller i «bredden» den dag i dag, noe som gjør at jeg er berørt av situasjonen vi befinner oss i. Dette var én av flere grunner til valget av studiens tema og problemstillinger. Jeg føler jeg har vært klar over dette, og jeg har til enhver tid observant på min egen rolle som forsker og forberedt på å justere virkelighetsforståelsen min underveis.

Det har vært viktig for meg å tone ned egen etablerte forståelse og kunnskap rundt temaet jeg studerer. For å unngå solidaritet med intervjupersonene har jeg til enhver tid holdt meg upartisk og objektiv, og dette ble spesielt viktig i analysen og formidlingen av datamaterialet mitt. Som etablert spiller selv ble det derimot også lettere som forsker å be informantene utdype svarene sine, hvis noe var uklart. Hvordan informanter har blitt valgt ut og hva slags relasjon det er mellom forsker og informant kan også ha betydning for påliteligheten eller reliabiliteten (Tjora, 2017).

Jeg hadde ingen kjennskap til noen av informantene på forhånd, noe som gjør at det ikke oppstår noe «støy» i forbindelsen mellom forsker og de utforskede i denne studien. Et annet bidrag til høy reliabilitet er ifølge Ryen (2002) å ha så konkrete data som mulig, og transkripsjonene bør eksempelvis ikke være forskerens rekonstruksjon av det informantene sa. Ved å spole nøye nok frem og tilbake og sjekke at alt som ble sagt i intervjuene ble skrevet ned, anser jeg også transkripsjonene mine som reliable. I Kvale et al. (2009) skriver de at reliabilitet ofte handler om hvorvidt et resultat kan reproduseres på andre tidspunkt av andre forskere. I min studie har målet vært å utforske og eksplorere et helt nytt fenomen, nemlig breddefotball under Covid-19 pandemien, så hvorvidt mine funn hadde blitt like i en annet tilfelle, blir det vanskelig å sei noe om uten at en lignende situasjon oppstår. Verdien av studien kan forhåpentlig også være funn å konsultere ved neste pandemiske korsvei. Fokuset mitt har uansett ligget i å få et dypere innblikk i hver informants fortelling og opplevelse fra fotballsesongen 2020, og ikke på å generalisere.

3.8 Etske hensyn

Avslutningsvis i metodekapittelet er det viktig påpeke hvilke etske betraktninger som er gjort i masterstudien. Samfunnet stiller krav om at all vitenskapelig virksomhet skal reguleres av overordnede etske prinsipper som er nedfelt i lover og retningslinjer (Dalen, 2004). Først og fremst skal enhver forsker som skal gjennomføre et prosjekt som involverer personer, sende inn et utfylt meldeskjema til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD). Dette ble gjort allerede tidlig høsten 2020, ettersom det av erfaring pleier å ta tid for å få godkjennelse av prosjektet, noe jeg fikk etter noen ukers behandling (Vedlegg 3). Etske beslutninger er ikke knyttet til et enkelt stadium av masterprosjektet, men som må vurderes gjennom hele prosessen. I Kvale (1997) sine syv forskningsstadier blir etske spørsmål reflektert rundt, og noe av det første som nevnes er viktigheten av et informert samtykke fra informantene.

Før intervjuene ble alle informantene bedt om å gi et slikt samtykke, ved å lese hele dokumentet og signere nederst, før de sendte samtykket i retur på e-post. I dette skrivet ble formålet med studien presentert, samt informasjon om at de til enhver tid kunne trekke seg fra studien, og at de hadde muligheten til å si nei til å delta (se vedlegg 2). Konfidensialitet er også et viktig forskningsetisk prinsipp, og dette handler om å beskytte den utforskedes

privatliv og identitet (Ryen, 2002). I min studie er dette sikret ved å ta i bruk pseudonymer på informantene og utelate geografiske detaljer rundt dem. I tillegg til anonymisering av identitet poengterer Kvale et al. (2009) at det å slette opptakene og all personlig informasjon også er viktig. Da jeg var ferdig med transkriberingen ble alle intervjuene umiddelbart slettet fra lydopptakeren før den ble levert tilbake til NTNU.

4.0 Analyse og diskusjon

Analysen vil i hovedsak ta utgangspunkt i de ulike temaene og kategoriene som intervjuguiden var inndelt i, samt nye temaer som vokste fram under analysen. Kapittelet presenterer de ulike resultatene, og vil hele veien prøve å knytte svarene opp mot teori beskrevet tidligere i oppgaven. For å skape kontekst rundt informantenes liv vil jeg i den første delen ta for meg deres bakgrunn, som innebærer hvorfor de startet med fotball, utviklingen deres innen fotballen og litt om hvilke andre fritidsaktiviteter de har bedrevet. I den andre delen vil spørsmål knyttet til Serious leisure bli analysert. Målet er her å få frem hvor viktig fotball er for informantene. Belønninger og kostnader med å bedrive fotball vil bli analysert, foruten egentrening og ofring av tid til aktiviteten, «high-point» og «low-point» i fritidskarrieren deres, og hvilke personlige egenskaper de ser på som viktige i motgang.

Videre vil jeg gå inn på motivasjonen deres, både på et generelt plan og i forbindelse med 2020 og 2021 spesielt. Spørsmålene handler om hva de liker godt og mindre godt med fotball, hvordan hverdagslivet er innrettet mot aktiviteten, hvordan motivasjonskurven var i løpet av 2020, og ikke minst hvordan laget sin motivasjon ble opplevd underveis. I den siste delen vil tankene deres rundt den avlyste sesongen bli gjennomgått. Fokuset her vil i all hovedsak være på konsekvenser av avlyst sesong, både for egen del og for lagets del, samt hvordan de mener regjeringen og NFF har håndtert hele situasjonen. Forhåpentligvis vil denne delen gi et mer helhetlig bilde av situasjonen fra både et spiller- og trenerperspektiv, som kan representere frustrasjonen i breddefotballen.

4.1 Kontekstuellet bakteppe: bakgrunn, utvikling, aktiviteter og trenere

I dette innledende analysekapittelet vil jeg se på ulike aspekter ved informantenes bakgrunn. Dette sees på som hensiktsmessig for å forklare informantenes deltakelse i fotball, og hvorfor de er såpass investert i aktiviteten sin også etter krisesesongen 20/21.

4.1.1 Bakgrunn: hvorfor fotball?

Av de totalt 9 spillerne som deltok i denne undersøkelsen, har samtlige spilt fotball siden de begynte på barneskolen, det samme gjelder for de 2 trenerne som deltok. Hva er grunnen til at de startet med idretten? Noen av dem forklarer det slik:

«Det handler om kompisene, også handler det om det som er normalt der du vokser opp. Fotball og ishockey faktisk, var de to tingene som var normalt i vår årgang. Fotball har truffet meg best, og har bare fortsatt med det». (Svein, 25 år)

«Jeg begynte jo å spille fotball med en gang jeg lærte meg å gå. Far har vært veldig interessert, så det var vel en viktig faktor. Allerede første dag på skolen var det sånn jeg fikk meg venner da. Jeg løp rundt og skjøt ballen i skolegården, så kom noen andre gutter bort og ble med, så ble vi bestevenner, og sånn har det nesten vært på egentlig alle skoler jeg har gått på. Det sosiale miljøet har vært mye avhengig av fotballen, og påvirket hvordan jeg har tatt ulike valg mot fotballen». (Brage, 20 år)

Mange av informantene i studien skriver om miljøet de vokser opp i som svært viktig for valget om å spille fotball, og venner ser ut til å være gjennomgående viktig for at informantene startet opp. I de tidlige årene på barneskolen bygger man nye vennskap fra første stund av, og for mange skjedde dette gjennom fotballen. Følelsen av sosial tilknytning er ett av behovene som Deci og Ryan (2008) beskriver som viktige for den indre motivasjonen, og allerede i ung alder ser man at informantene begynte å søke etter dette. Vokser man opp i et miljø hvor brorparten spiller fotball, er det nærliggende å tenke at dette er aktiviteten som er «letttest» å starte med selv, noe Svein sitt utsagn også viser oss angående fotball og ishockey. En annen informant beskriver det slik:

«Jeg har egentlig alltid brent ekstremt mye for fotballen og ... ja det er det som har betydd mest på en måte. Jeg startet i barnehagen. Vi var en vennegjeng ... på en fotballbane her nede, så var vi jævlige ivrige et par tre stykker, som holdt på hele tiden, og fant oss noen lag og noen forbilder ... det skal ikke mer til. Alle mine beste kompiser holdt på med det, så det var det eneste naturlige å drive med». (Lars, 22)

Lars nevner også at en ivrig vennegjeng var vitalt for hans inntog i fotballen i ung alder. Utsagnet vitner også om at fotball ble et valg han bare måtte ta, fordi alle andre gjorde det. Det sosiale miljøet virker å være veldig avgjørende for mange av spillerne.

«Det var jo det at alle vennene mine gikk på fotball, og min far og likte fotball veldig godt, så da ble det jo bare fotball». (Fredrik, 24 år)

«Det var først og fremst storebroren min, som starta med fotball pga. venner selv. Pappa var alltid en støttespiller der hos han, og da var jeg naturligvis med. Jeg fikk av og til delta hvis de trengte folk. Så det starta egentlig der, så har det ingen ende tatt. Fotball var på en måte det som, hva skal vi si, var rådende blant guttene i klassen vår». (Marius, 27 år)

«Det var jo venner da, og at mor og far kjørte meg til trening. Jeg har alltid likt fotball, men jeg har ikke alltid likt å være bunden til fotball. Det var først i 13-14 års alderen jeg fikk opp øynene for det, og tenkte at jeg ville prøve å bli litt god og legge ned litt tid i det». (William, 25 år)

Foreldre fungerer som viktige brikker i unge barns liv og deres valg mot ulike aktiviteter. Det å ha en mor og far som kjører rundt fra trening til trening oppfattes som viktig hos de fleste informantene, og mange av dem trekker frem familie, venner og sosialt miljø som de viktigste pådriverne for at de begynte med aktiviteten. Fra tre av informantene fremkommer det dog frem et litt annet perspektiv på hvorfor de begynte med fotball:

«Det var en far som var heftig United-fan, så det var Cantona på drakten helt fra jeg var født, så da var det inngrodd i miljø og kultur og alt du kan komme på egentlig. Jeg tror ikke jeg hadde så mye valg, så har fotballen og bare etablert seg som en «indre drive». I ettertid er det ikke pga. miljø og sånne ting, men pga. jeg synes det er så sabla artig». (Tor, 21 år)

«Jeg kom jo til en vei der, så jeg måtte jo velge, og da ble det fotball. Hvorfor ble det fotball? Nei det var der jeg var best, hehe. Nei jeg synes det var kjekt, også ble det et godt miljø på A-laget der, og ja ... det var bare kjekt» (Andreas, 26 år).

«Det har vært enkelt og vært interessert i fotball for min del. Livet mitt har stort sett handla mye om fotball, hele veien egentlig. Ser mye fotball og spiller mye fotball, og trives med idretten generelt» (Karsten, 26 år).

Tor sier at miljøet ikke spilte noen rolle, selv om det kan virke som om personer i hans egen krets, som f.eks. hans far, har vært med å påvirke. Det at fotball var «sabla artig» er interessant, og at fotballen har etablert seg tidlig i hans liv på den måten, samsvarer med Stebbins (2007) sin beskrivelse av SL, hvor et sentralt element er den *indre* gleden og engasjementet. Både Andreas og Karsten beskriver også fotball som en aktivitet som er kjekk, og hvor trivsel spiller en stor rolle. Det virker ikke som om det *kun* er familie og venner som spiller en rolle i ung alder, eller «starten» på SL-karrieren, og den indre gleden og trivselen ser ut til å spille en like stor rolle hos mine informanter.

4.1.2 Utvikling fra barnefotball til nå

To av de seks kjennetegnene på en SL-utøver fra Stebbins (1982), er utholdenhet i deltakelsen og at det utvikles en karriere innen aktiviteten. Det vil alltid variere fra individ til individ når de bestemmer seg for å virkelig satse på aktiviteten, og mange holder gjerne på med flere aktiviteter i ung alder. De fleste av mine informanter har spilt fotball fra 5-6 års alderen, og hatt litt ulike utviklingskurver. To av dem beskriver de tidlige årene i fotball slik:

«Utviklingen fra barnefotballen var jo suveren for det var fotball hver eneste dag hele tida. Vi var gutta på banen seks, sju, åtte timer i helgene, og vi var jo ikke hjemme. Foreldrene våre var jo helt ... de skjønnte jo ingenting, og når du spiller så mye fotball så blir man jo god uansett hvilke forutsetninger man har. Når det da i tillegg lå litt talent der, og en brukbar venstrefot, så ... ble det ganske habilt til slutt ja» (Tor, 22 år).

«Jeg var oppslukt ganske tidlig. Folk synes jo jeg var rar fordi jeg var mye og trente alene i tidlig alder og sånne ting. Jeg har vært med hele tiden, fra ganske tidlig alder. Jeg skjønnte etter hvert at jeg hadde noe i fotballen å gjøre» (Lars, 22 år).

Både Tor og Lars melder at de fra tidlig alder var dedikert til fotball, og at «løkkefotball» var en tilnærmet hverdagslig aktivitet. Ifølge Siegenthaler og Gonzalez (1997) er det sjelden man i en alder av 5-6 år ser på involveringen sin i en aktivitet som en potensiell karriere. Allikevel skjønnte begge tidlig at de hadde noe innen fotball å gjøre, og det kan virke som de var innstilt på å fortsette lenge med aktiviteten. En lignende beskrivelse fremkommer fra to av de andre informantene:

«Helt fra jeg var en liten gutt så har det vært sånn at «jeg vil bli fotballspiller», også kom vi på ungdomsskolen, så tenkte jeg at jeg skulle bli fotballspiller, men det blir ikke Liverpool, som var guttedrømmen da jeg var 10. Det har egentlig alltid vært sånn at «dette skal jeg satse på videre», fordi jeg har alltid har tenkt at jeg har vært så god at det er mulig da». (Brage, 20 år)

«I 10-12 års alderen der var jeg som alle andre gutter som var interessert i fotball, og drømte om å bli proffspiller. Så det var vel mot slutten av barneskolen jeg begynte holde på hele dagen og hele tida». (Karsten, 26 år)

De innså kanskje at profesjonell karriere ikke ville bli aktuelt, men de var alltid overbevist om at de kunne utvikle en form for karriere innen fotball. Hva kan så være grunnen til at spillere i ung alder er så overbevist om dette? Et utsagn fra Marius (27) kan være med å oppklare dette;

«Jeg merket fort at jeg var god for nivået da. Scoret mye mål og da blir det ... det er jo en naturlig motivasjon i det når man merker at man mestrer da» (Marius, 27 år).

Prestasjonene og fremgangen til Marius har i ung alder gitt han motivasjon til å fortsette. Ifølge Siegenthaler og Gonzalez (1997) vil suksess inspirere mange unge utøvere til å fortsette og holde ut med aktiviteten. Det å mestre ulike aspekter ved fotball tidlig vil gi en følelse av stolthet og selvoppfyllelse, og har i Marius sitt tilfelle gitt han en naturlig motivasjon videre. Utsagnet kan også relateres til det Ryan og Deci (2000) beskriver som behovet for opplevd kompetanse, som er én av tre sentrale behov for å oppnå en indre regulert motivasjon. Ved å merke at han mestrer blir behovet for opplevd kompetanse oppfylt, som er et viktig steg for å få en indre og selvbestemt motivasjon.

Indre motivasjon i en aktivitet er ifølge Vallerand og Losier (1999) når man deltar i en aktivitet på bakgrunn av glede og trivsel man opplever i aktiviteten. Noen av informantene beskriver en liten dupp i motivasjonen rundt ungdomsskolealderen:

«... så kom det en stagneringsperiode i 12-13 års alderen, på ungdomsskolen, hvor andre ting ble kjekt å gjøre» (Fredrik, 24 år)

«På ungdomsskolen ble fotballen litt mer seriøs, så da kom det en liten dupp, siden jeg ikke var like interessert. I tillegg var det mye forskjell på når folk kom i puberteten, og jeg var veldig lenge liten, helt til jeg ble 18-19 år» (William, 26 år).

Andre ting og aktiviteter ble morsommere å drive på med på ungdomsskolen, og som Weinberg og Gould (2014) poengterer vil ikke motivasjonen være like stor hvis aktiviteten ikke oppfattes som morsom og interessant for deltakeren. Sen utvikling kan se ut til å ha påvirket William sin motivasjon i denne perioden. Dette kan indikere at hans opplevde kompetanse i denne perioden var lav, noe Ryan og Deci (2017) nevner som en faktor for den indre motivasjonen.

«Når jeg begynte på videregående startet jeg på en linje med toppidrett fotball, og jeg merka at jeg var på nivå med de på trinnene over meg» (William, 26 år).

William valgte likevel å søke seg inn på en linje med toppidrett, noe som kanskje ikke vitner om så lav motivasjon i utgangspunktet. For idrettskarrierer og SL-karrierer vil det alltid støtes på utfordringer, og stagneringsperioden på ungdomsskolen for Fredrik og William er noen eksempler på slike utfordringer. Overgangen fra guttefotball til junior, samt fra junior til senior, kan sees som viktige vendepunkt i idrettskarrieren, og som MacCosham et al. (2015) fant er det disse fasene som oppleves som tøffest hos unge personer, og kanskje spesielt fordi man ser en stor endring i utvikling, spesialisering og mestring. Et sentralt kjennetegn ved Stebbins (1982) sitt SL-perspektiv er uansett at personer overvinne disse hindringene på veien og holder ut, noe som viser igjen hos mine informanter. Det at informantene derimot finner andre aktiviteter å drive på med i ulike perioder er interessant.

4.1.3 Andre aktiviteter

Fritidslivsstilen vår kan være både optimal og mindre optimal i ulike situasjoner. En optimal fritidslivsstil er det Stebbins (2005) mener individer bør søke etter for å få positiv effekt av deltakelsen sin, i form av trivsel og økt livskvalitet. For å gjøre dette bør serious leisure (SL) suppleres med en «forsvarlig mengde» casual leisure (CL). Spillerne jeg har intervjuet spiller og trener mye fotball, men hvilke andre aktiviteter har de holdt på med? CL er ifølge Stebbins (2001c) en viktig komponent i den optimale fritidslivsstilen, det var derfor interessant å se på hva mine informanter likte å kombinere fotball med, både nå og tidligere i karrieren.

«Jeg gikk en del på ski, og det var egentlig helt magisk, for det var en litt annen aktivitet for hjernen, og litt annen type utholdenhet og litt andre typer muskler. Jeg tror egentlig det var litt bra for alt, at vi gikk såpass mye på ski» (Tor, 22 år)

«Jeg spilte håndball fram til jeg var 12-13, og gikk på ski til jeg var 11-12, så har holdt på med litt forskjellig. I de voksne årene har jeg spilt en del tennis, uten at jeg er så veldig god. Jeg har glede av å drive med andre idretter og. Jeg synes det er artig» (Lars, 22 år).

Det er gjennomgående hos nesten alle informantene mine at de har holdt på med flere aktiviteter i barndommen og ungdomstiden, og de har alle tatt med seg et allsidig bevegelsesgrunnlag inn i fotballkarrieren. For Tor og Lars har det vært positivt for dem å ha noen aktiviteter utenom fotballen, som har fungert som avkobling for dem. Deltakelsen deres i idretter som tennis, ski og volleyball kan sees på som en form for rekreasjon, hvor de er genuint interesserte i aktiviteten. Hutchinson og Kleiber (2005) skriver at slik rekreasjon, hvor man drar glede av å holde på med en aktivitet, er en potensiell fordel med CL. For noen av informantene har det derimot ikke vært fokus på mye annet enn fotball;

«Jeg spilte tennis i noen år på barneskolen og litt på ungdomsskolen, men det var én gang i uken for å ha noe annet jeg synes var morsomt. Men nei, jeg har ikke drevet med så mye annet egentlig ... det har vært fotball som har vært det eneste jeg har tenkt at er morsomt, egentlig. Tennis var morsomt da, men det var mer sånn ... useriøst» (Brage, 20 år).

*«Det har **kun** vært fotball, og ingenting andre aktiviteter» (Fredrik, 24 år).*

«... har prøvd litt forskjellig, men det har aldri vært noe vedvarende egentlig. Det har kun vært fotball som har vært treningsarenaen» (Marius, 27 år).

Selv om Brage nevner at tennis var morsomt å drive på med på fritiden, var det allikevel fotballen som fikk mest fokus, i likhet med det Fredrik og Marius beskriver. Brage bruker ordet «useriøst» om hans deltakelse i tennis på fritiden. Det er også denne distinksjonen mellom serious og casual leisure Stebbins (1992b) skisserer. Ordet «seriøst» vitner mer om alvor og viktighet, et kriterium tennis-spillingen til Brage ikke tilfredsstilte. Det er utelukkende en aktivitet han bedriver fordi han får glede av det; en hedonisk aktivitet. Informantene som har vært involvert i flere aktiviteter i ung alder gjorde det fordi de hadde lyst, som er hovedessensen med aktiviteter som går innunder «casual leisure».

Det gjelder å finne en balanse mellom hovedaktiviteten, i dette tilfellet fotball, og de mer perifere aktivitetene man bedriver på fritiden. Hvis man bruker for mye tid på en gitt SL-aktivitet, og ikke vier noe tid til andre aktiviteter man liker, så kan fort fritidslivsstilen bli mindre optimal. MacCosham et al. (2015) fant at dette kan føre til burnout og dropout blant SL-deltakere. Ved å drive med disse alternative idrettene virker informantene å finne en arena som får tankene på andre ting, og ha litt tid borte fra det «stresset» som for mye fotball kan medføre for enhver spiller. «Det er helt magisk» sier Tor (22), noe som vitner om at det å gå på ski var veldig godt i en periode.

4.1.4 Spillernes forutsetninger

Spillerne og trenerne jeg har intervjuet befinner seg alle i 3. divisjon, eller Norsk Tipping-ligaen, men de har hatt ulike forutsetninger og treningsforhold i 2020, hvor noen knapt har fått trent skikkelig fotball, mens andre faktisk har fått muligheten til å trene med lag lenger oppe i divisjonssystemet periodevis. For å skape litt kontekst rundt noen av informantene presenteres det her et par utsagn fra dem det gjelder:

«Spiller også futsal da, i Eliteserien. Så jeg har vært ... litt heldig med tanke på det, og har fått konkurrert de siste månedene likevel. Når jeg ble ringt opp av den klubben om å bli med, så var det egentlig ikke noe spørsmål for min del. Selvfølgelig skulle jeg gjøre det, for det var jo ingen andre måter å konkurrere på. Det var litt sånn, «yes, endelig har jeg noe jeg kan trene og løpe for» (Tor, 22 år).

«Jeg har faktisk trent med en OBOS-klubb i 2020 da, så jeg har fått til en fin treningshverdag tross forutsetningene. Det ble mye pendling ukentlig, og det sier vel litt om hvor mye jeg er villig til å gjøre for fotballen. Helt ærlig, sånn rent ferdighetsmessig og fotballmessig, så er det ikke noe stor forskjell (mellom 3. divisjon og OBOS) i det hele tatt» (Lars, 22 år).

«Jeg var på prøvespill hos en OBOS-klubb. Jeg fikk trent med de i én måned, men jeg hadde jo nesten ikke trent på et halvt år, så det å komme inn der var ... et skikkelig tempo-skifte, og musklene mine, tempoet og rytmen min ... det var ikke lett å komme inn der ... og jeg var også på prøvespill hos en 2. divisjonsklubb, og hadde tilbud om å gå der denne sesongen, men det hadde krevd kjøring i én time hver dag omtrent, og når jeg i tillegg studerer mye utenom ... det hadde blitt for mye rett og slett». (Fredrik, 24 år)

Tor (22) ble kontaktet av en klubb i Eliteserien for futsal, en liga som har ligget innunder toppfotball-protokollen i store deler av 2020. Det virker som selve konkurransen er en underliggende motivasjonsfaktor for ham, og ifølge Havitz og Mannell (2005) er tilstrekkelig utfordring og balanse mellom utfordring og ferdigheter viktig for å oppnå en «flow experience». I Tor sitt tilfelle får han endelig utfordret seg selv etter et langt 2020 uten kamptrening, og det at han ikke nølte med å velge futsal når sjansen bød seg, vitner om en søken etter denne flow-opplevelsen som mange spillere i breddefotballen kanskje har manglet i 2020.

Lars på sin side har etter OBOS-oppholdet fått et motivasjons- «push» inn mot 2021. Han har ofret mye tid til pendling for å komme seg til treningene, som kan kobles til det Gillespie et al. (2002) poengterer, nemlig at en vanlig kostnad med SL-aktivitet er at det kan være tidkrevende. For Lars har treningsoppholdet i OBOS-klubben derimot fått han til å innse noe:

«Jeg har vist på trening med OBOS-klubben at jeg har noe å gjøre i høyere divisjoner, og det motiverer å slå tilbake etter en sesong som dette også». (Lars, 22 år)

I dette tilfellet virker det som om belønningene med aktiviteten, at han merker at han mestrer og takler nivået i OBOS, har overvunnet kostnadene (tidkrevende), som også kan relateres tilbake til Stebbins (1982) sin profitthypotese, som er sentralt i SL-perspektivet. Fredrik (24) opplevde derimot sitt opphold OBOS-klubben litt mer problematisk, og mange måneder uten

intensiv og spesifikk kamptrening gjorde at han opplevde det som vanskelig å komme inn der å gjøre en forskjell. Det at han også takket nei til 2. divisjonsklubben gir oss det motsatte tilfellet; at kostnadene ved å drive med aktiviteten blir større enn gevinsten. Selv om Fredrik sier han er voldsomt motivert for fotballen, så virker derimot ikke 2. divisjon å være fristende nok i dette tilfellet, hvor tid blir et problem for ham.

4.1.5 Presentasjon av trenerne

Hvordan trenere i breddefotballen har oppfattet og opplevd korona-året 2020 er like interessant som spillernes erfaringer. Det er ikke gitt at det *kun* er spillere som har hatt det tungt i 2020. Det kan også tenkes at trenere rundt om i breddefotballen har vært frustrerte over situasjonen. Det er allikevel noe de har måttet legge til side når de skal motivere sine spillere for kontaktfrie treninger og én meters avstand, i en idrett hvor skikkelig spill uten kontakt blir vanskelig. Praten med trenerne var veldig informativ, hvor Petter (35) er hovedtrener og motivator for sitt lag, mens Karl (34) er spillende trener/assistenttrener for sitt lag.

«Jeg har selv spilt mange sesonger aktivt i toppfotballen, og siste aktive sesongen min var i 2019 også hadde jeg en frue som var ganske aktiv, så det har vært litt logistikk opp gjennom. Jeg skjønner egentlig ikke hvordan vi har fått hverdagen til skal jeg være ærlig» (Petter, 35 år).

«Jeg har drevet med fotball hele livet mitt, og begynte å spille når jeg var 5 år, så fotball har vært en stor del, og ikke minst viktig del, av mitt liv» (Karl, 34 år).

Fotball virker også for trenerne å ha spilt en stor rolle i hverdagen deres frem til nå. Karl nevner at det har vært en viktig del av livet hans, mens Petter og fruen har lagt mye av hverdagen opp etter hans fotballkarriere. Det ser generelt ut til at fotball har vært det sentrale i livene deres, noe Cheng et al. (2016) nevner som én av tre forutsetninger for varig involvering i en aktivitet. Utover i analysen vil deres innspill tas med, og kanskje spesielt med tanke på deres oppfatning av spilleres motivasjon, samt håndtering av situasjonen fra regjeringen og NFF. Jeg var også interessert i å få vite, litt kort, om hva disse trenerne ser på som «breddefotball».

Karl (34) er klar på hva han definerer som «bredden»;

«Du har 3. divisjon, som er det nivået vi er på nå, som befinner seg litt i ingenmannsland om dagen. Jeg vil si at breddefotball defineres som 4. divisjon og nedover, mens 3. divisjon, det er ... du er i grense-sjiktet der mellom toppfotballen og bredde. Samtidig så er det litt mer toppfotball, med tanke på profesjonalitet, måten de har lagt opp avdelingene, tøft nivå og ikke minst mye reising» (Karl, 34 år).

4.2 Breddefotball som Serious Leisure

Stebbins (1982) deler deltakere i SL inn i tre kategorier: amatørutøvere, hobbyutøvere og frivillige deltakere. Breddefotballen har vi allerede klassifisert som amatørutøvere, og dette er det flere grunner til. For det første er amatørutøvere kjent for deres til tider strenge tilnærming til aktiviteten, hvor de ofte motiveres av seriøsiteten og forpliktelsen som følger med. Mange av spillerne jeg intervjuet har også lagt ned en signifikant mengde med personlig innsats i aktiviteten, og har vært strukturerte med treningen sin opp gjennom. Stebbins (2007) beskriver amatørutøvere som en gruppe som, i motsetning til sine profesjonelle motparter, ofte ikke tjener penger på å drive med aktiviteten. Det er ikke finansielt utbytte en SL-utøver i hovedsak motiveres av. Dette er interessant, og blir satt spørsmålstegn ved av en av trenerne;

«Hva er det å være profesjonell da? Er man profesjonell spiller i OBOS-ligaen? Beror det på inntekten din? Man har f.eks. toppen av 2. divisjon, hvor enkelte har like bra lønn som en OBOS-klubb. Man finner også lag i 3. divisjon som satser hardt, og noen av spillerne der har til og med bedre lønn enn spillere i 2. divisjon» (Petter, 35 år).

Ifølge Petter finnes det spillere i 3. divisjon som faktisk har bedre lønn enn sine «profesjonelle motparter» i 2. divisjon. Han undres også over hvorvidt ordet «profesjonell» skal bero på inntekt eller godtgjørelse når man spiller fotball. NFF har i sin toppfotball-pilot satt en grense, hvor 2. divisjon og oppover for herrefotball og 1. divisjon og oppover for kvinner, har blitt klassifisert som «toppfotball». Hos mine informanter oppleves grensene mer flytende, noe vi kommer tilbake til senere. Én av grunnene som går igjen beskrives her;

«Du bruker nesten like mye tid på fotballen i 3. divisjon som i 2. divisjon, og over halvparten av klubbene i 3. divisjon trener vel så mye som lag i 2. divisjon» (Petter, 35 år).

Petter (35) mener at fotball i 3. divisjon ofte er tidkrevende noe som har gjenklang i bl.a. Gillespie et al. (2002) sine funn, som fant at det tidkrevende aspektet ved SL er en fremtredende kostnad ved å drive med aktiviteten. Det blir i denne studiens sammenheng viktig å påpeke at toppfotball skiller seg fra breddefotball spesielt på et område: utøverne i toppfotballen kan pålegges et strengere smitteregime.

Mange av toppfotballspillerne har ikke jobb utenom, og kan med det også leve inni denne litt «boblen» som toppidretten ofte beskrives med. I breddefotballen har de fleste en jobb å gå til, og havner med det også utenfor en slik boble, og har derfor heller ikke kunnet leve i og med det samme korona-regimet som toppidrettsutøverne kan. Dette er en faktor informantene mine ikke nevner når tiltakene og konsekvensene diskuteres. Det er uansett på bakgrunn av toppfotball-pilotens inndeling at 3. divisjon blir analysert som en SL-aktivitet i studien min, og jeg skal nå se litt på hvorfor breddefotballen kan sees på som «serious leisure».

4.2.1 Prioritering, ofring og hverdagsliv rundt fotball

«Alt planlegges etter fotballen hvis jeg har sesong ... så blir alt av skole også lagt vekk for en kamp i 3. divisjon» (Tor, 22 år).

«Det legges jo opp etter fotball, kanskje spesielt i sesong. Mye trening og kamp hver eneste dag. Alt legges opp etter det, og ikke bare for meg, men for hele familien. Det er mat og andre ting som skal forberedes. Det er gått på bekostning av andre ting, men sånn må det kanskje være. Samboer og unger også ... alt skyves litt unna da, og jeg fokuserer på kampen» (Marius, 27 år).

Alle informantene beskriver en hverdag hvor fotball tar mye plass, og hvor det meste er planlagt for og rundt fotballaktivitet. Fotball fremstilles som helt sentralt i livsstilen til spillerne, et av de tre kjennetegnene McIntyre og Pigram (1992) peker på som viktige for sterk involvering i fritidsaktivitet. Når livet til et individ er assosiert med en aktivitet, snakker man om aktiviteten som sentral i livet deres. Marius (27) ser ut til å ha godtatt at fotball tar mye tid, og da kan det selvsagt stilles spørsmålstegn til om vi snakker om noe «offer» i hans

tilfelle. Dette tangerer uansett det Lamont et al. (2014) fant, nemlig at seriøse triathlonutøvere investerer såpass mye tid i aktiviteten at det går utover familielivet.

Tor sitt utsagn vitner om en forpliktelse som er såpass sterk at han er villig til å gjøre aktiviteten til sin første prioritet. Cheng et al. (2016) skriver at hvis man får nok glede av en aktivitet så holder man fast på sine preferanser, og motsetter seg endring i oppførsel. I Tor sitt tilfelle medfører dette at fotball alltid prioriteres, dette er det flere informanter som deler;

«Du ofrer egentlig alt du har. Man legger opp sommerferiene også etter fotballen. Hvis en kamp krasjer med en helg du skal på hyttetur, så får den turen vente». (Andreas, 26 år)

«Én ting jeg alltid har syntes har vært litt kjedelig er hvis jeg vet at mange venner skal på en ... si en bursdag eller hyttetur eller noe sånt mens vi er i sesong. Da må man prioritere, og jeg har da som regel prioritert fotballen, så da blir det jo ofte at man må si nei til sånne ting». (Brage, 20 år)

Selv om Brage synes det er kjedelig å måtte droppe venner, er han allikevel klar over kostnaden, i form av sosiale hendelser han går glipp av. Ifølge Stebbins (2007) er forpliktelse et resultat av lang deltakelse i en SL-aktivitet. Har man spilt fotball i så mange år som disse spillerne har, så har de fått seg en identitet og en dypere forpliktelse til fotballen som dominerer valgene deres. Dette kan også knyttes opp mot Cheng et al. (2016) sin forklaring at man søker seg til de aktivitetene som er «tiltrekkende», og i disse tilfellene er fotballen mer tiltrekkende enn bursdager og hytteturer. Dette forteller mye om hvor psykologisk forpliktet spillerne er til fotball som SL.

Signifikant personlig innsats er én av de seks kvalitetene Stebbins (1982) skisserer for SL, at deltakeren legger ned betydelig innsats for å skaffe seg spesifikke ferdigheter og kunnskap i aktiviteten gjennom trening. Ifølge Heo et al. (2010) og Stebbins (2007) kan slik personlig innsats være en tydelig indikator på dyp forpliktelse hos amatørutøvere. Det at det for eksempel legges ned masse timer i trening, både organisert og på egenhånd, vitner om informantens psykologiske forpliktelse til fotballen. Egentrening er ikke uvanlig blant mine informanter, og noen beskriver det slik:

«Det kan være alt fra to ganger i uka med styrke og ellers fire fotballtreninger og én kamp. Så ... utenom det så er det jo skole og. Det tar mye av hverdagen» (Svein, 25 år).

«... jeg trener sikkert på treningssenter en 3-4 ganger i uka i snitt, mens jeg spiller vanlig sesong fotball og, men det er bare fordi jeg ønsker å trene mer enn det som er organisert med laget. Også er det jo en bonus at det gir en positiv effekt på fotballbanen og» (Karsten, 26 år).

«Jeg trener litt på studio av og til da, kanskje to-tre dager i uka på treningsstudio. Så det blir noen dager med dobbel økt, men når jeg først er i gang så er motivasjonen så stor, at det å gå på treningsstudio gjør ingenting ... jeg går der jo for å bli bedre i fotball» (Fredrik, 24 år).

Det at trening tar så mye av hverdagen til Svein virker derimot ikke å påvirke forpliktelsen hans til å fortsette med fotball, og forteller oss hvor mye tid og arbeid han er villig til å legge ned for å bli en bedre fotballspiller. Karsten og Fredrik har ulike forhold til egentreningen, hvor Karsten ikke nødvendigvis trener på studio for å bli bedre eller utvikle seg i fotball, mens Fredrik helt spesifikt gjør det for å bli en bedre fotballspiller.

Hva er som gjør at spillerne legger ned så mye treningsarbeid på egen fritid? Dette kan forklares ved hjelp av Ryan og Deci (2000) sin selvbestemmelsesteori. Informantene virker drevet av en indre regulert motivasjon, hvor motivasjonen bunner i et ønske om å utvikle egne ferdigheter og kompetanse, som også er én av de tre formene for indre motivasjon som Zahariadis et al. (2006) presenterer. Karsten og Fredrik går på treningsstudio for å være kompetente og ikke minst selvbestemmende i sin aktivitet, noe som foster deres indre motivasjon. Hadde målet deres vært en ytre belønning i form av f.eks. ros eller å unngå negativ omtale så kunne vi her pratet om en ytre regulert motivasjon, men i disse spillernes tilfeller er det utelukkende en indre regulert motivasjon som råder, hvor trener mer «for å bli bedre i fotball» eller «få en positiv effekt på fotballbanen», noe som kan knyttes til det Weinberg og Gould (2014) beskriver som måloppnåelse.

De fleste informantene driver med aktiviteten fordi de virkelig brenner for dette, og virkelig ønsker å utvikle sine ferdigheter og kunnskap. For mange er det kanskje ikke «ofring» som er det rette å karakterisere dedikasjonen med;

«Jeg har endra syn på det med ofring, og at «dæven, jeg ofrer mye for det her», men du gjør ikke det, du **prioriterer**, og det er det som er det nye for meg. Jeg prioriterer bare det her, og jeg kunne ikke ha byttet fotballen bort» (Svein, 25 år).

Dette er et sterkt utsagn, fordi Svein her avviser offerrollen om den høye deltakelsen hans i fotball, og heller benevner det som en selvbestemt prioritering. Ofring av tid blir av de fleste av informantene mine nevnt som en av de største kostnadene med fotball på dette nivået, men ut ifra Svein sin uttalelse virker ikke dette å være gjeldende. Fotball er noe han har valgt og prioritert å drive på med, og ikke noe han føler seg tvunget til å drive på med. Kostnader handler her ikke om hva man *ofrer* av ressurser og tid, men hva man selv velger å *prioritere*. Det er likevel viktig å understreke at fotball som SL tar mye tid, og i utsagnet nedenfor viser Svein hvilke utfordringer dette får med seg.

«Spørsmålet er jo hvor lenge man gidder å holde på. For det tar jo tid, også får man plutselig barn med samboeren i tillegg til en krevende jobb. Jeg tror man etter hvert når et punkt hvor man skifter fokus på hva som betyr mest» (Svein, 25 år).

4.2.2 Kostnader med fotball som SL

Siegenthaler og Gonzalez (1997) skriver at fritidsaktivitet har sine negative sider, noe som er tilfellet også i breddefotballen. Kostnader med SL-aktivitet blir kategorisert inn i tre former; skuffelser, misnøye og nervøsitet/spenning, og kan variere veldig fra aktivitet til aktivitet (Stebbins, 2005). Med dette menes at kostnadene ofte er spesifikke for hver aktivitet, og de kan variere mye. I individuelle idretter støter man gjerne på andre kostnader enn i en lagidrett som fotball. Alle amatørutøvere og deltakere i fritidsaktivitet møter på hindringer og utfordringer i sine karrierer, og må overkomme disse for å holde ut i aktiviteten.

«(..) jeg begynte etter hvert å kjenne på noe jeg **aldri** hadde kjent på, for da påvirka det meg faktisk. Jeg kjente at jeg var mye mer sliten, spesielt mentalt, pga. at jeg måtte bruke så mye tid på det». (Tor, 22 år)

«Det er jo tiden da. Sånn så nå så har jeg blitt ... jeg ble far i mai i fjor, og da har jeg jo et barn hjemme som jeg vil bruke tiden på, og ei hjemme og, og da frister det ikke alltid å

reise 12 timer i buss for å spille kamp i 90 minutt, også 12 timer hjem igjen, og legge seg kl. 12 på søndags kveld. Det skulle jeg helst vært foruten». (William, 26 år)

«I en vanlig sesong så tærer det mye på kroppen hvertfall, og det koster tid og det koster energi». (Svein, 25 år)

Tiden trekkes stadig frem av mine informanter som den største kostnaden med å spille fotball på dette nivået. Divisjonssystemet i Norge ble i 2016 spisset ned, og antall puljer i bl.a. Norsk Tipping-ligaen ble halvert, noe som har ført til mer reising, som William understreker. Han skulle helst vært foruten reisingen. Det vitner om en viss motvillighet til tidsbruken, og at fotball ikke nødvendigvis alltid kan og bør prioriteres. Spillerne jeg har intervjuet bruker dog generelt mye tid på å trene og spille fotball, og det har for de fleste gått på bekostning av tid med familien. Det at en SL-aktivitet tar mye tid kan skape konflikt mellom en persons deltakelse i aktiviteten og daglige «gjøremål» eller forpliktelser hjemme (Gillespie et al., 2002; Lamont & Kennelly, 2012). Selv om det koster mye tid og krefter for de, så hindrer det dem derimot ikke fra å fortsette med det de brenner for:

«Det går så mye tid, og det koster så mye, men samtidig for meg, så sitter jeg igjen med mer energi etter at jeg kommer hjem fra trening, enn det jeg hadde før». (Tor, 22 år)

Treningsviljen virker ursterk, men på hvilket tidspunkt begynner denne viljen å avta? SL-karrierer vil ifølge Stebbins (2007) bli formet av det han kaller for vendepunkt, som betyr spesifikke hendelser som påvirker treningens natur i karrieren, og her skilles det mellom low- og high-points. Kan det tenkes at året 2020 var et low-point for mine informanter? Noen av informantene hadde dette å si om et «low-point» i karrieren:

«Jeg fikk et benbrudd når jeg var første-års junior, som gjorde at jeg mistet 8-9 måneder. Det var kjedelig det, nesten like kjedelig som 2020 og Korona» (Fredrik, 24 år).

«Etter sommeren 2020, når vi fikk beskjeden om at det ikke åpna noe, da datt jeg helt sammen. Også begynte dama ... hun skulle jo flytte bort på skole på nesten samme tiden som vi fikk den beskjeden (om avlyst sesong), og da ble jeg jo sittende alene hjemme i tillegg, og da ... da kunne jeg grave meg ned altså, da var jeg langt nede en periode. Det skjedde mye på én gang» (Andreas, 26 år).

Både Fredrik og Andreas indikerer her at et slikt low-point er blytungt. For Andreas (26) virker dette low-pointet, i form av den avlyste sesongen, å påvirke han mentalt også. Andreas fortsetter å beskrive skuffelsen;

«Jeg mista den ene hobbyen jeg hadde, og hun stakk, og jeg ble sittende å se på fjernsyn og kikke i taket. Visste ikke hva jeg skulle finne på. Det ble bare dumt, for det gikk utover jobben også. Jeg må ha litt energi når jeg skal være snekker, og du ble litt lat og sløv av hele greia. Nei det gikk litt utover alt, det gjorde det» (Andreas, 26 år).

Det at fotballen ble stengt ned påvirket flere aspekter i livet, både på fritid og i jobb. Fotballen er den sentrale livsinteressen til mange av spillerne, hvor hverdagslivet rundt blir påvirket av hvordan det går på fotballbanen. I 2020 har ikke disse spillerne fått gjøre det de brenner for, noe som har smittet over på andre deler av livet også, slik Andreas (26) poengterer. Fredrik (24) sin skade var hans definitivt største low-point, som samsvarer med Major (2001) som fant at skader var en kostnad for seriøse langdistanseløpere, og som på mange måter ble opplevd som et setback. Negative hendelser kan være definerende vendepunkt i en karriere, og informantene hadde flere eksempler;

«De første 3 årene mine i 3. divisjon var det veldig lite spilling og veldig mye trening (..) den ene bortekampen ble jeg satt på benken, og varmet opp hele kampen uten å komme innpå. Etter det var jeg ganske langt nede, og spilte generelt fryktelig lite på tampen av sesongen» (Marius, 27 år).

Marius la ned mange treningstimer uten å få betalt noe særlig i form av spilletid, noe som gjorde at han følte seg langt nede på et tidspunkt. På en annen side kan man stille spørsmålsteget ved motivasjonsfaktorene her; hvis Marius hadde vært indre motivert, ville ikke dette prelet av? Det virker som om anerkjennelse fra trener i form av spilletid, er det som på dette tidspunktet definerer retningen på motivasjonen hans. For en annen informant førte et mislykket låneopphold til at hans tankegang endret seg;

«Jeg følte at «dette er ikke noe artig», og jeg sa til meg selv at dette ikke er bra for meg, så jeg gjør ikke det mer. Så jeg terminerte det lånet med én gang jeg kjente på den følelsen, og dro tilbake til egen klubb». (Tor, 22 år)

Glede og positivitet blir av flere presentert som en viktig fordel med fritidsaktivitet og SL (Elkington & Stebbins, 2014; Stebbins, 2007, 2020). Den indre gleden er det som holder mange deltakere gående i en aktivitet, og i Tor (22) sitt tilfelle følte han ikke nok på denne gleden til å fortsette låneoppholdet sitt. Når spillere i breddefotballen ikke kjenner at de får like mye utav fotball i form av trivsel og indre glede, vil det øke sjansen for tilbakeslag i motivasjon og treningsvilje. Stebbins (2020) understreker at vi driver med en gitt aktivitet på fritiden fordi deltakelsen er lystbetont, og fordi vi synes deltakelsen er verdt det. Negative emosjonelle følelser kan ifølge Elkington og Stebbins (2014) være en vanlig kostnad med SL, noe Tor følte på under hans låneopphold. For at en aktivitet skal være verdt å drive på med må deltakelsen oppfattes som belønnende og attraktiv. Marius (27) reflekterte mer rundt det:

«Da var jeg litt sånn, «er det verdt å bruke all tiden min på det her? Er det verdt å bruke tiden min på bortekamper hvor jeg kun varmer opp?». Så ja, jeg har hatt litt sånne perioder, heldigvis korte perioder, med tanker om ... ikke å legge opp, men kanskje finne meg et annet lag eller noe annet å gjøre på. Jeg har hvertfall ikke klart å bruke de tunge periodene som en motivasjons-boost». (Marius, 27 år)

Marius sier at han ikke klarte å gjøre sine bunnpunkt om til noe positivt, i form av videre motivasjon. Hos Deci og Ryan (2008) beskrives amotivasjon som fullstendig fravær av motivasjon, som også beskrives av én av informantene under hans «low-point» i fotballkarrieren sin;

«Jeg ble ganske lei av fotball i 2019. Da tok jeg en pause midt i sesongen. Det tok for mye tid når jeg gikk på universitet, så jeg var helt sluttkjørt. Jeg hadde ikke noe lyst å begynne med det igjen (...) jeg var skål-tom for motivasjon». (William, 26 år)

Når slik amotivasjon er tilfellet hos en amatørutøver i 3. divisjon, vil det ifølge Ryan og Deci (2000) gjenspeile enten mangel på opplevd kompetanse, som er sentralt i SDT, eller at man ikke ser noen verdi av aktiviteten lenger. Hvis aktiviteten ikke oppfattes som lystbetont vil mange kunne miste gleden med fotball, noe som kan tenkes å ha vært tilfellet i den avlyste sesongen i 2020. Det er plausibelt fra mitt materiale å anta at for mange spillere i breddefotballen, har denne avlyste sesongen vært et «low-point» i fotballkarrieren. Faktum er uansett at disse fotballspillerne, med fotball som sin seriøse fritidsaktivitet, har møtt på en real utfordring i 2020, når de ikke fikk lov til å verken spille kamper eller ha kontakttreninger.

Jeg har tidligere vist at en av de aller største kostnadene med å bedrive en SL-aktivitet er at det er tidkrevende (Gillespie et al., 2002; Kennelly et al., 2013; Major, 2001). Selv om spillere i norsk breddefotball ikke har fått lov til å spille fotball sånn de ønsker, har de likevel investert masse tid, ressurser og energi i aktiviteten siden første lockdown kom i mars 2020. Hva er så grunnen til dette? Hva er det med fotballen som gjør at disse spillerne møter opp på kontaktfrie treninger uke inn og uke ut? Belønninger eller varige fordeler ved en aktivitet er som forklart tidligere helt sentralt i Stebbins (2007) sin profitthypotese om SL, og i neste kapittel skal jeg vise hva mine informanter sa om dette.

4.2.3 Belønninger/fordeler

Dette er det viktig å få klarhet i: Hva er fordelene og belønningene som *faktisk* driver disse spillerne fremover i aktiviteten? Hva er det som har gjort at de har valgt å fortsette treningen sin gjennom pandemien, uansett hvor kjipt det har måttet vært å møte opp på kontaktfrie treninger med én meters avstand? Jeg bet meg tidlig merke i, under intervjuene, at samtlige informanter ofte nevnte at fotball var «artig» og «morsomt», og at de stadig fikk mye glede av å drive på med fotball.

«Man går litt inn i seg selv når man ser hva fotballen egentlig betyr. Først og fremst så er det artig, jeg synes det er artig å trene» (Svein, 25 år).

«Jeg føler meg litt avhengig av å ha fotballen i livet mitt, det gjør jeg så absolutt. Det er veldig artig å holde på med» (Karsten, 26 år).

«Jeg elsker jo fotball. Jeg ser fotball, leser mye fotball og gleder meg til å møte opp på hver trening, fordi jeg synes det er kjekt» (Fredrik, 24 år).

Svein, Karsten og Fredrik legger alle stor vekt på nettopp dette, at fotball er gøy i seg selv. Det er tydelig at fotball som aktivitet er helt sentralt i livene deres, spesielt når de tar i bruk ord som «avhengig» og «elsker». Det er sterke emosjoner knyttet til deltakelsen, og det kommer av at de synes det er «artig» og «kjekt» å drive på med. Glede har blitt skissert som én av de absolutt viktigste fordelene ved en SL-aktivitet (Elkington & Stebbins, 2014; Stebbins, 2007, 2020), og det ser også ut til å stemme godt overens med mine funn.

Hovedgrunnen til å trene hver dag virker ikke nødvendigvis å være det å prestere på banen, men at det faktisk er noe de ikke ville vært foruten. Det kan tenkes at dette glede-aspektet ved aktiviteten har blitt tydelig på en klarere måte for mange i 2020, noe Svein (25) også poengterer. Et år uten «skikkelig» fotball har gitt dem tid til å reflektere over sin egen deltakelse, og da er den utsatte gleden med aktiviteten blitt synlig som en fremtredende faktor for deres fortsatte deltakelse. Det samme gjelder også for to av de andre informantene, som reflekterer rundt viktigheten av fotball;

«Jeg har funnet ut det siste året at det kjekkeste jeg gjør er å spille fotball. Det er jo det som har vært livet og hobbyen de siste årene. Jeg bruker jo all tiden min der, og det er der kompisene mine alltid har vært også» (Andreas, 26 år).

«For det første er det morsomt da, man skal ikke glemme at det er det morsomste jeg vet om» (Brage, 20 år).

Brage sitt utsagn vitner om at å drive med fotball gir enormt mye positivitet. Positivitet er en følelse som folk som gjør de tingene i livet de virkelig ønsker å gjøre kjenner på (Seligman & Csikszentmihalyi, 2014; Stebbins, 2009). Fritidsaktivitet, og i dette tilfellet fotball, blir forstått som en plass hvor slik positivitet kommer fra. Det at fotball for Andreas «er det kjekkeste han gjør» er i mine øyne et viktig nok poeng. Fotball som fritidsaktivitet skaper en iboende glede for informantene mine, som igjen genererer fortsatt aktivitet og forpliktelse til aktiviteten - den mest sentrale karakteristikken i Stebbins (2020) sitt SL-perspektiv.

Andreas (26) introduserer videre en interessant faktor for egen deltakelse, nemlig kompiser. Fotballgarderobene i breddefotballen er ofte kjent for sitt sterke samhold og inngrodde kultur, noe flere informanter melder om:

«Først og fremst er det at du er med folk du liker å være med, det er jo kjekke folk du går på trening med, det er jo kompiser» (William, 25 år).

«Jeg kan hvertfall si hva jeg liker ekstra godt, og det er nok det sosiale, den lagfølelsen. Det å møtes i garderoben før og etter trening og kamp å drikke kaffe og jabbe sjit der. Det er en stor del av det, det fellesskapet der» (Marius, 27 år).

«Nå er deltakelsen minst like mye for det sosiale som for selve aktiviteten, egentlig. Hadde vi ikke vært den gjengen vi er på laget nå så skal jeg være så ærlig å si at jeg ikke er så sikker jeg hadde holdt på med det. Jeg hadde hvertfall brukt mye mindre tid på det» (Karsten, 26 år).

Det å møte lagkompiser før trening og ta seg en kopp kaffe er som Marius (27) sier en viktig del av garderobekulturen. Både i William og Karsten sine tilfeller er det lagkompiser og samholdet som fungerer som den største drivkraften. Karsten går i tillegg så langt som å si at han ikke vet om han hadde spilt fotball hvis det ikke var for samholdet, som vitner om en sterk garderobekultur i laget. Utsagnet hans gir oss en annen forståelse av fotball som fritidsaktivitet, og at det ikke nødvendigvis er fotball som aktivitet som holder alle gående, men det sosiale miljøet på laget de er en del av. Fotball i seg selv virker ikke å drive Karsten i like stor grad som for andre informanter.

Det å få komme på trening og møte sine venner og lagkamerater virker å ha holdt spillerne gående gjennom 2020, og fotballen har fortsatt vært den sosiale arenaen som har vært viktigst for dem, virker det som. Gould et al. (2008) fant at tiltrekning til et lag, lagprestasjoner og vedlikehold av grupper/lag er tre andre varige fordeler med en SL-aktivitet, og det er tydelig hos mine informanter at det å vedlikeholde relasjoner i laget er helt essensielt.

Dette handler om den identiteten spillerne har utviklet fra fotballen, hvor tiltrekning både til aktiviteten og laget står sentralt. Dette er i tråd med Hungenberg og Gould (2015) som fant at utøvere i lagidretter hadde en sterkere identitet knyttet til egen idrett enn utøvere i individuelle idretter, samtidig som de opplevde flere fordeler både på det personlige plan og som gruppe. To av de andre informantene nøler heller ikke med å vektlegge det sosiale aspektet når de får spørsmål om hva de oppfatter som de største fordelene med fotballen:

«Garderobekulturen før og etter trening. Jeg tar meg alltid god tid, og bruker mye av livet med gutta på laget. Mange av mine beste venner spiller for A-laget». (Brage, 20 år)

«Det å være i en fotballgarderobe hjelper jo ekstremt mye ... at man på en måte ikke trenger å være så sosial på kvelden fordi du er i en kultur og garderobe hvor alle snakker med alle og danner gode relasjoner med hverandre og ... ja jeg vil jo si at det gjør meg bedre sosialt rustet». (Lars, 22 år)

Mye av grunnen til at spillerne er motivert til å dra på trening uke inn og uke ut er at de kan være sosiale sammen med sine bestevenner, lagkamerater og trenere. Dette kan kobles til deres innledende deltakelse i fotball som barn; det sosiale miljøet baserer seg på fotball som aktivitet. Dette forklarer både hvorfor spillere er forpliktet til aktiviteten, men også hvorfor de fortsetter sin deltakelse. Dette fant også Major (2001) i sin studie på seriøse løpere, hvor den sosiale tilhørigheten til likesinnede førte til en forsterket vilje til å fortsette med aktiviteten. Faktum er at garderobes *ikke* har vært lov å bruke under pandemien, noe som betyr at spillerne har møtt direkte på banen, tatt på seg fotballskoene og trent. Det har med andre ord ikke vært mulig å få denne autentiske opplevelsen av garderobekulturen under koronapandemien.

Når Stebbins (2007) skisserte de varige fordelene med deltakelse i SL-aktivitet bruker han begrep som «unik ethos» og «sosial verden» for å karakterisere fordelene, og med dette mener han altså den tilhørigheten man har til en gruppe eller et lag. Mange spillere i norsk breddefotball har nok kjent på en samvittighet- og lojalitetsfølelse i år, ovenfor egne lag, noe som har gjort at de har fortsatt med treninger, tross et sannsynlig fall i motivasjon. Det å være en del av et fellesskap og identifisere seg med et slikt ethos og en slik sosial verden er en viktig fordel eller belønning med å være i et fotballag. Det kan tenkes å ha bidratt til fortsatt deltakelse og forpliktelse hos flere spillere, og som både Stebbins (2001b) og Gould et al. (2008) understreker, innebærer et slikt ethos idealer, verdier, normer og visse prestasjonsstandarder som alle i en gitt gruppe i en SL-aktivitet forstår seg på. Hvordan garderobekulturen har blitt påvirket gjennom pandemien kommer jeg tilbake til senere i analysen, men jeg synes den ene informantens utsagn er veldig beskrivende når det kommer til hva som er «den gode garderobekulturen»:

«Det er et helt sykt bra samhold i lagt vårt, og trenerne har skapt en veldig god garderobekultur. Vi har oppmøtetid tjue minutter før trening, og da står det kaffe på bordet, og det er frukt og musikk, og folk snakker mens de kler seg. Det skaper jo sykt godt samhold. Også har alle hvert sitt håndkle og såpe, og alle dusjer etter trening. Så det er bra samhold» (Fredrik, 24 år).

Behovet for sosial tilhørighet blir av både Ryan og Deci (2000) og Hollembeak og Amorose (2005) nevnt som essensielt for å oppnå indre motivasjon. Uten sosial tilknytning til laget vil man slite med å oppfylle dette grunnleggende psykologiske behovet, som fremheves som

veldig viktig i selvbestemmelsesteorien. Den ene treneren fremhever også garderobekulturen som en viktig fordel for spillerne:

«Vi fikk bruke garderoben en periode husker jeg, og fikk kjenne på den gode garderobekulturen, og det er veldig viktig. Det samholdet, både før og etter trening. (...). Folk liker jo å benytte seg av garderoben, og kommer gjerne en tre kvarter før, halvtime før, gjør forskjellige øvelser, tar en kaffe og spiser frukt. Så garderoben er en samlingsplass for guttene, og de bruker også mye tid etter trening, så det blir jo en sosial plass» (Karl, 34 år).

Garderoben er og har alltid vært en plass hvor relasjoner pleies, vedlikeholdes og utvikles. Det å få være en del av en slik garderobe virker for mine informanter kanskje å være den viktigste fordelen med fotball som fritidsaktivitet. Fotball er en lagsport, og det å oppnå noe som et lag vil kunne gi positive følelser. Gruppeprestasjoner er en viktig belønning i SL (Gould et al., 2008; Stebbins, 2001b, 2007), og disse blir som oftest oppnådd gjennom det å spille kamper, noe mine informanter også understreker som en særdeles viktig belønning eller fordel med å spille fotball:

«Det beste man vet er jo når man ... jeg er jo alltid på jakt etter den gode følelsen etter en kamp da. Det å oppnå det man har satt seg som mål, det er ikke mange andre ting i livet hvor det føles like deilig, som i fotball (...) så det er suget etter den gode følelsen når man vinner da, og jobbe på trening mot det, og når man får gjenkjent noe i kamp, det syns jeg også er deilig» (Brage, 20 år).

Det å få til ting man har jobbet med på trening i en kampsituasjon blir her fremhevet av Brage som en belønning, noe som deles av flere informanter:

«Det å konkurrere og vinne og kjenne på den følelsen, det er uten tvil den følelsen jeg synes er best med fotball (...) Alle du kjenner, og foreldre du har vokst opp med er og ser på, og ja ... det er bare en deilig følelse. Det er en følelse man ikke kjenner på i arbeidslivet, som jeg aldri har kjent noen annen plass heller. Det er magisk som faen». (Tor, 22 år)

«Når det går bra på fotballbanen, det er bare helt magisk. At du ... du får det til som lag når du går utpå en fotballbane (...) Det er jo derfor jeg går på trening, fordi jeg vil få til det i kamp». (William, 25 år)

«Det er veldig kjekt å spille seriekamper. Det kommer masse folk og ser på, og man kjenner trøkket, og følelsen av å vinne. Jeg savner den følelsen. Jeg har ikke spilt en skikkelig kamp på godt over ett år, så det er jævlig kjedelig. Det er jo bare det man vil gjøre, spille kamper og trene som vanlig». (Fredrik, 24 år)

«Vi spilte en internkamp mot noen juniorer, og det var jo det kjekkeste vi gjorde i hele 2020. Så nei! Du må ha det adrenalinnet så du får i kampene. Hele greia med musikk og stemning på stadion og ... nei, jeg savner det, savner det veldig». (Andreas, 26 år)

Kamper fremstår sentralt, og Tor og William tar også i bruk ordet «magisk» for å beskrive følelsen av kampsituasjonen og gode prestasjoner på fotballbanen. Rammene rundt en kamp i norsk breddefotball pleier å by på flere ting, og mange tilskuere, stemning og musikk på stadion blir nevnt av Andreas som noe han savner. I Fredrik sitt utsagn spores et hint av frustrasjon over sesongen 20/21, noe som går igjen hos mine informanter. Savnet av konkurranse og kamp kommer tydelig frem i intervjuene. Følelsen av å få til det man trener på i kamp fremstår som en av de viktigste belønningene med fotball, og dette stemmer godt med Stebbins (2001b, 2005, 2007), som skriver at to av de viktigste personlige fordelene man får av å bedrive SL er selvaktualisering og selvtilfredsstillelse.

«Thrills» blir av Stebbins (2007) trukket frem som en annen fordel med enhver SL-aktivitet, som også bidrar til fortsatt deltakelse. I fotball vil f.eks. det å score et vinnermål i en viktig kamp, eller det å vinne en viktig kamp fungere som en slik «thrill» eller et «high-point». Hungenberg og Gould (2015) skriver at et slikt high-point kan stake ut retningen på motivasjonen og deltakelsen i en SL-aktivitet.

«Da må jeg nesten gå tilbake til juniorperioden, når det var veldig mye kamper. Jeg fikk spille i posisjonen jeg ville, og var toppscorer i serien (...). Så det var kanskje da det var artigst, når man følte man kunne nå ganske langt». (Marius, 27 år)

Nok en gang skinner viktigheten av å spille kamper gjennom, og det var i juniorperioden Marius synes fotballen var «artigst». Her ser vi også tendenser til en ytre motivasjonsfaktor for Marius sin del, når han skriver at det å være toppscorer ga han mye. Utvikling og mestring holder spillere gående, men ytre faktorer virker også å spille en rolle. En annen informant bruker én spesifikk kamp som eksempel når han beskriver sitt high-point:

«Når vi rykka opp fra 4. divisjon, det er nok det beste jeg har opplevd på en fotballbane. Vi måtte vinne den nest siste kampen for å ha sjanse til å rykke opp. Vi havna under 2-0 til pause, og klarte å utligne til 2-2, før vi seks minutter på overtid snudde til 3-2! Jeg trodde ikke det skulle gå an å eksplodere på en 4. divisjonskamp, men da eksploderte det faktisk (...). Det er kanskje det artigste jeg har vært med på, på en fotballbane». (Karsten, 26 år)

Det er disse øyeblikkene man som spiller i breddefotballen vil oppleve, og som Karsten presiserer er det kanskje det artigste han har opplevd. En slik opplevelse er som Stebbins (2005) skriver assosiert med andre personlige fordeler som selvberikelse og selvaktualisering. Slike high-points er viktige fordi de eksempelvis motiverer fotballspillere i bredden til å fortsette med aktiviteten, fordi de vil oppleve lignende øyeblikk igjen, noe som gjør at forpliktelsen, treningsviljen og motivasjonen holdes oppe. Dett er en type tilfredsstillende øyeblikk, som det i skrivende stund er ett år og to måneder siden spillere i norsk breddefotball har fått mulighet til å oppleve.

4.2.4 Egenskaper i motgang

I studien til Lamont et al. (2014) fant de at triathlonutøvere fortsatte sine SL-karrierer selv om arrangementet Ironman ble avlyst, noe som mange av informantene hadde trent og brukt masse tid på. Å holde ut i en fritidsaktivitet tross slike hendelser er noe Stebbins (2007) vektlegger som den viktigste kvaliteten hos deltakere i en SL-aktivitet. Spillerne jeg har intervjuet kan på mange måter sammenliknes med triathlonutøverne. De har kanskje ikke lagt ned like mange treningstimer, men den personlige verdien og betydningen fotballen har for dem som fritidsaktivitet kan godt sammenliknes. De har valgt å fortsette den regelmessige treningen uke inn og uke ut siden mars 2020 til dagens dato. Det å overkomme hindringer og nederlag nevnes av Green og Jones (2005) som sentralt for å holde ut i serious leisure, og det krever at man som deltaker innehar visse kvaliteter eller egenskaper. Jeg ville gjerne ha greie på hva mine informanter mente var de viktigste egenskapene å vise i motgang, og flere av dem nevner lojalitet som sentralt:

«(...) også tror jeg lojalitet har en del å si, at man har samvittighet og respekt ovenfor de man er på lag med» (Karsten, 26 år).

«Sånn så dette året her har utviklet seg, så må man kanskje ha litt lojalitet til de folkene man er på lag med, trenerne sine, og hele klubben (..) at vi er lojale til hverandre. Det tror jeg kanskje er det viktigste hvis man skal ta i 2020. Det har vi utrolig mye av i vår klubb. Vi har hatt helt vanvittig mye folk på trening hele år, selv med kontaktfrie treninger» (Marius, 27 år).

Begge to understreker at lojalitet til eget lag, både til medspillere og trenere, er viktig i motgang. Dette vitner om en sterk lag- og garderobekultur, og et ethos som er innarbeidet hos spillerne. Karsten bruker «samvittighet» for å beskrive det, noe som kanskje kan tyde på at han «føler han må» stille opp på treningene. Stebbins (2007) skriver at utholdenhet i fritidsaktiviteten og et unikt ethos er to ulike kjennetegn eller karakteristikk med SL, og i min studie virker disse to kjennetegnene komplementære. Å være en del av hvilket som helst lag i breddefotballen medfører internalisering av både kultur og treningsnormer, og fremstår som noe helt særegent. Å ha lojalitet ovenfor egen klubb og eget lag står sterkt hos mine informanter, og som trener trekker Karl (34) også frem laget sitt som helt unikt i denne sammenheng:

*«Vi har en **helt** unik gjeng og gruppe, som er veldig profesjonelle og kommer på trening hver eneste gang for å bli litt bedre, og gruppa har stått sammen ... i tykt og tynt, og jobba mot dette felles målet» (Karl, 34 år).*

Det felles målet de har satt seg er direkte opprykk til PostNord-ligaen (2. divisjon), og som lagkamerater har de i 2020 stått sammen og dukket opp på trening, for å klare dette når fotballen åpner igjen. Dette vitner om dedikasjon og forpliktelse, og kan sees i lys av det Cheng og Tsaur (2012) forklarer som høy psykologisk forpliktelse i fritidsaktivitet, hvor deltakere ser på vedlikehold av ferdigheter og kunnskap som avgjørende. Slik dedikasjon tror jeg er en avgjørende faktor for den pågående deltakelsen til mange spillere i breddefotballen. Når man ikke får utfordre seg selv og spille de kampene som trengs, som mange av informantene nevner, vil man ikke oppleve den samme flyten i aktiviteten. Man må da finne andre holdepunkt i aktiviteten som gjør den verdt å fortsette med, og vedlikehold av ferdigheter og å ha et mål med treningen i andre enden blir viktig, som f.eks. opprykket til PostNord-ligaen i Karl sitt lags tilfelle. Det ble laget et felles mål som laget kan stå sammen gjennom en tung periode, og de kunne jobbe sammen som en enhet på tross av krise.

Dedikasjon og høy psykologisk forpliktelse er her et nøkkelpunkt, og som noen av informantene melder, gjelder dette også på et individuelt nivå:

«Jeg tror man trenger å være ganske dedikert som person til det man driver med».
(Karsten, 26 år)

«Ambisjoner og stå-på-vilje er viktig. For min og vår del har vi bare tenkt at vi må gjøre det beste utav det». (Brage, 20 år)

I tillegg til dedikasjon, stå-på-vilje og ambisjoner, dukket også disiplin opp som en egenskap informantene mente var viktig i slike perioder.

«Først av alt er det jo disiplin, tenker jeg. Men hvis man ikke klarer å trene nå for sesongen 2021, så har man kanskje ikke valgt rett vei tenker jeg». (William, 25 år)

Her sier William også at hvis man ikke har disiplin i denne tunge perioden, er kanskje ikke fotball som SL den riktige veien å gå fremover heller. Kanskje han har et poeng her? Hvis disiplinen og den psykologiske forpliktelsen er høy nok vil spillere i bredden fortsette med fotball tross avlyst sesong. Her kobler han viktighet av fotball opp mot disiplin, og gir oss en forståelse av at spillere bør inneha dedikasjon og disiplin for å kunne fortsette med aktiviteten i en krisetid. Det finnes ganske sikkert spillere i breddefotballen som sitter hjemme og revurderer SL-karrieren sin om dagen. Er det virkelig noe poeng i å trene hvis det ikke er kamper og konkurranse å se frem mot? En av informantene beskriver følelsen til flere av spillerne på denne måten:

«Det kom bare til et punkt der jeg tenkte at «nei, det her er ikke vits» (..) Det har vært mye av og på. Trener i gode perioder, også tenker du «nei fy faen, hvorfor trener jeg? Det er jo ikke vits. Så tar du en pause på et par uker» (Andreas, 26 år).

Vallerand (2007) skriver at ytre motivasjon kan være deltakelse i en aktivitet som et middel for å nå et mål, og ikke for aktivitetens egen del. I Andreas sitt tilfelle ser man spor av en lignende tilnærming til motivasjon, hvor den indre motivasjonen for å drive med fotball forsvant i deler av 2020, noe som bryter med det generelle mønsteret som synes å kjennetegne spillere i bredden. Ryan og Deci (2000) skriver at ytre mål og hendelser kan være med å endre

en persons motivasjon fra indre til ytre regulert, noe som virker å være tilfellet for Andreas. Variasjonen i motivasjon er interessant, og på spørsmålet om hvilke personlige egenskaper spillere i breddefotballen bør ha med seg, svarer to andre informanter slik:

«Jeg tror du må ha en ekstrem indre motivasjon for å være ærlig, også ... det bør ikke komme utenfra. Du bør kjenne på det savnet, og det suget og jaget for å trene og spille som normalt, og det kommer av indre årsaker og ikke ytre motivasjon» (Lars, 22 år).

«Først og fremst, for å holde seg i gang nå så må du jo ha indre motivasjon da. Det nytter ikke med ytre motivasjon da, og de som har en slik type motivasjon i den sesongen som har vært nå, har falt av» (Brage, 20 år).

Lars og Brage er to unge gutter som begge har ambisjoner om å spille på et høyere nivå i Norge, og de fremsto begge to som veldig motiverte for fotball, selv i 2020. Funnene til Markland og Ingledew (2007) stemmer overens med disse utsagnene, hvor de fant at indre motivasjon er assosiert med positive utfall, som f.eks. stabilitet og utholdenhet i deltakelse, samt positive effekter på trivsel. Indre motivasjon blir stadig trukket frem som den kanskje viktigste personlige egenskapen i motgang, noe som også ifølge Stebbins (2007) er nøkkelen innen serious leisure. Brage (20) kommer også med et annet interessant utsagn:

*«Men så er det andre som **bare** har det som hobby, og jeg tenker at så lenge du synes det er morsomt, så klarer du å holde deg i gang» (Brage, 20 år).*

Mange spillere i breddefotballen har ikke aktiviteten som «bare» en hobby, men de har det som en seriøs og betydningsfull hobby/fritidsaktivitet, noe denne studien vil få frem. Spillerne holder seg i gang fordi de opplever fotball som iboende tilfredsstillende, interessant og gøy, noe Ryan og Deci (2000) skisserer som viktige elementer for en indre motivasjon.

Utholdenhet, stabilitet, dedikasjon, lojalitet og en indre motivasjon er alle personlige egenskaper som mine informanter har vektlagt som spesielt viktige siden breddefotballen ble nedstengt. Det er rimelig å anta at det finnes flere tusen spillere i Norge som har «holdt ut» det siste året ved å inneha slike egenskaper. Håpet om sesong har alltid vært der, og har holdt mange av informantene gående denne perioden. Breddefotball har virkelig vist seg som en «serious leisure» for de fleste av mine informanter, noe dette utsagnet også viser:

«Det er fotballen som gir meg mest her i livet, og det har aldri vært noe spørsmål om jeg vil holde på med dette. Det har bare vært den indre drivkraften i meg lenge, og den har definitivt ikke blitt noe svakere i 2020» (Lars, 22 år).

4.3 Avlyst sesong og motivasjon

Det er tydelig at motivasjon for fotball har vært avgjørende for at bredde- og amatørspillere har holdt seg gående med aktiviteten gjennom pandemien. Alle mine informanter har spilt fotball siden de var 5-6 år, og noen av dem startet til og med tidligere. Når man har spilt fotball så lenge vil det være opparbeidet en treningskultur hos individet som er helt unik, og det å dra på trening blir for mange essensielt. På spørsmålet om hvor høy eller lav terskelen er for å droppe trening fikk jeg blant annet disse svarene:

*«Jeg har aldri droppa en trening for jobb, noen gang. Aldri droppa en kamp for noe annet, enn begravelse kanskje. Jeg tror jeg droppa en begravelse for kamp en gang (..) det kommer ikke nødvendigvis av kulturen i laget, men av den indre «driven», at jeg **har** så lyst å dra på trening, **har** så lyst å skyte den ballen i mål, og **har** så lyst å møte gutta» (Tor, 22 år).*

Utsagnet indikerer en høy grad av indre regulert motivasjon, hvor det virker å være en slags tilfredsstillelse forbundet med å være på fotballbanen.

«Helt siden jeg ble tatt opp på A-laget så har jeg aldri stått over en trening, hvis det ikke har vært noe sykt spesielt da. Bestefaren min døde husker jeg, og da var jeg ikke til stede på trening». (Lars, 22 år)

«Den terskelen for å stå over trening ja det skal mye til for at jeg står over en trening. Det har egentlig vært slik helt siden jeg var 12 år. Det er nesten så jeg dropper jobb før jeg dropper trening omtrent». (Brage, 20 år)

Sitatene ovenfor reflekterer i stor grad hvilket forhold alle mine informanter har til treningshverdagen sin, og mitt generelle inntrykk er at fotball går foran stort sett alt annet. Nok en gang fremstår fotball som en sentralt i livene deres, hvor hovedpoenget er at livet er og selv

om utsagnene ovenfor er ekstreme eksempler, hjelper det oss å forstå hvor høyt oppe på prioriteringslisten fotball som fritidsaktivitet er, også for spillere i breddefotballen.

4.3.1 Motivasjonskurve 2020

«Etter hvert ble det jo nedstenging av ... absolutt alt, og da ... egentlig så kom jeg meg aldri i gang igjen etter det. Jeg var helt ... jeg vet ikke jeg, en motivasjonsbrist eller hva det var. Da var motivasjonen fryktelig lav. Aldri vært så lav nesten tror jeg» (Svein, 25 år).

Svein refererer her til perioden når all fotball var kansellert, fra mars til mai i 2020, og det faktum at motivasjonen aldri har vært så lav er interessant. Motivasjonskurven i 2020 virker hos mine informanter å ha variert noe voldsomt, og den har vært mye påvirket av de retningslinjene som regjeringen og NFF har satt for fotballaktiviteten. Noen av informantene sier at de mistet motivasjonen umiddelbart etter første lockdown i mars 2020:

«Den tiden som det ikke var kontakttrening i 3. divisjon så, så møtte jeg nesten ikke opp i det hele tatt, for jeg synes ikke det ga meg noe som helst å være på trening og stå å slå pasninger, og ikke kunne røre motspillere, så da synes jeg ikke det var noe artig å holde på» (Karsten, 26 år).

«Jeg gikk i kjelleren etter to-tre uker, rett og slett. Jeg så liksom ingen håp om sesong, ikke med det første hvertfall, så jeg sluttet jo å komme på trening, og droppa helt ut. Jeg hadde sett skikkelig frem mot denne sesongen, så det var skikkelig knekken» (Fredrik, 24 år).

I selvbestemmelsesteorien til Ryan og Deci (2000) blir motivasjonen gradert på et kontinuum fra amotivasjon, eller fullstendig mangel på motivasjon, til en indre regulert og selvbestemt motivasjon. I Karsten (26) sitt tilfelle kan vi spore en slik amotivasjon, hvor han tidlig endte opp med å kutte ut treninger fullstendig. Det å ikke få spille med kontakt ga han ingenting, og han fant heller andre ting å drive på med, noe som har vært tilfellet for flere av informantene. I Csikszentmihalyi (1990) sitt konsept *flow* beskriver han en tilstand hvor en utøver ubevisst opplever at ting flyter og man er fullstendig involvert i aktiviteten. Det mest sentrale her er en balanse mellom ferdighet og utfordringer, altså så bør spillere ha denne balansen for å oppleve flyt. Weinberg og Gould (2014) har listet opp flere faktorer som forstyrrer og forhindrer en slik flyt-opplevelse, og her blir faktorer som suboptimalt treningsmiljø og

situasjonelle betingelser blant annet trukket frem som ødeleggende. Kontaktfrie treninger kan til de grader påregnes å være et slikt suboptimalt treningsmiljø.

Det er lett å forstå at trening uten kontakt ikke er like givende for disse spillerne, og i løpet av fjoråret var det alltid et lite håp om at det kunne bli ordentlige treninger og sesong, og håpet kan også se ut til å ha hatt en positiv effekt på treningsviljen til noen av spillerne. Mange av spillerne melder om at motivasjonskurven har vært litt som en berg- og dalbane gjennom 2020, og ofte ble den formet av de reglene og datoene som ble forespeilet av regjeringen og NFF. Som det også nevnes i Olsvik et al. (2021) sin rapport om breddefotball under pandemien, har flere lag midlertidig stoppet aktiviteten det siste året – rett og slett fordi interessen for å trene uten kontakt har vært betydelig mindre rundt om i forskjellige lag.

Mot sommeren 2020 var det mye snakk om muligheten for å arrangere både halv og kvart sesong til høsten, og kanskje spesielt for 3. divisjon. Hos mine informanter var det et spor av optimisme knyttet til akkurat dette rundt sommermånedene, noe som også hadde effekt på motivasjonen deres.

«Vi fikk litt troen igjen på sommeren der, om at det skulle bli en halv sesong eller noe, men så gikk jo det og i dass, og da ... røyk alt egentlig, og vi mista helt motivasjonen (..) vi tenkte «hvorfor gidder vi dette egentlig?»» (Andreas, 26 år).

«Det var jo planer om å ha sesong fra august av, så vi trente veldig hardt mot det, uten kontakt selvfølgelig. Men så kom jo kontrabeskjeden om at det ikke ble noe ... og de utsatte til september, og da tror jeg mange fikk litt knekken» (Svein, 25 år).

«Den (motivasjonen) har vært varierende gjennom året. Spesielt i sommer, i august der, da vi fikk den tredje nyheten om utsettelse. Da følte jeg det bare var helt håpløst» (Brage, 20 år).

Det økende håpet om sesong fra august av gjorde, for de fleste av mine informanter, noe med treningsviljen og motivasjonen i disse månedene. Når de da fikk kontrabeskjeden fra myndighetene om at det ikke ville bli noen sesong, så førte til nok en knekk, og som Brage (20) oppsummerer, kom det en følelse av håpløshet. Dette er det vi kan klassifisere som en skuffelse, som av Stebbins (2007) blir skissert som en stor kostnad for deltakere i SL. For

mange av spillerne virker den kontrabeskjeden i august 2020 som et low-point, og som Hungenberg og Gould (2015) skriver vil slike vendepunkt være avgjørende for veien videre for personer som bedriver SL, og denne motivasjonsknekken hos spillerne jeg intervjuet vitner om at den nyheten hadde en negativ innvirkning på både treningsvilje, motivasjon og glede. Noe av det mest interessante her er sammenhengen mellom skuffelse og motivasjon hos spillerne. Ja, spillerne fikk seg tydelig en knekk i motivasjon når den endelige beskjeden kom angående potensiell sesongstart i august, men de holdt seg allikevel gående frem til dette tidspunktet – og hvorfor gjorde de det? Det virker som at et bevegelig mål i form av eventuell sesongstart i dette tilfellet, hele veien ga spillerne muligheten til å skyve motivasjonen fremover, noe som også virker å ha holdt dem gående i 2020, og ganske sikkert 2021. Kamper ble det dog lite av, og én informant beskriver fraværet av kamper godt:

«Man har ingenting å se frem mot. Du aner ikke når du får spille kamp igjen, og da er det sykt vanskelig å finne motivasjon for å holde det vedlike, sånn som man gjør i en vanlig sesong da. Man vet ikke når man får spille en gjeldende kamp igjen. Det er kamper man trener fra januar til november for, for å være best mulig når det kommer kamper som betyr noe. Så det har veldig mye å si for motivasjonen». (Marius, 27 år)

Ryan og Deci (2017) legger mye vekt på grunnleggende psykologiske behov for motivasjon, hvor behovet for kompetanse er ett av disse. Uten kamper får ikke spillerne uttrykt og vist egen kompetanse, og som Marius ovenfor sier er det kampene de trener for, og uten de synker også motivasjonen for å trene. Det er tydelig hos mine informanter at kontaktfrie treninger er tungt i lengden. I oktober mente myndighetene at smittetrykket var på et såpass overkommelig nivå at de åpnet for kontakttrening for lag i 3. divisjon for herrer, noe som hadde en umiddelbar effekt på motivasjonen deres:

«De åpna jo for kontakttrening for 3. divisjon i oktober, og det var selvfølgelig artig (..) det gjorde noe med motivasjon og oppmøte. Det var flere som kom for å være med på trening, nettopp fordi de tenkte at «det her vil jeg og være med på». Så det gjorde noe med guttene generelt, og folk var mer påskrudd fordi vi skulle spille på trening, og få litt konkurranse igjen». (Tor, 22 år)

Igjen ser vi at stadig nye bevegelige mål gjør noe med motivasjonen, hvor åpning for kontakt-trening gjorde at spillere fikk en fornyet gnist for aktiviteten. Brage (20) fortalte også om mer kontakt på trening, og de begynte med dette allerede før det egentlig var lov:

«Vi begynte å spille litt etter hvert på sensommeren uti august, september der, og hadde litt mer kontakt på trening. Kanskje mer enn vi hadde lov til. Da ble jo motivasjonen bedre også». (Brage, 20 år)

Brage presiserer her det viktige poenget; kontakttrening eller «ordinær» fotballtrening gir økt motivasjon hos spillerne, og som lag var de også villige til å bryte de retningslinjene som forelå for å kunne gjøre dette. I rapporten fra NFF Buskerud som kom ut i mars, ville de undersøke hvilket forhold spillere og lag i Buskerud hadde til avstandskravet på fotballtreninger, og funnene her er også tydelige. Halvparten av lagene har sluttet å arrangere fotballtreninger pga. avstandskravet, og treningsfrafallet generelt i Buskerud har økt stort siden kravene først tredde i kraft (Hamoud, 2021). I rapporten til Olsvik et al. (2021) inngår det også en undersøkelse fra NFF Trøndelag, hvor tallene viser at flere klubber mener at det foregår ordinær trening eller kontakttrening i klubbregi.

4.3.2 Lagets motivasjon i 2020

Informantene mine ser ut til å forklare den kollektive treningsviljen og motivasjonen som varierende gjennom året. For å kunne se hvordan lag i norsk breddefotball har håndtert situasjonen, og for å forstå hvorfor mange lag har fortsatt treningene sine, var det i denne studien hensiktsmessig å ta en prat med et par trenere. På spørsmålet om hvordan lagets motivasjon har utviklet seg siden mars 2020 uttrykker begge trenerne at det har vært en utfordring å holde spillerne sine gående, og at det å komme med dårlige nyheter i garderoben ikke har vært noe lett;

«Når du står foran en voksen gruppe og du skal fortelle dem hvorfor vi ikke kan spille med kontakt, og når du egentlig ikke har noen grunn. Det er veldig vanskelig å forsvare det, og det var en utfordring. Vi fikk hele tiden den der «slappen» i ansiktet, og den var det vanskelig å håndtere for spillerne» (Petter, 35 år).

«Når du kommer inn i garderoben og må gi disse tunge beskjedene gjentatte ganger, så ser man jo på ansiktene til spillerne at det blir litt henging med hodet, de blir frustrerte, de får ikke lov å gjøre det de elsker og gjøre, og det er klart at det er med og påvirker». (Karl, 34 år)

Trenere i landet har hatt en utfordrende jobb det siste året, og det er fullt mulig å forstå at jobben med å motivere spillere har vært vanskelig. Kontaktfrie treninger er ut ifra utsagnet til Petter lite rasjonelt, noe som naturligvis kan diskuteres. Det har vært tydelig kommunisert fra myndighetene at smitterisikoen og nærkontakten er hovedargumentet, men å forholde seg helt pragmatisk til dette som trener for lag i bredden kan forståelig nok være vanskelig. Det å organisere treninger med avstandskrav har uansett ikke vært lett, og dette virker også å være noe spillerne selv har hatt forståelse for, noe som blir uttrykt i følgende utsagn:

«Trenerne har hele tiden hatt et tilbud der hvis noen har hatt lyst til å møte opp, og prøvd og gjort det ganske lystbetont, så det har vært veldig lite misnøye med deres håndtering av denne sesongen». (Karsten, 26 år)

«Vi hadde mye konkurranser, som å løpe på fjelltopper, bordtennis, volleyball og padel-tennis. Vi hadde masse forskjellig, så det holdt jo både motivasjon og samhold oppe. Vi satte veldig pris på at trenerne arrangerte slike ting». (Fredrik, 24 år)

«Trenerne har vært veldig hjelpende, med å holde motivasjonen oppe og bidra med det de kan. De har gjort alt de kan». (Brage, 20 år)

Spillerne har gjennomgående vært fornøyde med trenernes håndtering av situasjonen og den avlyste sesongen, virker det som. Weinberg og Gould (2014) skriver at det å forstå motivene hos egne spillere er viktig, og at man bør strukturere treningsmiljøet deretter. Når avstandskravet stadig vekk har blitt forlenget, så har trenerne stort sett vært nødt til å forholde seg til det, og formidle det videre. Ifølge mine informanter har trenerne alltid gjort treningene så lystbetonte som mulig, noe som vitner om god tilrettelegging i treningsmiljøet tross situasjonen.

Casual Leisure (CL) har tidligere blitt nevnt som et teoretisk konsept i studier på fritidsaktivitet, og blir i Stebbins (1997) definert som en relativt kort og morsom aktivitet. I

laget til Fredrik (24) ser vi at trenerne har arrangert og tilrettelagt for slike aktiviteter, noe som virker å ha hatt en positiv innvirkning på lagets motivasjon og samhold. Både MacCosham et al. (2015) og Hutchinson og Kleiber (2005) fant i sine studier at CL-aktiviteter har fungert som mestringsmekanismer i tunge eller stressende perioder, noe vi ser et eksempel på med laget til Fredrik.

Når spillerne deltar i slike aktiviteter vil de oppleve større balanse mellom fotball og andre aspekter ved fritiden deres, noe som potensielt vil kunne lede til en mer positiv oppfatning av deltakelsen deres, og forhåpentligvis gi en mindre risiko for frafall og utbrenthet for spillerne. Elkington og Stebbins (2014) skriver for eksempel at deltakere i en gitt SL-aktivitet burde oppleve og ha glede av andre aktiviteter også, noe Fredrik og hans lagkamerater har fått gjennom andre idretter og aktiviteter som nevnt. Hvis trenere i bredde-Norge kun hadde kjørt løping, styrke og pasningsøvelser gjennom 2020, hadde det blitt et slitsomt år for spillerne. Faktum er at motivasjonen for å trene og drive med fotball har vært varierende hos mine informanter og deres lag, og det er rimelig å anta at dette har vært tilfellet i de fleste klubber i breddefotballen. Noen av informantene melder at laget deres har vært flinke til å opprettholde motivasjonen, og én av dem beskriver det slik:

«Jeg synes egentlig vi har vært veldig flinke som lag til å holde motivasjonen oppe. Vi har hatt mange folk på trening selv om vi uke inn og uke ut har trent med avstand (..) Da er det ... kanskje vanskelig å la motivasjonen knekke og bare ikke komme på trening og, nettopp fordi alle andre er der. Det tror jeg er en opprettholdende faktor for motivasjonen hos mange (..) Jo flere vi er på treningene, jo vanskeligere er det å være den ene eller de to som ikke kommer. Så det tror jeg har vært veldig viktig for oss da». (Marius, 27 år)

Lag i breddefotballen er preget av et sterkt samhold, noe utsagnet ovenfor understreker. Et unikt ethos gjør seg igjen gjeldende, og flere av spillerne i denne studien har internalisert både normer og verdier forbundet med trening og lag-kultur. Ryan og Deci (2017) understreker viktigheten av sosiale relasjoner for motivasjonen, som sammen med kompetanse og autonomi er viktige behov å oppfylle for å skape en indre motivasjon for aktiviteten - og som Marius poengterer ovenfor, er lagkamerater en veldig god grunn til stadig å møte opp.

Autonomi er på mange måter essensen i selvbestemmelsesteorien, og det å la sine spillere f.eks. ta del i beslutningstaking rundt treningsstrukturen vil kunne bidra til en mer indre

regulert motivasjon. I et 2020 og 2021 uten sesong i breddefotballen har trenerne måttet motivere sine spillere, og det å la spillerne være med å planlegge treningen kan tenkes å ha vært et smart trekk, noe én av trenerne også sier:

«Jeg har vært veldig spørrende på hva gutta vil, og latt de tatt styringa på hvor mange økter vi skal ha (..) De har fått tatt del i antall dager vi skal trene og ja ... kanskje litt innhold og. Involvere de slik at de får litt det eierskapet da på hvordan vi skal legge det opp, for at de selv skal holde motivasjonen oppe» (Petter, 35 år).

Dette er et lurt trekk for å øke selvbestemmelse hos spillerne sine, og dermed bidra til økt motivasjon, og de fleste informantene melder om at trenerne deres har vært flinke til dette. Selv om trenerne i breddefotballen virker å ha gjort sitt for å holde spillerne sine gående og motiverte gjennom det siste året, er mitt generelle inntrykk at spillerne har opplevd motivasjonen som en berg- og dalbane, og at de stadig har måttet takle diverse kontrabeskjeder og dårlige nyheter fra myndighetene og NFF. Det er rimelig å anta ut fra mine informanter at amotivasjon eller mangel på treningsvilje og motivasjon har vært tilfellet for de fleste spillere i lavere divisjoner. Jeg velger å avslutte dette kapittelet med et utsagn som fremhever seg som beskrivende, hvor Karsten oppsummerer 2020 ganske bastant:

«Vi ble bare tappa for motivasjon hele veien føler jeg, av at «nå er det håp, nå er det ikke håp», osv. Et jævlig kjipt og motivasjonstappende 2020 egentlig» (Karsten, 26 år).

4.3.2 Inn mot 2021

Før vi beveger oss inn på konsekvensene av den avlyste sesongen, vil jeg også raskt gå gjennom noen av spillernes tanker inn mot en eventuell sesong i 2021, og om hvor motivasjonen deres ligger. Mange av disse spillerne er fortsatt unge, og ser fortsatt sitt snitt til å bli profesjonelle spillere, og kanskje spesielt i Norsk Tipping-ligaen. Lars (22) og Fredrik (24) fikk f.eks. begge muligheten til å trene med en klubb i høyere divisjoner i deler av 2020, noe som ga følgende innsikt:

«Man ser folk man mener man er like god som gjør det bra i høyere divisjoner. Jeg har vist på trening med den klubben at jeg har noe å gjøre i høyere divisjoner, og det

motiverer å slå tilbake etter en sesong som dette også. Det har vært skader, Korona, så motivasjonen er kjempestor for å komme tilbake i bedre form enn noensinne» (Lars, 22 år).

«Jeg er så sykt motivert for å komme i gang igjen. Når man først kommer i gang igjen og spiller litt, så kjenner jeg hvor kjekt det er. Man merker hvor mye man har savnet det (..) Når jeg trente med den klubben, så gjorde jeg meg ikke bort. Det er jo nesten det som har gitt meg litt motivasjon da» (Fredrik, 24 år).

Alle SL-karrierer og idrettskarrierer vil inneholde low-points og perioder som er ekstra tunge og stressende for deltakerne, men det å komme seg tilbake fra slike perioder virker hos flere av mine informanter å gi motivasjon i seg selv. Den avlyste sesongen i 2020 har fått mange av spillerne til å innse verdien av fotball, hvor mye det betyr for dem, og at de vil bruke dette low-pointet i deres SL-karriere til å slå tilbake for fullt når breddefotballen åpner igjen. Kostnadene ved å bedrive SL kan ifølge Lamont et al. (2014) likevel bli for store, og det er tidkrevende å trene fast fotball f.eks. i 3. divisjon, og det har utvilsomt vært *ekstra* tungt for mange det siste året. Frykten hos NFF, og som rapportene til Hamoud (2021) og Olsvik et al. (2021) ymter frempå om, er at frafallet i norsk amatør- og breddefotball kan øke som følge av avlyst sesong. Hva kan tenkes å være konsekvensene av at vi har stengt ned breddefotballen en hel sesong?

4.4 Konsekvenser av avlyst sesong i breddefotball

I rapporten til Hamoud (2021) om lag i breddefotballen i Buskerud, samt undersøkelsene på Trøndelag og Innlandet som Olsvik et al. (2021) henviser til, ser man bl.a. hvilke konsekvenser pandemien har hatt på treningsoppmøte og treningsvilje hos spillere i breddefotballen. Avstandskravet har ført til at flere har begynt å droppe treningene, og hele 47% av respondentene i Hamoud (2021) oppga at de sluttet av denne grunn, som er temmelig urovekkende tall. Fotball med null kroppskontakt kan som vi har sett også i denne studien for mange føles meningsløst, og det er hensiktsmessig å få frem denne frustrasjonen hos mine egne informanter.

«Hvis vi ikke får komme i gang til etter sommeren, da ... er det på grensen til å legge skoene på hyllen, faktisk. Du klarer ikke å gå et halvt år til uten sesong, jeg klarer hvertfall ikke det» (Andreas, 26 år).

«Jeg var nesten ikke på fotballtrening etter lockdown kom. Jeg synes ikke det var noe artig det vi holdt på med på trening, så jeg sa egentlig fra om det, at jeg ikke kom til å møte opp noe særlig før det ble ordentlig kontakttrening igjen» (Karsten, 26 år).

«Jeg er ikke innstilt på ny runde av det greiene der. Det hadde maks gått i ei uke til» (Svein, 25 år).

Det begynner altså virkelig å tære på for spillerne, og som utsagnene ovenfor viser, tenderer til og med flere mot å revurdere karrieren. Alle informantene mine melder om lignende tanker, og nok en avlyst sesong kan se ut til å være spikeren i kisten for noen av dem. Kostnadene ved å bedrive fotball som SL, i form av tid og ressurser, ser for mange ut til å bli for store hvis det skulle komme enda en avlyst sesong. Dette samsvarer med Lamont et al. (2014), hvor den tidkonsumerende naturen ved SL-aktiviteten rett og slett kan bli for stor til at deltakerne ser den fortsatte verdien. I profitthypotesen til Stebbins (2005) forklarer han hvordan belønninger med SL veier opp for alle kostnadene som medfølger, men for mange av spillerne i breddefotballen kan ny avlyst sesong være en for stor kostnad. Et viktig kjennetegn ved SL er at man utvikler seg en karriere innen aktiviteten, og for mange spillere i lavere divisjoner har 2020 og avlyst sesong vært en stor hindring for egen utvikling. Dette blir eksemplifisert av flere av informantene mine:

«Jeg sitter egentlig ikke igjen med noe (..) vi har kasta bort et år da, med utvikling. Vi har gått på tomgang hele 2020, og vi har ikke fått utviklet oss på den måten vi skulle ønsket» (Tor, 22 år).

«Jeg blir 25 år snart, og snart i min «prime». Jeg taper mye utvikling på dette året her, skikkelig mye» (Fredrik, 24 år).

«Jeg sitter igjen med at jeg sikkert har blitt dårligere selv, selv om jeg har trent hardere enn noensinne, fordi jeg ikke har fått spilt kamper. Sitter igjen med at man har blitt

lurt og robba fra et viktig år i livet mitt. Året jeg fyller 22, og det er en alder man kan ... det er en sykt viktig alder å spille fotball i» (Lars, 22 år).

Underveis i intervjuene kjente jeg på hvor emosjonelt investerte de var i fotballen, og i utsagnene ovenfor skinner frustrasjonen tydelig gjennom. Lars (22) poengterer at selv om han har lagt ned masse timer med signifikant innsats og egentrening, har han sannsynligvis blitt en dårligere fotballspiller. Uttalelsen hans er veldig emosjonelt ladet, og spillere i bredden har utvilsomt mistet et viktig år i sin utvikling. Det er kanskje spesielt følsomt for de som er i samme alders-sjikt som Lars, med større utviklingsmuligheter. Uten den kampspesifikke treningen vil aldri treningene ha den samme nytteverdien som en ordinær fotballtrening. Avstandskravet på fotballtreningene er et problem for mange, og som Olsvik et al. (2021) viser er det flere i NFF Trøndelag som melder at det foregår ordinære kontakttreninger i klubbregi. Dette er også tilfellet i mitt eget utvalg:

«Vi har gått litt imot reglene, det skal sies. Vi hadde fullkontakt trening vi, i ... fra sommeren og ut (...) Når jeg ser tilbake på det, så synes jeg at treneren løste det på en helt perfekt og magisk måte. Fra mitt perspektiv som spiller da, fordi vi ga litt faen i reglene, så vi fikk spille mer. Vi hadde det mye artigere» (Tor, 22 år).

*«Et par av de andre klubbene i området begynte å trene i mai tror jeg, så trente de fast etter det **med** kontakt (...) Vi skulle følge retningslinjene i starten, men så sklei det ut etter hvert, i takt med alle andre egentlig» (Brage, 20 år).*

I klubbene til Tor og Brage kom de til et punkt hvor de ikke lenger «gadd» å følge retningslinjene. Det har skapt forskjeller i landet at noen lag har trent med kontakt, og andre ikke. Det virker som at kontakttrening har vært uunngåelig i noen klubber, og kanskje spesielt for de lagene med ambisjoner om å rykke opp til PostNord-ligaen, som den ene treneren vektlegger:

«Når du hører andre klubber i samme divisjon som driter fullstendig i reglene, så er det klart at det påvirker jo oss og. Spesielt for oss også, som har en målsetning om å rykke rett opp (...) da ble det jo til at vi drev på litt mer enn vi skulle vi og. Vi følte etter hvert at vi ble litt tvunget til det med våre ambisjoner, for at de andre lagene ikke skulle få for stort fortrinn på oss». (Karl, 34 år)

Dette er et stjerneeksempel på et problem ambisiøse lag og klubber har støtt på i 2020. Det er et klart fortrinn å drive med kampspesifikk trening. Ikke bare for å prestere bedre, men for å øke interessen rundt treningene, noe den andre treneren i studien også presiserer:

«Jeg vet om mange klubber som ikke har fulgt regelverket, veldig mange. Fra 3. divisjon og helt ned til 7. divisjon, som på et tidspunkt utpå året bare måtte åpne for kontakt, eller så hadde ikke folk giddet. Jeg har sikkert brutt litt regler jeg også, og gått litt på akkord» .(Petter, 35 år)

Jo lenger avstandskravet ble videreført av regjeringen, jo mer frustrasjon var det å spore hos informantene mine. For de lagene som faktisk har fulgt avstandskravet og de retningslinjene som har foreligget, har det siste året vært spesielt tungt. De har ofte måttet innse at deres motspillere i samme divisjon har trent med full kontakt, mens de selv har holdt regelverket hele veien. Én av informantene oppsummerer denne følelsen, som flere spillere og lag garantert har kjent på under pandemien:

«Det var masse klubber i området som jeg vet trente fullt, som ikke var lov. Det følte jeg på, og det var ganske tungt, å vite at andre trente for fullt, mens vi ikke gjorde det, og at det kunne bli sesong. Da hadde vi sittet med lua i hånda og ... og for eksempel rykka ned fordi vi faktisk gjorde det vi fikk beskjed om. Den kjente jeg var ... den stakk litt grann». (Svein, 25 år)

I 2021 handler det om å holde liv i breddefotballen, og det å åpne for kontakt og ordinære treninger igjen ser ut til å være en viktig del av løsningen. I Danmark har breddefotballen vært åpen for vanlige treninger og kamper siden høsten 2020, og de har også kommet i gang igjen nå våren 2021 (Overvik, 2021). Mye av grunnen er ekspertrapporten som ble lagt frem angående prognoser for smittetall, som anslo at åpning av utendørs aktivitet for voksne over 20 år ikke ville føre til nye innleggelser eller økt smitte i samfunnet (Institutt, 2021). For noen av spillerne i min studie vil nok en avlyst sesong ha store konsekvenser:

«Jeg tror ikke jeg orker å gå gjennom en ny runde sånn som vi gjorde nå i 2020. Da blir det egentlig å prøve seg i en 2. divisjonsklubb en plass. Hvis det ikke går så kan det fort bli nedtrapping med trening. Men jeg tror fokuset endres litt da» (Svein, 25 år).

«Å gå et helt år til med trening uten kamper, det tror jeg egentlig ... ikke jeg hadde klart. Da tror jeg nesten jeg hadde vurdert å slutte etter hvert. Det er greit i ett år, men to blir for lenge. Jeg har ikke spilt en kamp siden mars 2020. Hvis det ikke blir sesong, kommer jeg til å snakke med noen 2. divisjonslag». (Brage, 20 år)

Den indre motivasjonen som tilsynelatende har kjennetegnet spillere i bredden gjennom 2020 kan se ut til å avta nå. Ny avlyst sesong gjør at Svein og Brage kommer til å søke seg høyere opp i divisjonene, og den samme lojaliteten som tidligere ble nevnt som en viktig egenskap i motgang, ser ikke lenger ut til å være like gjeldende. Dette er potensielt en uheldig utvikling, og det er også rimelig å anta at en spillerflukt fra breddefotballen og opp til det som per dags dato er «toppfotball», vil kunne føre til et større skille mellom topp og bredde i norsk fotball, noe man vil unngå. De innledende undersøkelsene til Hamoud (2021) på frafallet i breddefotballen peker uansett i feil retning, nemlig mot at flere dropper trening. Ved å videreføre avstandskravet langt inn i 2021 vil tallene for frafallet i breddefotballen kunne komme til å se stygge ut. Spillere i bredden vurderer å stoppe deltakelsen på bakgrunn av mangel på ordinære treninger og kamper. En annen informant er ganske klar i sin tale her:

«Jeg tror at 3. divisjon har mista ganske betydelig antall spillere med at de ikke har fått holde på. Jeg tror at mange kommer til å gi seg nå. Jeg tror mange har gitt seg. Den luka mellom bredde- og toppfotballen kanskje har blitt en del større enn den hadde trengt». (Karsten, 26 år)

«Den magiske garderobekulturen» i breddefotballen har allerede blitt trukket frem i studien min som sentral for at spillere har fortsatt med fotball som fritidsaktivitet. Uten garderobebruk har mange klubber sannsynligvis mistet mye av denne kulturen og stemningen, og en annen potensiell konsekvens av enda en avlyst sesong vil være at klubb- og lagmiljø begynner å svinne hen, som én av informantene også ymter frempå:

«Koronasituasjonen har bitt litt på alle sammen, og den gnager nesten litt på hele miljøet. Mer spydigheter på trening enn man kanskje er vant til, og det er jo litt interessant». (Brage, 20 år)

«Den garderobekulturen ble ikke helt den samme i 2020 heller. Man kan ikke lenger komme en halvtime før trening og sitte en gjeng å snakke. Det har gått hardt utover det samholdet, og vi har savna den kulturen». (Marius, 27 år)

Som spillerne i sine utsagn understreker, virker koronasituasjonen å tære på hele miljøet, med spydigheter og murring i spillergruppen som eksempler. Breddefotballen klør etter å komme i gang igjen, og det å oppleve garderobekulturen virker også å være en sentral del av dette. Behovet for sosial tilhørighet er ifølge Ryan og Deci (2017) helt sentralt for en indre regulert motivasjon, og ny avlyst sesong *uten* garderobebruk vil ikke hjelpe noe særlig i den forstand. «Den gode garderobekulturen» som breddefotballen ofte karakteriseres med virker å rett og slett å ha slått sprekker det siste året. Lojalitet og samhold er to faktorer mange av informantene nevner som viktigst for sin deltakelse, men her ser vi altså eksempler på at disse elementene ikke har vært «like stødige» det siste året, noe også en annen informant presiserer:

«Det har hatt en ganske drastisk påvirkning egentlig (..) Kontakten med lagkompisene annet enn de jeg henger med ellers, har vært minimal og tilnærmet ingenting. Så tror jeg fortsatt at vi er i fare for å ha mista noen spillere pga. 2020-sesongen, så det har hatt mye å si sånn for samholdet sin del, at ... at det ikke har blitt sesong, og jeg tror at vi risikerer og miste noen spillere pga. det da». (Karsten, 26 år)

Å være en del av en garderobe og oppleve samhold ble også tidligere nevnt av informantene som en sentral belønning med fotball som SL. Samholdet virker å ha blitt påvirket under pandemien, og «et unikt ethos» står kanskje ikke like sterkt som for ett års tid siden. Green og Jones (2005) skriver at man i enhver «serious leisure» vil utvikle en sosial identitet, og ved å være en del av et lag i breddefotballen har spillerne lært og blitt integrert med et sett med verdier, normer og mål. For mine informanter har denne identiteten har for alvor blitt utfordret i 2020 og 2021, og spørsmålet er om det ikke begynner å spøke for deltakelsen til flere av dem, hvis *nok* en avlyst sesong skulle komme. I den siste delen av dette kapittelet skal jeg bruke litt plass på å snakke om dette potensielle frafallet i norsk breddefotball.

Fotball tar mye tid, og det å dra på trening uke inn og uke ut krever sitt. Jeg har allerede vist eksempler fra både Brage (20) og Svein (25), som begge kommer til å prøve seg på klubber høyere oppe i divisjonssystemet hvis breddefotballen fortsetter å være nedstengt. Dette er spillere i ung alder, som kanskje fortsatt har håpet om å utvikle sin karriere i retning av

profesjonell fotball. For mange andre i norsk breddefotball fungerer fotball mer som en fritidsaktivitet, og da en *viktig* fritidsaktivitet eller «serious leisure». Faktum er at for disse spillerne har avlyst sesong gitt dem tid til å tenke på denne fritidskarrieren. Er det virkelig verdt all tiden uten å få kamper og kontakttrening? Noen av informantene har rett og slett funnet andre aktiviteter å bruke tiden sin på:

«Den tiden som det ikke var kontakttrening i 3. divisjon så, så møtte jeg nesten ikke opp i det hele tatt, for jeg synes ikke det ga meg noe som helst å være på trening og stå å slå pasninger (...) da synes jeg ikke det var noe artig å holde på, så da begynte jeg faktisk å springe istedenfor. Trente løping hele fjor og endte opp med å springe maraton i oktober». (Karsten, 26 år)

Karsten sitt utsagn ovenfor er verdt litt ettertanke. For selv om de generelle funnene så langt støtter at fotball er en viktig del av spillernes liv, så har det for Karsten sin del kommet til et punkt hvor fotball som fritidsaktivitet faktisk ikke har gitt ham like mye. Her er det lett å tenke seg at kostnadene med fotball, her i form av skuffelse, veier tyngre enn belønningene. Utsagnet problematiserer den tilsynelatende vannfaste påstanden om at fotball er en helt essensiell fritidsaktivitet for informantene. Det samme tilfellet finner vi også eksempel på hos en annen informant:

«Jeg så ikke helt poenget med å gå på hver eneste økt (...) Så da lasta jeg heller ned Strava og sprang meg en tur i fjellet. Jeg fant andre plasser å konkurrere litt, fordi på fotballbanen var det jo ikke konkurranser». (William, 25 år)

I store deler av perioden med kontaktfrie treninger mistet mange motivasjonen til å stille opp, noe som gjør at vi kan stille spørsmål med hvilke motivasjonsfaktorer som faktisk drev dem i denne perioden. Ryan og Deci (2000) finner at aktivitetens personlige viktighet spiller en rolle for indre motivasjon, og i Karsten og William sine tilfeller virker ikke den personlige viktigheten å være «stor nok» til at de holdt treningsoppmøte vedlike. Motivasjonen ble flyttet mot andre aktiviteter, og begge nevner løping som et eksempel. I studien til Hutchinson og Kleiber (2005) fant de at for individ som har opplevd en uforventet hendelse i sine liv har brukt «casual leisure» som en aktivitet for å øke både trivsel og positivitet. For Karsten og William har pandemi og avlyst sesong vært en slik negativ hendelse, hvor løpingen for dem har fungert som en passende og støttende CL-aktivitet.

Å ha en optimal fritidslivsstil blir av MacCosham et al. (2015) understreket som viktig for å holde ut i en gitt fritidsaktivitet. Ved ikke å legge for mye fokus på fotballen i et år som 2020, kan vi på deres og lagets vegne håpe at disse spillerne har brukt løpingen som en alternativ aktivitet for å få tilbake gnisten for fotballen inn mot 2021. Som jeg tidligere har vist er det kampene gjennom sesongen spillere i breddefotballen trener for, og for William måtte han finne andre plasser å konkurrere det siste året. Dette kan sees i lys av det Weinberg og Gould (2014) og Csikszentmihalyi (1990) skriver om flow i fritidsaktivitet, hvor det å få utfordret seg selv i henhold til ferdighetsnivå er essensielt for å oppleve flyt i en aktivitet.

Frafall er en frykt alle informantene nevner i intervjuene, og nedenfor følger et knippe utsagn om det potensielle frafallet i bredden:

«Det kommer til å spøke etter hvert for at vi mister halve laget vårt, det tror jeg er helt realistisk at vi kan gjøre faktisk. Skulle vi gå et helt år til uten fotballkamper, så er jeg helt sikker på at jeg ikke kommer til å fortsette». (Karsten, 26 år)

*«Jeg er spent på de eldste på laget, rett og slett. De tror jeg forsvinner, hvertfall hvis det ikke blir noe sesong **før** sommeren».* (Andreas, 26 år)

«Jeg vet ikke hva som vil skje hos oss, men jeg vet at det er mange i fotball-Norge som kommer til å gi seg med fotballen, det vil jeg tro. Fordi det er vanskelig å holde motivasjonen oppe, og i det hele tatt fortsette å trene, når situasjonen fortsatt er som den er». (Karl, 34 år)

Å ha et mål i andre enden er helt nødvendig for å opprettholde motivasjonen. Faren med *nok* en avlyst sesong amotivasjon. Fullstendig fravær på motivasjon kan bli tilfellet for mange i bredden, og for Karsten (26) sin del vil et år til uten kamper bli spikeren i kisten for hans deltakelse i fotball som fritidsaktivitet. Konsekvensene og ringvirkningene av halvannet år uten fotball virker allerede å ha blitt ganske store, basert både på rapportene som hittil har kommet, og på uttalelsene og fortellingene fra mine egne informanter. Frustrasjon og lite forståelse for de avgjørelsene som har blitt tatt går igjen i intervjuene jeg har foretatt. Jeg velger å bruke litt plass på slutten av denne analysen for å kaste lys på hvordan spillere og trenere har opplevd myndighetene og NFF sin håndtering av Koronasituasjonen. Først et emosjonelt utsagn fra én av trenerne:

«Man kunne møtes på treningsentre og trene sammen, ta et bad i svømmehallen og sitte i saunaen. Man kunne til og med gå på byen å fyre, og at vi da ikke kunne spille fotball?! (..) det er DEN som er vanskelig å forstå». (Petter, 35 år)

4.4.1 Håndteringen til regjeringen og NFF

Avslutningsvis i intervjuene valgte jeg å stille informantene mine spørsmål rundt deres oppfatning av håndteringen til regjeringen og NFF under pandemien. Spillerne og trenerne deler mange av de samme tankene om håndteringen, og mye frustrasjon kom frem. Den situasjonen norsk breddefotball befinner seg i per dags dato har vært uheldig for spillere og trenere, men det forhindrer likevel ikke mine informanter i å forholde seg nok så pragmatisk til den. Flere av dem uttrykker en forståelse for avgjørelsene som har blitt tatt ifht. breddefotballen, hvor de vektlegger at regjeringen og NFF har hatt vanskelige problemstillinger å håndtere. Dette blir eksemplifisert med dette utsagnet:

«Jeg skjønner at regjeringen sliter med dette, og må prioritere økonomi og arbeidsplasser osv., og det er jo sikkert ikke lett å ta disse avgjørelsene» (Fredrik, 24 år).

Den samme forståelsen ble uttrykt av begge trenerne i studien, men hvorpå én av dem mente at regjeringen i begynnelsen av pandemien håndterte det fint, før han innså at breddefotballen ble nedprioritert:

«I starten virket det veldig fornuftig. Det virka smart. Det virka ... få ungene tilbake i barnehage og skoler, få åpna opp de yrkene var samfunnskritiske. Så stoppa det litt opp der følte jeg». (Petter, 35 år)

NFF og hele «grasrota» har vist at de tar smittesituasjonen på alvor. Dette understreker også Svendsen (2020) i hans brev til regjeringen, hvor han også nevner koronavettkurset, som ble lansert raskt etter pandemien brøt ut. Dette er et e-læringskurs som tar sikte på opplæring i smittevern, og omhandler oppførsel på og utenfor banen for å ivareta smittevern på best mulig måte, og er et eksempel på et bra tiltak fra NFF sin side. I rapporten til Olsvik et al. (2021) er konklusjonen deres tydelig: «NFF og medlemsklubbene vurderes som godt egnet til å implementere og forvalte en gjenåpning av ordinær trening i breddefotballen for voksne».

En mening som deles av nesten samtlige informanter er at beskjedene har vært for utydelige og lite konsekvente. Ved ikke å komme med klare mål og beskjeder har mange av dem opplevd 2020 som et frustrerende år:

«Mye frustrasjon, spesielt dette med at vi gikk rundt og ventet uten at man fikk noen klar avklaring på at «sesongen starter om én måned». Vi fikk heller at «den kan starte om én måned». Også gikk det en måned, også var det «den kan starte om 2 måneder». Det blir det mye frustrasjon utav». (Brage, 20 år)

«Det å gi skikkelige svar er viktig, og er noe som har manglet». (Andreas, 26 år)

Begge trenerne hadde mye på hjertet rundt dette med håndteringen, og de poengterer at det har vært vanskelig somt trenere å forholde seg til alle beskjedene og kontrabeskjedene som har kommet fra NFF og myndighetene. Én av dem forklarer det fint:

«I fjor var alt veldig oppstykket. Det var en ny beskjed da, og to uker senere var det ny beskjed om utsettelse igjen. Jeg tror vi er mye mer tjent med å få litt mer ro over situasjonen. Da tenker jeg at de setter litt mer langsiktige mål». (Karl, 34 år)

Det er gjennomgående i svarene til mine informanter, at de mener beskjedene fra myndighetene har vært for lite etterrettelige. Å forholde seg til dette som spiller og lag har vært frustrerende, og planlegging av trening og potensiell sesong blir med slike beskjeder og kontrabeskjeder vanskelig og nesten umulig. NFF har gjennom hele pandemien kommunisert at de skal gjøre *alt* for at voksne mellom 18 og 40 år skal få drive med det de elsker, informantene mine har alle en følelse av at ordene har blitt mer og mer vektløse. I stedet for å gi tydelige beskjeder og ta en tidlig avgjørelse tidligere angående sesong, har NFF valgt å holde håpene oppe hos spillere i breddefotballen, ved å utsette potensielle startdatoer for sesong. Dette blir også eksemplifisert av to informanter:

«De skal prøve å holde motivasjonen oppe hos alle lag rundt om, og ikke minst hos alle spillere, men derfor gir de oss litt falske forhåpninger. Den fikk jo vi smake veldig på i 3. divisjon, om at vi hele veien trodde vi skulle få komme i gang, så det var ganske tøft og til tider veldig irriterende for oss. Det var litt mye frem og tilbake». (Karl, 34 år)

«For min del hadde det vært mye bedre om vi hadde fått beskjed den 1. mai om at «det blir ikke noe sesong i år», også så hadde man da bare kunne avskrevet det med en gang, istedenfor at man bare fikk skuffelse på skuffelse på skuffelse, og det tæret mye mer på enn det kunne gjort hvis myndighetene og NFF bare hadde avskrevet det med en gang, for da kunne vi ha fokusert inn mot 2021 istedenfor». (Karsten, 26 år)

Falske forhåpninger i affekt trekkes frem som et irritasjonsmoment hos Karl, noe det nok kan føles som, i affekt. Dette er i mine øyne derimot litt tvetydig; NFF og regjeringen har kanskje ikke vært helt konsekvente med tanke på å sette klare datoer for åpning av ordinær trening og kamper, men kan dette ha vært til breddefotballens fordel? Ved stadig å ha en dato foran seg hvor man blir forespeilet en åpning, har det hos mine informanter faktisk vist seg at motivasjonen i noen grad er holdt «oppe». Ja, det føles blytungt når nyheten kommer om at det ikke åpnes til *den* og *den* datoen, men det stadig å ha en ny potensiell dato å forholde seg til gjorde kanskje at spillere i bredden faktisk har kunnet dytte motivasjonen videre. På denne måten kan NFF ha holdt flere lag gående, og kanskje unngått et større frafall, ved å stadig sette nye potensielle åpningsdatoer for ordinær trening og sesong.

For Karsten (26) sin del virker det derimot som om håndteringen av situasjonen fra NFF sin side har vært slitsom for han. «Skuffelse på skuffelse» bruker han for å forklare all utsettelse av sesongstart, og det er kanskje disse skuffelsene som til syvende og sist kan ødelegge for mange av spillerne. I Lamont et al. (2014) ble skuffelsene for store for noen av deltakerne, og selv om NFF har holdt liv i bredden så langt, er det nok ikke mange skuffelser å gå på for noen av spillerne. En annen frustrerende faktor for mange av spillerne jeg har intervjuet er toppfotball-piloten, og hvilke divisjoner denne rommer. Mange av dem sliter med å godta at 3. divisjon eller Norsk Tipping-ligaen ikke er innlemmet i denne «piloten», og dette har også vært grobunn for mye av frustrasjonen som har bygget seg opp i løpet av fjoråret.

«Jeg har spilt 2. divisjonsfotball selv, og det er så lite som skiller klubber i 3. divisjon og 2. divisjon. Spillere i PostNord lever akkurat likt som oss ellers. At de ikke åpna 3. divisjon, er litt bak mål synes jeg. De burde åpnet 3. divisjon når de først åpnet for 2. divisjon». (William, 25 år)

«Jeg synes det er ufattelig dumt. 3. divisjon er semi-profesjonelt da, og mange som meg, gjerne yngre enn meg og, har ambisjoner. Det er jo en grunn til at de spiller i 3. divisjon» (Fredrik, 24 år).

«Du bruker nesten like mye tid på fotballen i 3. divisjon som i 2. divisjon, og over halvparten av klubbene i 3. divisjon trener vel så mye som lag i 2. divisjon». (Petter, 35 år)

Breddefotball som serious leisure har vært et viktig fokus i denne studien, og det tidkrevende aspektet har hele veien blitt vektlagt som en sentral faktor for dette. Som Petter (35) og delvis William (25) poengterer er skillet mellom 2. og 3. divisjon minimalt med tanke på seriøsitet, tid, trening og ikke minst nivå. Da er det også mulig å forstå hvorfor frustrasjonen skapes. 3. divisjon har de siste årene blitt enda mer spisset, og nivået har økt betraktelig som følge av dette. Dette gjør også at det kreves mer av de spillerne som befinner seg i divisjonen. Det kan absolutt argumenteres for at 3. divisjon burde vært innlemmet i toppfotball-protokollen, og kanskje spesielt med tanke på de små forskjellene i seriøsiteten og tidskonsumet i treningen mellom 3. og 2. divisjon.

Faktum er uansett at breddefotballen *ikke* har blitt prioritert som viktig nok for gjenåpning. Hvorvidt dette er plausibelt er et spørsmål det fortsatt er vanskelig å svare på, og det kan hende det er flere andre poster i dagens samfunn det er viktigere å prioritere før breddefotballen. Det forhindrer derimot ikke fotballen å stille sine berettigede spørsmålstegn; fordi skal virkelig en øl på byen, eller turen til Spania komme foran ordinære treninger i breddefotballen? Flere av informantene i denne studien har slitt med å godta prioriteringene gjort av regjeringen, og mange av dem bruker lignende eksempler:

«De åpnet bylivet, og åpnet for reiser i sommerferien. Det eneste jeg følte ikke åpnet, var 3. divisjon og nedover». (Brage, 20 år)

«Dem som ikke har spilt fotball har jo endt opp på hjemmefest, stort sett (..) De skulle ha åpna for treningskamper og kontakt, hvertfall åpna for kontakt i sommer når det nesten ikke var smitte. Jeg synes de var for defensive». (Svein, 25 år)

«Det er jo klart jeg var forbanna, og jeg skjønnte ingenting (..) Vi kan ha lagfest med 20 mann, men vi kan ikke spille fotball?» (Lars, 22 år)

«Jeg kjenner jo jeg blir litt provosert over at retningslinjene ikke har vært konsekvente nok. Det går på dette med i sommer. Hvorfor ikke bare holde grensene stengt, sånn vi blir kvitt det raskere? Det har provosert meg, og vi skulle hatt enda litt røffere retningslinjer for å bli kvitt det kjappere». (Karl, 34 år)

Å forholde seg pragmatisk til situasjonen har vært vanskelig for spillere og trenere i bredden, og utsagnene ovenfor viser at frustrasjonen og sinnet til tider har tatt overhånd for mange. Svein (25) åpner en interessant diskusjon angående smittetrykk, som i og for seg selv er en helt egen debatt. Kunne en mer lokal regulering av breddeidrett vært aktuelt i 2020 og 2021? Mange kommuner og fylker har til tider knapt hatt nye smittetilfeller, og spørsmålet er om det ikke kunne vært et smart trekk av regjeringen å ha tilrettelagt for en slik lokal regulering av aktivitet i «bredden». På denne måten ville man hvertfall ha tilfredsstilt deler av breddeidretten, men dette er igjen en kompleks problemstilling og utfordring.

Det å ikke få drive med den fritidsaktiviteten man elsker er uansett blytungt, men det faktum at spillere allikevel har valgt å fortsette sin deltakelse i en tid hvor «pandemien herjer» og fotballen er nedstengt – det forteller oss ganske mye om forpliktelsen disse spillerne har til aktiviteten. Jeg nevnte tidligere at Svendsen (2020) i sitt brev til regjeringen brukte «folkehelsen» som hovedargument når han og NFF vil legitimere åpning av breddefotballen for voksne. Er det kanskje på tide å tilføye et argument i denne debatten?

«For å være helt ærlig, så liker jeg egentlig alt med fotball. Hvertfall i det året som var ... man innser hvor jævlig mye det betyr for deg å spille fotball. Det er breddeidrett, og det betyr så mye for oss». (Fredrik, 24 år)

5.0 Oppsummering og avslutning

Hensikten med denne studien har vært å se hvordan Korona-pandemien har påvirket deltakelsen til spillere i norsk breddefotball siden mars 2020. Begrepsmessig har jeg tatt utgangspunkt i Stebbins' (1982) serious leisure-perspektiv. Det fremkom tidlig i analysen at de fleste av informantene hadde likeartet fotballbakgrunn, de startet alle med denne fritidsaktiviteten i veldig ung alder. Selv om et par av informantene har hatt muligheten til å trene med klubber høyere i divisjonssystemet i løpet av 2020, er fellesnevneren for alle at de har kjent på savnet av ordinære treninger og kamper.

Det generelle inntrykket er at fotball som fritidsaktivitet er en helt sentral brikke i livene til spillerne. Å holde ut i aktiviteten uansett hvilke hindringer man møter på, blir av Stebbins (2007) trukket frem som den viktigste egenskapen ved SL. Avlyst sesong og fotball uten kontakt må kunne sies å ha vært en real utfordring i 2020 og 2021. Hvordan har spillerne håndtert dette? Mine informanter har gjennom sin forpliktelse til aktiviteten, lojalitet til lagene sine og dedikasjon overfor egen utvikling klart å holde på treningsvilje og motivasjon gjennom store deler av pandemien. Selv om funnene i denne studien ikke uten videre kan generaliseres, er det rimelig å anta at de også gjelder for de fleste andre spillere i breddefotballen.

Breddefotball kan for noen spillere og deltakere oppleves som en ren hobby. Men på et tidspunkt i karrieren har det for spillerne i denne studien utviklet seg til en seriøs og betydningsfull fritidsaktivitet. Dette perspektivet har det vært lagt lite vekt på i diskusjonen om gjenåpning av breddefotball i sesongen 20/21. Folkehelse og økt fysisk aktivitet er uten tvil to viktige og åpenbare fordeler med å gjenåpne breddefotball for voksne. Funnene i denne studien viser imidlertid at breddefotball som SL ikke bare er en arena hvor man holde seg fysisk aktiv og vedlikeholde helsen, den fungerer også som en sentral del av hverdagslivet for disse spillerne, som de har slitt med å holde seg borte fra. Breddefotball har i min studie vist seg å være en arena hvor spillerne føler seg hjemme, og den har fungert som avkobling fra et stressende student- og voksenliv. «Jeg elsker fotball», «det er det artigste jeg vet» og «fotball er viktig i livet mitt» er utsagn som går igjen hos flere av spillerne.

Dette er et tydelig budskap. Det er ikke bare folkehelsen som har vært problemet med nedstengt breddefotball, det er også fraværet av en sentral del av det praktiske og emosjonelle livsgrunnlaget i norske fotballspilleres liv. Deres viktigste identitet er knyttet til fotball som serious leisure.

Serious leisure-perspektivet fagner inn informantene forhold til fotball, men flere utsagn vitner om at den avlyste sesongen nærmest har tatt knekken på seriøsiteten. For noen av informantene har den avlyste sesongen ført til mye mindre treningsmengde og klare tendenser til amotivasjon, med et ambivalent forhold til myndighetenes tiltak og overordna politikk overfor breddefotballen. Jeg har pekt på flere ting i datamaterialet som kan bidra til å nyansere deres dedikerte offisielle «historie» om egen SL-aktivitet, om at fotball er en helt essensiell fritidsaktivitet for spillerne. Vi kan naturligvis spørre oss om fotball virkelig er så viktig for disse spillerne, hvis de lett finner andre aktiviteter å engasjere seg i under nedstenging og uten kontakttrening i 20/21? Mine informanter kan utvilsomt betegnes som SL-spillere, men noen av informantene utfordrer også «serious leisure» som en presis og dekkende teori om breddefotball. Teorien kan antakelig suppleres og nyanseres i nye forskningsprosjekt.

Informantene har beskrevet sin egen motivasjon under korona-pandemien som en berg- og dalbane. Med nok en avlyst sesong ville enkelte av informantene revurdere sin egen «fritidskarriere» i fotball. Det meldes om en for «tynnslitt motivasjon» etter 14 måneder med tiltak. Den indre motivasjonen som tidlig i nedstengingsperiode virket å stå sterkt hos spillerne, se ut til å tæres mot et forsvinningspunkt jo lenger breddefotballen holdes stengt. Én sesong kan gå for disse SL-spillerne, to sesonger med nedstenging virker uoverkommelig. Indre motivasjon er utvilsomt viktigst for mine informanter, men flere nevner også mer ytre motivasjonsfaktorer som det å score mål og anerkjennelse fra trener dukket opp som viktige. Dette forteller oss at spillere i «bredden» på SL-nivå først og fremst er drevet av en indre motivasjon, men at ytre motivasjonsfaktorer virker inn, og mer slik i krisetider.

Det å møte lagkamerater, ta seg en kaffe og «jabbe sjit» var viktig for Marius (27), og har vært en mangelvare i 2020, mens Karsten (26) ikke hadde holdt på med fotball om det ikke hadde vært for kompisene på laget. Garderobekulturen i breddefotballen er en spesiell sosial verden med et bestemt ethos. Samtlige informanter i denne studien understreker betydningen av å være en del av en slik garderobekultur.

Vedlikehold av sosiale relasjoner og det å prestere sammen som et lag er viktige fordeler med serious leisure (Stebbins, 2007). Dette er også den viktigste grunnen til at mange i breddefotballen har valgt å fortsette med aktiviteten under nedstengingen, men som vi har sett begynner garderobekulturen og miljøet å slå litt sprekker våren 2021. «Det unike ethos», som blir trukket frem som en viktig karakteristikk i enhver seriøs fritidsaktivitet, har blitt satt på prøve under pandemien, og tiden vil vise hvor lenge dette lar seg vedlikeholde. Mangel på garderobekultur samtidig med at den indre motivasjonen har blitt tæret ned, gjør det potensielle frafallet i breddefotballen større jo lenger den er nedstengt uten konkrete planer for gjenåpning og presise tiltak for å styrke breddefotballen i enden av en krisetid. «Det unike ethos» som blir trukket frem som en viktig karakteristikk i enhver seriøs fritidsaktivitet har blitt satt kraftig på prøve under pandemien. Mine informanter antyder at prøven har vært på helt grensen, selv for de mest dedikerte SL-spillere.

Behovet for kompetanse er hos Ryan og Deci (2017) helt sentralt for indre motivasjon, og blir ikke minst oppfylt av å spille kamper. Alle informantene understreker viktigheten av kamper for deres egen motivasjon og utvikling. «*Jeg er nok en dårligere fotballspiller nå enn det jeg var for et år siden*» sa Karsten (26). Det er sannsynlig at dette faktisk er tilfellet – både for Karsten og mange andre i norsk breddefotball. Samtlige informanter nevner både savnet av kamper og ordinære treninger som stort. Det å oppleve flyt i fritidsaktiviteten oppnås ved optimale trenings- og konkurranseforhold, noe spillere i bredden har manglet det siste halvannet året. Samtlige spillere i studien bruker mye tid på trening, både på og utenfor banen, for å bli bedre fotballspillere. Noen av informantene er fortsatt tidlig i 20-årene, og har ambisjoner om å komme seg høyere i divisjonssystemet – kanskje til og med bli profesjonelle om noen år. Nedstengt breddefotball har vanskeliggjort sjansene for disse spillerne til å utvikle seg under optimale forhold, noe flere av informantene har funnet problematisk.

Forpliktelsen til fotball som fritidsaktivitet er bemerkelsesverdig, og spillerne og trenerne har investert mye tid og store ressurser på å utvikle sine respektive fritidskarrierer. Hverdagslivet er til vanlig planlagt rundt fotball. Alle informantene har opp gjennom oppveksten og ungdomsårene prioritert fotballen foran nesten alt annet, og det har gått på bekostning av annet sosialt liv. Nedstengingen har derfor hatt kraft og betydning langt utover det fotballmessige for SL-deltagerne. I rapporten til Olsvik et al. (2021) er konklusjonen at folkehelsegevinsten av å åpne for ordinær trening i breddefotballen er betydelig. Norges Fotballforbund har også vektlagt folkehelsen som det viktigste argumentet for å gjenåpne

breddedefotballen. I Svendsen (2020) sitt brev til myndighetene oppsummerer han dette slik: «vi håper derfor myndighetene vektlegger betydningen av aktivitet i et folkehelseperspektiv». Det generelle inntrykket fra nyhetsbildet er også at folkehelsen stadig blir brukt som det viktigste insentivet for gjenåpning av bredden. I overkant av 48 000 spillere befinner seg i dagens voksne breddedefotball, og for mange av disse har den eneste fritidsaktiviteten deres blitt utsatt og nedstengt.

Jeg håper at min studie viser at fotball som seriøs fritidsaktivitet er et perspektiv som kan supplere vekten som legges på folkehelse når man skal prøve å forstå konsekvensene av nedstengingen under korona-pandemien, og når hvis i fremtiden møter lignende krisefenomen. Ikke minst fordi muligheten til å være engasjert i motiverende fritidsaktiviteter trolig indirekte også er et viktig bidrag til folkehelsen. Selv med «korona-treninger» og null kamper har spillere i bredden stort sett holdt det gående, med en indre drive og motivasjon for aktiviteten man ikke ser mange andre steder i samfunnet. Konsekvensene av nok en avlyst sesong vil potensielt kunne være at mange av disse fritidskarrierene svinner hen. Flere av informantene signaliserer i intervjuene at det allerede er stor frykt for frafall i deres egne lag. I rapporten til Hamoud (2021) og undersøkelsene som Olsvik et al. (2021) viser til, ser man en tendens til scenarioet vi kanskje frykter mest, nemlig et større frafall i breddedefotballen. Lojalitet, dedikasjon og en indre motivasjon ble fremhevet av mine informanter som viktige egenskaper i motgang. De har utvilsomt blitt utfordret på disse egenskapene, av nedstenging og tiltak under Korona-pandemien. Myndighetene må vurdere flere perspektiv og bør i fremtiden ha sterkere argumenter for ytterligere nedstenging.

Samtlige informanter var svært frustrerte med håndteringen av Korona-situasjonen fra regjeringen og NFF sin side, og det var tydelig at mange var uenige i måten ting har blitt gjort på i 2020. De fleste peker på ett eller annet tidspunkt ikke lenger forsto prioriteringene, og mange føler seg ignorert og oversett i denne prosessen. Min analyse viser at spiller-motivasjonen i noen grad ble vedlikeholdt av at myndighetene stadig kom med nye potensielle datoer for oppstart, det ga flere noe faktisk å jobbe mot. På denne måten kan man si at NFF gjorde noe lurt og riktig for SL-spillerne. Det kan virke som at det har vært mulig å unngå en del frafall ved en slik håndtering, med stadig utsettelse som grep, men den har også kommet med stadige skuffelser som kostnad. Skuffelsene har etter hvert blitt en stor kostnad for alle informantene, men viktigheten av fotball som seriøs fritidsaktivitet virker likevel, fortsatt i mai 2021, å ha «veid opp» for de pågående skuffelsene.

I den siste rapporten fra NFF har undersøkelser fått frem at «voksenfotballen» er viktigere for langt flere enn mange tror (Norges Fotballforbund, 2021). Seniorfotball er for mange en helt sentral del av livene dere. Det er tilfellet også for alle informantene i min studie. I skrivende stund befinner vi oss i mai måned 2021. Det ulmer i breddefotballen, hvor misnøyen og tålmodigheten lenge har vært økende. Breddefotballen er på bristepunktet i 2021. Det er mange spillere som setter sin lit til en effektiv vaksinestrategi og til mer lydhøre myndigheter i fremtiden.

5.1 Veien videre

Koronasituasjonen har skapt en krevende situasjon for mange lag og poster i samfunnet. Det finnes lite forskning på konsekvensene for fotballverdenen, spesielt for breddefotballen. I denne studien har jeg forsøkt å kaste et nytt annet lys på problemet med avlyst sesong, med fokus på fotball som en essensiell og viktig fritidsaktivitet. Selv om funnene i en kvalitativ studie som denne gjerne fremstår litt ambivalente, håper jeg at studien ikke etterlater tvil om at breddefotball som en «seriøs fritidsaktivitet» er et nødvendig perspektiv for å forstå betydningen av aktiviteten og konsekvensene av nedstenging. Det er uansett et felt og et perspektiv som det generelt virker å være forsket for lite på. Serious leisure-perspektivet trengs på breddefotball og i videre forskning. Både for å forklare pågående deltakelse i fritidsaktivitet, men også for å få frem fotballens og idrettens personlige viktighet og essens. Pandemien har gitt oss muligheten til å utforske denne sammenhengen, og jeg håper denne studien har bidratt til å få øynene opp for et potensielt nytt argument i debatten om åpning av fotballen: fotball som en sentral og viktig brikke i personers liv.

Jeg lar Lian (2014) få de siste ordene i denne masterstudien:

«Jeg lette etter svar på hva som drev disse gutta, hva som fikk dem til å bruke kvelder og helger, stort sett året rundt, på å spille fotball uten å få noe igjen for det. Jeg trodde mye av forklaringen var kameratskap, et miljø de trives i og et sted å høre til. Og det stemmer nok også. Men først og fremst fant jeg stolthet og genuin idretts glede. Dette er spillere som elsker å spille fotball, og de fleste av dem holder også et imponerende høyt nivå. For dem har tredjedivisjon en egenverdi som ikke står tilbake for toppfotballen. Og det gjelder ikke bare spillerne, men alle som er involvert i breddefotballen».

Referanser

- Bezuglov, Eduard, Lazarev, Artemii, Achkasov, Evgeniy, Khaitin, Vladimir, Romanova, Larisa, Butovskiy, Mikhail, Khokhlov, Vladimir, Tsyplenko, Maxim, Linsky, Alexander & Chetverikov, Petr. (2020). The Incidence and Severity of COVID-19 in Adult Professional Soccer Players. *medRxiv*.
- Cheng, Tien-Ming, Hung, Sheng-Hsiu & Chen, Mei-Tsun. (2016). The influence of leisure involvement on flow experience during hiking activity: Using psychological commitment as a mediate variable. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 21(1), 1-19.
- Cheng, Tien-Ming & Tsaur, Sheng-Hsiung. (2012). The relationship between serious leisure characteristics and recreation involvement: A case study of Taiwan's surfing activities. *Leisure Studies*, 31(1), 53-68.
- Csikszentmihalyi, Mihaly. (1990). *Flow: The psychology of optimal experience* (Bd. 1990). Harper & Row New York.
- Dalen, Monica. (2004). *Intervju som forskningsmetode: en kvalitativ tilnærming*. Universitetsforl.
- de Casterlé, Bernadette Dierckx, Gastmans, Chris, Bryon, Els & Denier, Yvonne. (2012). QUAGOL: A guide for qualitative data analysis. *International journal of nursing studies*, 49(3), 360-371.
- Deci, Edward L & Ryan, Richard M. (2008). Self-determination theory: A macrotheory of human motivation, development, and health. *Canadian psychology/Psychologie canadienne*, 49(3), 182.
- DiCicco-Bloom, Barbara & Crabtree, Benjamin F. (2006). The qualitative research interview. *Medical education*, 40(4), 314-321.
- Elkington, Sam & Stebbins, Robert A. (2014). *The serious leisure perspective: An introduction*. Routledge.
- Fédération de Internationale de Football Association. (2007). *FIFA Big Count 2006*. F. C. Divisions. <https://resources.fifa.com/image/upload/big-count-estadisticas-520058.pdf?cloudid=mzid0qmguixkcmruvema>
- Folvik, Herman. (2021). Stort frafall i breddefotballen i indre østland: – Motivasjonen ryker for mange. VG. <https://www.vg.no/sport/fotball/i/mBLKm1/stort-frafall-i-breddefotballen-i-indre-oestland-motivasjonen-ryker-for-mange>
- Friedrich, Bettina & Mason, Oliver John. (2017). "What is the score?" A review of football-based public mental health interventions. *Journal of public mental health*.
- Froggatt, KA. (2001). The analysis of qualitative data: processes and pitfalls. *Palliative medicine*, 15(5), 433-438.
- Gillespie, Dair L, Leffler, Ann & Lerner, Elinor. (2002). If it weren 't for my hobby, I'd have a life: dog sports, serious leisure, and boundary negotiations. *Leisure Studies*, 21(3-4), 285-304.
- Gould, James, Moore, DeWayne, McGuire, Francis & Stebbins, Robert. (2008). Development of the serious leisure inventory and measure. *Journal of Leisure Research*, 40(1), 47-68.
- Green, B Christine & Chalip, Laurence. (1997). Enduring involvement in youth soccer: The socialization of parent and child. *Journal of Leisure Research*, 29(1), 61-77.
- Green, B Christine & Jones, Ian. (2005). Serious leisure, social identity and sport tourism. *Sport in Society*, 8(2), 164-181.
- Hamoud, Mounir. (2021). *Fotballundersøkelse: om konsekvenser avstandskravet på fotballtreninger har for spillere og lag i seniorbredde i NFF Buskerud*. N. Buskerud.

- Havitz, Mark E & Dimanche, Frederic. (1997). Leisure involvement revisited: Conceptual conundrums and measurement advances. *Journal of Leisure Research*, 29(3), 245-278.
- Havitz, Mark E & Mannell, Roger C. (2005). Enduring involvement, situational involvement, and flow in leisure and non-leisure activities. *Journal of Leisure Research*, 37(2), 152-177.
- Heo, Jinmoo, Lee, In Heok, Kim, Junhyoung & Stebbins, Robert A. (2012). Understanding the relationships among central characteristics of serious leisure: An empirical study of older adults in competitive sports. *Journal of Leisure Research*, 44(4), 450-462.
- Heo, Jinmoo, Lee, Youngkhill, McCormick, Bryan P & Pedersen, Paul M. (2010). Daily experience of serious leisure, flow and subjective well-being of older adults. *Leisure Studies*, 29(2), 207-225.
- Hollembek, Jill & Amorose, Anthony J. (2005). Perceived coaching behaviors and college athletes' intrinsic motivation: A test of self-determination theory. *Journal of applied sport psychology*, 17(1), 20-36.
- Hungenberg, E & Gould, J. (2015). Serious leisure and personality dimensions in club sport athletes. *The Sport Journal*, 18.
- Hutchinson, Susan L & Kleiber, Douglas A. (2005). Gifts of the ordinary: Casual leisure's contributions to health and well-being. *World Leisure Journal*, 47(3), 2-16.
- Institut, Statens Serum. (2021). *Ekspertrapport af den 21.februar 2021: Prognoser for smittetal og indlæggelser ved genåbningsscenarioer d. 1. marts*. S. S. Institut.
- Janghorban, Rokhsana, Roudsari, Robab Latifnejad & Taghipour, Ali. (2014). Skype interviewing: The new generation of online synchronous interview in qualitative research. *International journal of qualitative studies on health and well-being*, 9(1), 24152.
- Jennings, Bonnie Mowinski. (2007). Qualitative analysis: A case of software or 'peopleware'?
- Jones, Ian. (2000). A model of serious leisure identification: The case of football fandom. *Leisure Studies*, 19(4), 283-298.
- Kane, Maurice J & Zink, Robyn. (2004). Package adventure tours: Markers in serious leisure careers. *Leisure Studies*, 23(4), 329-345.
- Kennelly, Millicent, Moyle, Brent & Lamont, Matthew. (2013). Constraint negotiation in serious leisure: A study of amateur triathletes. *Journal of Leisure Research*, 45(4), 466-484.
- Knudsen, Nikolas Sten, Thomasen, Manuel Mounir Demetry & Andersen, Thomas Bull. (2020). Spread of virus during soccer matches. *medRxiv*.
- Kristiansen, Elsa, Dille, Therese & Day, Simon Tærud. (2020). The Norwegian Football Family and Strategic Crisis Communication. *International Journal of Sport Communication*, 13(3), 523-532.
- Kvale, Steinar. (1994). *Interviews: An introduction to qualitative research interviewing*. Sage Publications, Inc.
- Kvale, Steinar. (1997). Interview. En introduktion til det kvalitative forskningsinterview. *Hans Reitzels Forlag*.
- Kvale, Steinar, Brinkmann, Svend, Anderssen, Tone Margaret & Rygge, Johan. (2009). Det kvalitative forskningsinterview (2. utg.). *Oslo: Gyldendal akademisk*.
- Kyle, Gerard & Chick, Garry. (2004). Enduring leisure involvement: The importance of personal relationships. *Leisure Studies*, 23(3), 243-266.
- Lamont, Matthew & Kennelly, Millicent. (2012). A qualitative exploration of participant motives among committed amateur triathletes. *Leisure Sciences*, 34(3), 236-255.
- Lamont, Matthew, Kennelly, Millicent & Moyle, Brent. (2014). Costs and perseverance in serious leisure careers. *Leisure Sciences*, 36(2), 144-160.

- Leech, Beth L. (2002). Asking questions: Techniques for semistructured interviews. *PS: Political science and politics*, 35(4), 665-668.
- Lian, Anna. (2014). *Breddefotball : en kjærlighetshistorie*. Kagge.
- Lone, Knut Andreas. (2020). Frykter dramatisk frafall i trøndersk breddefotball. *Aftenposten*. <https://www.aftenposten.no/sport/fotball/i/XgPVLx/frykter-dramatisk-frafall-i-troendersk-breddefotball>
- MacCosham, Bradley, Patry, Philippe, Beswick, Colleen & Gravelle, François. (2015). Leisure lifestyle and dropout: Exploring the experience of amateur athletes in competitive sport. *International Journal of Sport Management, Recreation and Tourism*, 20(2), 20-39.
- Major, Wayne F. (2001). The benefits and costs of serious running. *World Leisure Journal*, 43(2), 12-25.
- Markland, David & Ingledew, David K. (2007). Exercise participation motives: A self-determination theory perspective.
- McIntyre, Norman & Pigram, John J. (1992). Recreation specialization reexamined: The case of vehicle-based campers. *Leisure Sciences*, 14(1), 3-15.
- McLellan, Eleanor, MacQueen, Kathleen M & Neidig, Judith L. (2003). Beyond the qualitative interview: Data preparation and transcription. *Field methods*, 15(1), 63-84.
- Meyer, Tim, Mack, Dietrich, Donde, Katrin, Harzer, Oliver, Krutsch, Werner, Rössler, Annika, Kimpel, Janine, Von Laer, Dorothee & Gärtner, Barbara C. (2021). Successful return to professional men's football (soccer) competition after the COVID-19 shutdown: a cohort study in the German Bundesliga. *British Journal of Sports Medicine*, 55(1), 62-66.
- Mon-López, Daniel, García-Aliaga, Abraham, Bartolomé, Alberto Ginés & Solana, Diego Muriarte. (2020). How has COVID-19 modified training and mood in professional and non-professional football players? *Physiology & behavior*, 227, 113148.
- Nilssen, Vivi Lisbeth. (2012). *Analyse i kvalitative studier: den skrivende forskeren*. Universitetsforlaget.
- Norges Fotballforbund, NFF. (2021). *Norsk Breddefotball - en rapport av nytten og gleden*. <https://online.fliphtml5.com/uwwnn/bjqp/>
- Olsvik, Ørjan, Vatshaug, Paulsen Kristoffer & Strindheim, Iver. (2021). *Rapport om konsekvenser for åpning av ordinær trening i breddefotball for voksne*. Norges Fotballforbund (NFF).
- Overvik, Jostein. (2021). Breddefotballen ruller i Danmark: Takker uavhengig rapport. VG. <https://www.vg.no/sport/fotball/i/vAJJpj/breddefotballen-ruller-i-danmark-takker-uavhengig-rapport?fbclid=IwAR2KoKWYU8NCsAJj24wm-XVZkPzwlp9nz7t5FkNCmlTmEGNxSY6EvWFjrR4>
- Pavot, William & Diener, Ed. (2004). The subjective evaluation of well-being in adulthood: Findings and implications. *Ageing International*, 29(2), 113-135.
- Repstad, Pål. (2009). Mellom nærhet og distanse-enda en gang. *Å forske blant sine egne*.
- Ryan, Richard M & Deci, Edward L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American psychologist*, 55(1), 68.
- Ryan, Richard M & Deci, Edward L. (2017). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. Guilford Publications.
- Ryen, Anne. (2002). *Det kvalitative intervjuet: fra vitenskapsteori til feltarbeid*. Fagbokforlaget.
- Sandelowski, Margarete. (1995). Qualitative analysis: What it is and how to begin. *Research in nursing & health*, 18(4), 371-375.

- Schumacher, Yorck Olaf, Tabben, Montassar, Hassoun, Khalid, Al Marwani, Asmaa, Al Hussein, Ibrahim, Coyle, Peter, Abbassi, Ahmed Khellil, Ballan, Hani Taleb, Al-Kuwari, Abdulaziz & Chamari, Karim. (2021). Resuming professional football (soccer) during the COVID-19 pandemic in a country with high infection rates: a prospective cohort study. *British Journal of Sports Medicine*.
- Seligman, Martin EP & Csikszentmihalyi, Mihaly. (2014). Positive psychology: An introduction. I *Flow and the foundations of positive psychology* (s. 279-298). Springer.
- Siegenthaler, Kim L & Gonzalez, G Leticia. (1997). Youth sports as serious leisure: A critique. *Journal of sport and social issues*, 21(3), 298-314.
- Smith, Brett & Caddick, Nick. (2012). Qualitative methods in sport: A concise overview for guiding social scientific sport research. *Asia Pacific journal of sport and social science*, 1(1), 60-73.
- Sokolowski, Robert. (2000). *Introduction to phenomenology*. Cambridge university press.
- Stebbins, Robert A. (1982). Serious leisure: A conceptual statement. *Pacific sociological review*, 25(2), 251-272.
- Stebbins, Robert A. (1992a). *Amateurs, professionals, and serious leisure*. McGill-Queen's Press-MQUP.
- Stebbins, Robert A. (1992b). Costs and rewards in barbershop singing. *Leisure Studies*, 11(2), 123-133.
- Stebbins, Robert A. (1997). Casual leisure: A conceptual statement. *Leisure Studies*, 16(1), 17-25.
- Stebbins, Robert A. (2001a). The costs and benefits of hedonism: Some consequences of taking casual leisure seriously. *Leisure Studies*, 20(4), 305-309.
- Stebbins, Robert A. (2001b). *New directions in the theory and research of serious leisure*. Edwin Mellen Press.
- Stebbins, Robert A. (2001c). Serious leisure. *Society*, 38(4), 53.
- Stebbins, Robert A. (2005). Inclination to participate in organized serious leisure: An exploration of the role of costs, rewards, and lifestyle. *Leisure/Loisir*, 29(2), 183-201.
- Stebbins, Robert A. (2007). *Serious leisure: A perspective for our time* (Bd. 95). Transaction Publishers.
- Stebbins, Robert A. (2009). *Personal decisions in the public square: Beyond problem solving into a positive sociology*. Transaction Publishers.
- Stebbins, Robert A. (2020). Individual Participation in Leisure. I *The Serious Leisure Perspective* (s. 63-86). Springer.
- Svendsen, Terje. (2020). *Gjenåpning av breddefotball for voksne* [Brev]. N. Norges Fotballforbund.
- Tjora, Aksel. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (Bd. 3). Gyldendal akademisk Oslo.
- Tovar, Jorge. (2021). Soccer, World War II and coronavirus: A comparative analysis of how the sport shut down. *Soccer & Society*, 22(1-2), 66-74.
- Vallerand, Robert J. (2007). A hierarchical model of intrinsic and extrinsic motivation for sport and physical activity.
- Vallerand, Robert J & Losier, Gaétan F. (1999). An integrative analysis of intrinsic and extrinsic motivation in sport. *Journal of applied sport psychology*, 11(1), 142-169.
- Weinberg, Robert S & Gould, Daniel. (2014). *Foundations of sport and exercise psychology*. Human Kinetics.
- Whiting, Lisa S. (2008). Semi-structured interviews: Guidance for novice researchers. *Nursing standard*, 22(23).
- Zahariadis, Panayotis, Tsorbatzoudis, Haralambos & Alexandris, Konstantinos. (2006). Self-determination in sport commitment. *Perceptual and motor skills*, 102(2), 405-420.

Vedlegg

1.1 Intervjuguide for spiller

Trening- og idrettsbakgrunn

- 1) Kunne du innledningsvis fortalt litt om når du startet med fotball i tidligere alder, og hva som fikk deg til å starte?
 - a. Venner
 - b. Glede
 - c. Kamper/konkurransen
 - d. Annet
- 2) Kan du ta oss litt gjennom din utvikling i fotball fra barnefotballen til nå? Når merket du at dette var noe du ville holde på med?
- 3) Kan du fortelle litt om andre fritidsaktiviteter du har bedrevet/bedriver utenom fotballen? Hvordan kombineres evt. de ulike aktivitetene?
- 4) Kan du gi noen eksempler på hva du generelt liker å gjøre som «avkobling»? På hvilken måte hjelper disse aktivitetene deg?

Motivasjon for å drive med fotball

- 1) Fortell om hva det er du liker godt og mindre godt med fotball som aktivitet?
- 2) Hva slags ambisjoner har du med fotballen for øyeblikket?
- 3) I hvor stor grad er hverdagslivet ditt innrettet mot fotballen? Og hvor lav er terskelen for å stå over trening?
- 4) Hvordan opplever du din egen motivasjon for fotballen, og har den endret seg i løpet av 2020? Drevet av å prestere eller utvikle deg?

Fotball som karriere og seriøs hobby – utgangspunkt i Stebbins

- 1) Kan du fortelle litt om hva du selv gjør for å bli bedre i fotball, og hvor mye arbeid du legger ned i aktiviteten/for å bli bedre?
- 2) Egentrening – hvor ofte og hva gjør du?
- 3) Kan du gi noen eksempler på hvilke fordeler og belønninger du får av fotball, med tanke på den mentale biten? (Mulig hjelpe informant i gang her)
- 4) På hvilken måte er fotball tilfredsstillende for deg? Fortell litt om hvordan potensialet ditt utvikles gjennom fotballen.

- 5) Fortell litt om hva det koster å drive med fotball på det nivået du spiller? Ofres det mye?
- 6) Kan du fortelle om ett «high point» og ett «low point» i fotball-karrieren din så langt? Hvordan har disse to henholdsvis påvirket videre trening og motivasjon?
- 7) Har garderobekulturen endret seg ilt. 2020? Stemningen innad i laget? Misnøye?
- 8) Hvilke personlige egenskaper tror du er spesielt viktige å ha med seg når spillere møter motgang, som med denne avlyste sesongen i 2020? Hvorfor disse egenskapene?

Tanker rundt avlyst sesong/konsekvenser

- 1) Beskriv en vanlig treningsuke, både før og under pandemien.
- 2) Hvilke tiltak gjorde laget/klubben ifht. treninger. Kontakt? Uten kontakt? Hvordan har treningsøktene sett ut under pandemien? Eksempel på økt?
- 3) Er det noe klubben og laget ditt kunne gjort annerledes mtp. tilrettelegging for trening denne sesongen?
- 4) Hva er det som gjør at du har fortsatt med aktiviteten selv om sesongen har blitt avlyst? Gjort noen tiltak selv for å holde motivasjon og treningsvilje oppe?
- 5) På hvilken måte tror du det kan skapes et større skille mellom toppfotball og breddefotball ved enda en avlyst sesong?
- 6) Har du gjort deg opp noen tanker rundt myndighetene sin avgjørelse om å kun åpne deler av fotballen? Hvilke tanker sitter du igjen med her?
- 7) På hvilken måte kunne regjeringen håndtert dette annerledes?
- 8) Har avlyst sesong hatt noen direkte konsekvenser for deg som spiller? Konsekvenser for klubben/laget?
- 9) Hva sitter du igjen med etter 2020 rent fotballmessig, og hvor ligger motivasjonen inn mot sesongen 2021?

1.2 Intervjuguide for trener

Generelt

- 1) Kan du fortelle litt om din egen rolle i fotballen, og hvordan ditt engasjement startet?
- 2) Hva er det du ser på som breddefotball? Hva inngår i «bredden»?
- 3) Eksempel på vanlig treningsuke for ditt lag, både før og under pandemien.

Motivasjon for fotballen

- 1) Hva liker du spesielt godt og mindre godt med rollen som trener i fotballen?
- 2) Hva slags ambisjoner har laget for øyeblikket?
- 3) Hvordan opplever du din egen motivasjon for fotballen, og har den endret seg gjennom 2020?
- 4) Fortell litt om din opplevelse av lagets motivasjon gjennom dette året?

Avlyst sesong og breddefotball

- 10) Ifht. treningene. Kontakt? Uten kontakt? Hvordan har treningsøktene sett ut under pandemien? Eksempel på økt?
- 11) Gjorde dere noe konkret for å holde motivasjonen oppe i laget?
- 12) Hva kunne laget gjort annerledes mtp. tilrettelegging for treninger i 2020? Evt. andre tiltak for å legge til rette for videre aktivitet?
- 13) Hvilke konsekvenser har avlyst sesong hatt for treningsvilje og motivasjon i laget?
Har du merket endringer i lagets- og enkeltspilleres holdninger i 2020? Hvilke?
- 14) Hvilke personlige egenskaper tror du er spesielt viktige å ha med seg når spillere møter motgang, som med denne avlyste sesongen i 2020? Hvorfor disse egenskapene?
- 15) Hvis en nok avlyst sesong skulle inntreffe nå, hvilke konsekvenser vil det ha for laget?
Både på et individuelt og kollektivt nivå.
- 16) Skille mellom topp og bredde større?
- 17) Har du gjort deg opp noen tanker rundt myndighetene sin avgjørelse om å kun åpne deler av fotballen? Hvilke tanker sitter du igjen med her?
- 18) Som trener - hva sitter du igjen med etter den avlyste sesongen 2020? Og hvor ligger fokuset og ambisjonene inn mot sesongen 2021?

2. Informasjonsskriv/samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Avlyst sesong i breddefotballen 2020 – kartlegging av nåværende situasjon og andre ringvirkninger»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å kartlegge spillere og treneres tanker rundt den avlyste sesongen i 2020, og hvilke konsekvenser det potensielt har hatt for treningsglede og motivasjon rundt om i ulike klubber i Norge. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Som dere selv vet godt, er sesongen 2020 allerede avblåst og avlyst, til mange fotballhjerters store sorg. Mange har lagt ned utallige treningstimer gjennom året, i håp om at myndighetene i samråd med NFF kunne finne en måte å fullføre sesongen på – noe som dessverre aldri skjedde. Formålet med studien er på mange måter å kartlegge spillere og treneres tanker rundt dette, hvor temaer som motivasjon, treningsvilje og fotball som «fritidskarriere» ønskes å sees på. Fordi faktum er at for mange er fotballen en stor del av livet, hvor man både utvikler seg som spiller, samtidig som man opplever både glede og frustrasjon gjennom skikkelige treninger og kamper.

I 2020 har (for alle under PostNord) ikke dette vært en mulighet, noe som gjør det veldig interessant å høre hva spillere og trenere rundt om i Norge tenker, og ikke minst sitter igjen med etter 2020, noe som på mange måter blir «problemstillingen» i denne studien.

Dette er et masterprosjekt som utvikles ved NTNU i Trondheim, gjennom studieretningen Idrettsvitenskap.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

NTNU Trondheim er ansvarlig for prosjektet, sammen med leder for prosjektet/oppgaven; Ingemar Helland Reilstad.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Dette fordi et utvalgs-kriterium i dette prosjektet er at spilleren/treneren befinner seg i 3. eller 4. divisjon for herrer, eller 1. divisjon for kvinner. Det er på dette nivået at mye hverdagslivet er innrettet mot fotballen, med flere treninger i uken, og blir med det en stor del av fritiden til enkelte.

I prosjektet skal det intervjues 10-15 spillere, samt et par trenere i tillegg til dette. For å få et bedre datagrunnlag skal det intervjues spillere fra flere klubber og ulike kretser, noe som også er grunnen til at det bare velges ut én spiller per klubb. Kontaktopplysninger er innhentet via mail til klubbens daglige leder eller trener.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, så innebærer det en prat/intervju med prosjektleder, som enten kan skje fysisk eller via Zoom/Skype. Denne praten er estimert til å vare i maks 1 time, med noen muligheter for både kortere og litt lengre. Det vil også tas både notater og lydopptak av praten, som er viktig for transkribering og analyse av intervjuet i etterkant. Dette gjelder for alle informantene i denne studien, som vil få et helt likt skriv som dette tilsendt.

Spørsmålene handler i hovedsak om: litt bakgrunn, motivasjon for fotball, fotball som fritidskarriere og tanker rundt avlyst sesong 2020. Av hva gjelder opplysninger om deg selv, så vil alt være anonymisert i denne oppgaven, og verken navn, klubb eller andre identifiserbare opplysninger vil være med.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det er kun student/prosjektleder Ingemar Helland Reilstad som skal behandle, bearbeide og lagre dataene. Det er kun prosjektleder som har tilgang til opplysningene, og opplysningene og datamaterialet vil lagres sikkert i en innelåst fil på PC.

I den endelige masteroppgaven/publikasjonen vil absolutt ingen opplysninger være identifiserbare, og det vil etter planen bli brukt pseudonymer om alle informantene i oppgaven.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er rundt månedsskiftet mai/juni 2021. Etter dette slettes alle personopplysninger, samt lydopptak av intervjuet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra NTNU Trondheim har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- NTNU Trondheim ved student Ingemar Helland Reilstad (41060833) og veileder Arve Hjelseth (97603162)
- Vårt personvernombud: Thomas Helgesen, NTNU (93079038)

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Arve Hjelseth

Ingemar Helland Reilstad

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

3. Godkjenning fra NSD

27.5.2021

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Εν πινδεδμ ιερμνγ πικνινγερογ κονσεκτενσερφορβρεδδεφορβιλλεν

Referansenummer

573712

Registrert

01.10.2020 απΙνγερμ ορΗελλανδ Ρειλσινδ –ινγερμ οηρε σινδ.ντυ.νο

Behandlingsansvarlig institusjon

Νοργεσ τεκνικικ-νομικατενσεκοτελιγε σνιπερεατετ/ Φικυλετ φορσινμ φυννσ-ογ υιδωνινγ σαιτενσεκοτ (ΣΥ) / Ινστυτυτ φορσσοιολογι ογ σιασσαιτενσεκοτ

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Αρπε Ηφελετη, ορπε.ηφελετηε ντυ.νο, τηφ 97603162

Type prosjekt

Συδενππρσφεκτ μ οσπερσινδινμ

Kontaktinformasjon, student

Ινγερμ ορΗελλανδ Ρειλσινδ, ινγερμ οηρε σινδ.ντυ.νο, τηφ 4741060833

Prosjektperiode

01.10.2020 –31.05.2021

Status

16.11.2020 –ς υρδερετ

Vurdering (1)

16.11.2020 - Vurdert

Δεερεππρπρδερενγ απβεηανδινγεν αππερσινδινγερμ πρσφεκτετ πιλτφ ρε ι σινμ σαρμ εδ περσινδινγερμ σφρεμ τδεν γφννομ φ/ρεσι πρδ μ εδ δετ σινμ ερδοκυν ενπερμ ι ελδεσφμ απτδεν 16.11.2020 μ εδ πεδλεγγ, σινμ τι μ ελδινγ σινδινγερμ ελλομ ιννμ ελδερογ ΝΣΔ. Βεηανδινγεν κων σινρε.

ΜΕΛΛ ς ΕΣΕΝΤΑΙΓΕ ΕΝΔΡΠΝΓΕΡ

Δερσινμ δετ σφρεσεντγιε ενδρπινγερμ βεηανδινγεν αππερσινδινγερμ κων δετ πφ ρε ν/δπενδινγ Σ μ ελδε δετε πλΝΣΔ πεδ Σοππδσρε μ ελδεσφμ απτ Φ/ρδμ ελδερινν εν ενδρπινγ, οππφορρερπαι δεγ πλΣ λεσε ομ ηπαικε απτε ενδρπινγερμ δετερεν/δπενδινγ Σμ ελδε: ηππσ//νσδ.νο/περσινδινγερμ βυδ/μ ελδ_πρσφεκτμ ελδ_ενδρπινγερμ λ

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 31.05.2021.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

Microsoft Skype og Zoom er databehandlere i prosjektet. NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Simon Gogl

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

